GHEORGHE PĂUN

GENEROASELE CERCURI

Coperta: ILEANA COSTEA SCHINAGEL

GHEORGHE

GHEORGHE
PĂUN

GHEORGHE
CĂLIN

GENE
ROAS

GHEORGHE
LAURENȚIU

ELE
CERC

CHEORCHE
ĂUN

URI

EDITURA ALBATROS •

GHEORGHE
PĂUN
BUCUREŞTI 198
9
ISBN 973 — 24 — 0067
— 5

CÎNDVA, ÎN PARC

E soare, cald, sfîrşit de

GHEORGHE PĂUN

primăvară...

Pe sub
sprîncenele zbîrlite,
ochii lui Ştefan
Albu privesc
duşmănos lumea.
Abia a ieşit din
schimb şi e obosit

şi supărat. Ar lovi pe cineva, cu pumnul l-ar lovi, oa să se descarce. Muşchii braţului drept se încordează, masivi', sub piele. Opt ore

GHEORGHE PAUN

n-a făcut altceva decît să încarce ventilatoare în remorci, opt ore în şir a tras de manetele electrostivuitorului în sus şi în jos. Asta

l-a obosit. Iar la sfîrşit a scăpat şi un ventilator, din vina unui puşti, l-a legat prost şi rîrligul s-a desprins, 1-^a scăpat şi

CHEORCHE PAUN

ventilatorul s-a tărtit pe o parte. Din vina mucosului ăla, cine dracu’ l-o fi angajat, cine l-o fi pus să facă tocmai munca de acolo, spre nenorocul lui

GHEORGHE PAUN

Ştefan Albu ; şeful de echipă i-a ameninţat că le impută la amîndoi paguba, auzi, şi lui, „pentru că n-a fost latent cum e agăţat ventilatorul, că

doar el răspunde de încărcare*. Aşa e, el răspunde, dar ce să-i faci ţîşti^bîştiului, dacă o zi întreagă lucrează cum trebuie şi la sfîrşit

adoarme, îi fuge gîndul la fuste, la... cine mai ştie la ce ! Uite-i pe ăştia din parc ! Nici un pic de ruşine nu mai au, merg îmbrăţişaţi şi se

**sărută în lume...
Phui !... Nici un pic
de ruşine. Cum să
se mai gîndească
ţîcă, marele flăcău,
la ventilatoare, cînd
abia .aşteaptă să
treacă şi ultima**

CHEORCHE
PAUN

jumătate de oră şi să fugă în parc, să o apuce pe dumneaei de şolduri şi să-i spună verzi şi uscate la ureche ? ! Intre două pupături, desigur.

CHEORGHE PĂUN

Copii fără ruşine...
Ce le-ar mai trage
el dte o nuia la
fund, cîte una
măcar, să-i trimită
la şcoală, la lucru
sau acasă, după
cum e rostul

necaruia...

Încrîncenarea lui Ştefan Albu avea un motiv şi mai personal decît întîmplarea cu ventilatorul. „Eh, o

să plătesc şi gata... se întîmplă şi altora...[w] Trecînd prin parc şi privind perechile care chicoteau pe bănci sau printre

boschete, el se vedea însă pe sine, cel de şaptesprezece-optsprezece ani, cel fără minte şi fără noroc poate, fără

GHEORGHE PAUN

noroc de o nuia la fund la vremea potrivită. La fel pierdea şi el timpul pe-atunci. Cum se sfîrşeau orele — la „profesională*,

GHEORGHE PĂUN

putea să ajungă
maistru dacă ar fi
terminat-o —
arunca servieta şi
fugea la fotbal, apoi
la cinema şi, după
un timp, în parc,

GHEORGHE PĂUN

printre boschete. Cu..., în sfîrşit, nu are importanţă cu cine. Un fior de căldură îi fremătă firav cîteva clipe în mijlocul sufletului.

GHEORGHE PĂUN

Era aşa de... aşa de... îi lipseau cuvintele, dar nu şi imaginile, amintirile, o vedea aievea, o copilă, proaspătă şi

blondă, uneori prea vorbăreaţă, alteori cuprinsă de o muţenie fără noimă, cu mîinile mici, cu umerii firavi, cu ochii

GHEORGHE PAUN

limpezi. De cîte ori nu bătuseră împreună aleile parcului, arăta aproape ca acum parcul, doar că avea altfel de felinare...

Dar pe-atunci nu se sărutau în văzul lumii. Oho, ce se mai ascundeau...

Iar ea plecase. Se pierduse în lume, împreună cu

familia, se mutaseră undeva prin Dobrogea.

Ştefan Albu îşi încordă din nou muşchii braţului şi izbi cu pumnul în palma mîinii stîngi.

Scurt şi îndesat. Zgomotul loviturii abia dacă făcu să-şi îndrepte capul spre el cîteva vrăbii.

Rămăsese repetent din cauza ei ! Din cauza ei şi

GHEORGHE PAUN

a accidentului. Un fel de accident. O fractură, la braţul stîng. Şi acum îl supără cînd se schimbă vremea, şi acum, după aproape treizeci de

ani, simte că osul nu e întreg, e cîrpit şi se îndoaie dacă ridică ceva mai greu. O tîmpenfe. O tîmpenie de puşti imberb de opt-sprezece ani, cînd i

GHEORGHE PĂUN

se pare că lumea a fost făcută numai pentru a-l produce pe el, buricul pământului... Se plimba cu *ea* prin parc, nu era sigur dacă în parcul acela

sau în celălalt, de lîngă rîu, asta nu mai ştia, în ce parc se întîmplase, în rest îşi amintea fiecare gest, fiecare vorbă de atunci. Nici nu fuseseră

prea multe gesturi şi vorbe. Totul s-a petrecut repede, aproape fără ştirea lui, ca într-un vîrtej, ca o ameţeală. Se plimba cu *ea* pe o alee cu

pietris, o alee care şerpuia printre tufe nu prea îngrijite. Cînd ajungeau în locuri mai ascunse, se îmbrăţişau. In rest se ţineau de mînă. Atît. Aproape

şcolăreşte. La un cot de alee s-au ciocnit nas în nas cu un tip, unul negricios, spre cincizeci de ani, cu sprîncenele zbîrlite. Era probabil

supărat, mormăia ceva de unui singur, fără a se înţelege ce spune. Ei s-au desprins fîstîciţi şi s-au tras într-o parte, lăsîndu-1 pe bărbatul cel

morocănos să treacă. Dar acela n-a trecut, s-a oprit şi le-a zis cu dispreţ, dar încet, abia dacă l-au auzit : „golanilor !“ Apoi le-a întors spatele.

**Chestia asta, cu
întorsul spatelui îl
înnebunise, era
tînăr, se aprindea
repede, era şi cu
ea₉ tot sîngele i-a
fugit atunci dinspre
inimă spre creier şi**

GHEORGHE
ÎPAUN

spre ochi,
întunecîndu-i
mintea şi
înroşindu-i privirea.
Avea optsprezece
ani, era deja
bărbat. Şi era cu
ea.

GHEORGHE PĂUN

— Ascultă, bătrîne, cum de-ţi permiţi...

Bărbatul cel negricios se întorsese surprins, privin- du-1 cam peste umăr.

Să-ţi ceri *imediat* iertare de la domnişoara !

Ea **îi dăduse atunci drumul de mînă, încuviinţînd cu asta pornirea lui bătăioasă. Se**

apropiase cu un pas, cocoşeşte, agresiv, de individul care îl jignise, care o jignise pe *ea.* Bărbatul cu sprîncene zbîrlite îl privise o clipă cu

ură, îşi încordase braţul drept, ca pentru a lovi, apoi îl împinsese brusc, fără efort, într-un umăr, spunînd cu dispreţ :

— Du-te, bă,

ţică, de-aici...
Atît. Iar el căzuse. II prinsese nepregătit, se aşteptase la cu totul altceva, căzuse cît era de lung cu mîna stîngă

sub el. Şi-o fracturase. Un pocnet şi atît. Abia cînd a încercat să se ridice, proptindu-se în pietriş, a simţit durerea. Un fulger.

Urlăse de răsunase tot parcul. Bărbatul care îl împinsese plecase între timp, dispăruse pe alei. L-au ajutat alţii să ajungă la spital. Trei săptămîni a

stat în ghips. Bolnav. Cu temperatură şi frisoane. De necaz, de umilinţă. Mai ales că exact în vremea asta *ea* a plecat din oraş. Şi a

rămas repetent, n
nici nu s-a mai dus
apoi la şcoală,
taică-său l-a
angajat la poştă,
sorta scrisorile, o
muncă uşoară, pe
care o putea face şi

cu mîna lui beteagă.

Aşa fusese. Pierduse şi „profesionala*, se alesese şi cu o fractură, niciodată vinedcată pe deplin,

**şi acum îl înţepau
în os toate ploile şi
toate înseninările.
Ar fi ajuns maistru,
era cu totul altfel,
nu un prăpădit de
manipulant-
încărcător, pe care**

îl putea penaliza după dorinţă orice şef de echipă. Pentru vina unui puşti căscat, care nu leagă cum trebuie un ventilator. Ştefan

GHEORGHE PĂUN

Albu se lovi din nou cu pumnul peste palma stîngă, privind perechile din jur. „Pierd vremea, lasă timpul să se scurgă pe lîngă ei şi vor

ajunge la cincizeci de ani, atunci cind va fi prea tîrziu, ca mine, din cauza prostiei din tinereţe. Puştani fără minte... Ce bine le-ar prinde

cîte o nuia la fund ! Ce bine mi-ar fi prins şi mie o nuia pe-atunci, dar cine să mi-o tragă, tata, săracul, abia îşi tîra piciorul rănit pe Tatra... Cine să-mi

fi trăs nuiaua trebuitoare ?... Ah, dacă m-aş întîlni acum cu mine, cel de-atunci, ce m-aş mai lua de urechi !...*

Ştefan Albu se şi

GHEORGHE
RĂUN

vedea faţă în faţă cu elevul de „profesională" Albu Ştefan, apucîndu-1 de revere şi plesnindu-1 peste mutră de două ori, scurt şi repede, nu

prea tare, nu cu ură, ci ca un frate mai mare, ca un părinte, şi spunîndu-i : „Bă, ţîcă, uite cum o să ajungi dacă o ţii tot aşa, fezi-ţi de

şcoală, că eşti aproape repetent! Nepricopsitule, uite cum o să ajungi.* Mai departe nu-şi putea închipui cum ar fi decurs o asemenea întîlnire, îi

era totuşi greu să întrevadă detaliile unei vieţi altfel decît cea pe care o avusese, însă un lucru era sigur, ar fi ajuns maistru şi, după ce ar fi ajuns

maistru, cu totul altfel ar fi arătat lumea. „Ah, dacă m-aş putea acum întîlni cu mine, cel de atunci...*

Cu gîndul la foloasele şi la

savoarea unei asemenea întîlniri, aproape că începuse să vorbească cu voce tare şi, neobservînd pe unde merge, se ciocni de o pereche,

doi tineri care se sărutau, aşa, în văzul lumii, ca nişte golani, fără pic de ruşine, ţinîndu-se în braţe şi sărutîndu-se îndelung. Golani !

GHEORGHE PĂUN

Ascultă, bătrîne, cum de-ţi permiţi...

„He, he, he, ia te uită, mucosul, s-a înfoiat ca un curcan, vrea să facă pe grozavul în faţa

ei, s-a înroşit tot...
Bătrîne ? **Bătrîne, ai ! Eu bătrîn, ce neobrăzare, nici un pic de respect nu au ţîncii ăştia, ce nuiele la fund le-ar**

tre.

Să-ţi ceri *imediat* iertare de la domnişoara !

„Oho, «imediat»-, ce grăbit e ! Băi,

GHEORGHE PĂUN

putințelule, dacă pun mîna pe gulerul tău, te ridic ca pe un venti... mai repede ca un electrostivuitor te ridic, etete, al

dracului, ce băţos e ! Iar puştoaicei îi place, e mîndră de el, uite cum îl priveşte...* Un fior de căldură fremătă cîteva clipe în

mijlocul sufletului lui Ştefan Albu. Puştoaica semăna cu *ea,* ochii mai ales şi părul şi umerii firavi... „Ei, fir-ar să fie, m-am

GHEORGHE ȚĂUN

prostit de tot, am început să

suspin după... Asta nu e nici măcar bătrîneţe, e prostie. Prostie ! Şi parcă şi pe puşti l-am mai văzut undeva... Hm, m-am prostit de tot...*

— Du-te, bă, ţîcă, de-aici...

Il împinse uşor într-un umăr cu mina care opt ore pe zi trăgea de manivela electrostivuitorului. Le întoarse apoi spatele, ars în zona vechii fracturi de o durere ascuţită şi nemotivată şi derutat de senzaţia că ceva nu e în regulă cu sine, cu parcul, cu lumea. Se îndepărtă mormăind, clătinînd din cap a nedumerire mare. Nici nu auzi ţipătul tînărului care încerca să se ridice, proptin- du-se în...

SPIRALE

Carnea s-a împietrit şi s-a răcit, părul a devenit o cască maronie, compactă, şi s-a lipit de craniu, ochii au îngheţat întredeschişi, cristale cenuşii de sare, plă- mînii de marmură au uitat gustul aerului şi al sîngelui, mîinile au încremenit, gheare smălţuite, vitrificate înainte de a atinge soarele de sub frunte. Doar ceasul, lacom şoarece minuscul, macină încă între rotiţele lui aurii clipele, crudele, zăludele...

— Nu mai fuma atîta, Adreescule, băiatule, că ai ajuns de culoarea nicotinei ! Viciosule ! Şi vagoanele pe care le proiectezi au început să semene cu nişte trabucuri, ha, ha, ha. Eşti un fel de port-ţigaret, Andrees- cule, nici nu mai ştiu cum arată gura ta fără o „mără- şească" agăţată de buze, ha, ha, ha.

Inconştienţi. Gălăgioşi şi inconştienţi. Probabil normali. Nu probabil, ci sigur, pentru că el este cel care... Lunganul de Panait continuă să rîdă. Zgomotos şi inconştient. Peste cîteva minute va rîde din nou, exact rîsul de acum. Fără să ştie, biată marionetă cu gura mare. Popescu îşi rupe peniţa şi înjură de sorcovă toată industria siderurgică mondială. Şi el va înjura din nou peste cîteva minute, exact aceeaşi înjurătură. Tot fără să ştie. Nici unul nu ştie. Mircescu o ciupeşte pe Alina. Rîd

amîndoi, complice. La fel vor rîde peste cîteva minute. Şi numai el, Andreescu, blestematul de soartă, va şti asta, numai el îşi va aprinde ţigara din nou, uite, ţigara asta, arsă pe trei sferturi, peste cîteva minute va fi întreagă, în pachet, el o va scoate...

— Nu mai fuma atîta, Andreescule, băiatule, că ai ajuns de culoarea nicotinei ! Viciosule !

Aşa, aşa, lunganule, zi mai departe ! „Şi vagoanele pe care le proiectezi...[41] Aşa, nici o literă în plus sau în minus, nici nu s-ar putea altfel, iată, şi ţigara e întreagă, abia un fum am tras din ea. „Eşti un fel de port-ţigaret, Andreescule..." Exact aşa, Panait, repetă, repetă, vai de capul şi de timpul tău, vai de capul şi de timpul meu, tu repeţi fără să ştii, marionetă de lemn şi cîrpă, eu repet şi ştiu şi asta mă ucide. Am ajuns ca de cîrpă. Nu nicotină, gălăgiosule, nu, timpul m-a făout aşa fumuriu. Timpul şi cu tine şi cu cei din jur, inconştienţii, cei ce repetaţi şi nu ştiţi. Uite, tu rîzi, Popescu îşi rupe peniţa şi înjură de sorcovă toată industria siderurgică mondială, vezi, totul e ca mai devreme, inclusiv eu care vă privesc. Mai puţin gîndurile, gîndurile mele, lunganule, nicotină mea. Alina şi Mir- cescu rîd, după ce Mircescu o ciupeşte. Rîsul de adineaori, nici o vibraţie altfel, caraghioşilor ! Normalilor !

Am ajuns cu ţigara la capăt, intervalul ăsta e deci depăşit, a devenit deja trecut. Spre deosebire de clipa de faţă, iată, aprind bricheta, un gest mic, apăs cu degetul pe rotiţă, sar scîntei...

Scînteile îşi întrerup existenţa la jumătatea drumului dintre piatră şi jetul de gaz. Aşa de repede ? Nici măcar un minut ? ! Bine, bine, repetăm şi minutul ăsta. Probabil că se pregăteşte o repetare mai lungă, e mai simplu cu intervalele lungi, parcă am şi eu răgaz să răsuflu.

De data aceasta scînteile brichetei au ajuns la gaz şi gazul a devenit flacără. Firesc, nu ? Peste cinci, zece sau cine mai ştie cîte minute, scînteile vor pomi de la jumătatea drumului, din aer, din nimic, repetînd intervalul de acum,

iar frecarea pietrei de zimţii rotiţei va rămîne în intervalul celălalt. Scîntei fără sursă, fără cauză. Şi nimeni nu va sesiza asta. Pentru că ei nu sesizează nimic. Ei repetă inconştienţi şi atîta. Doar eu trebuie să trăiesc timpul de două ori, pe intervale în- tîmplătoare, o dată normal, gesturi şi vorbe şi gînduri, şi o dată în copie, gesturi şi vorbe şi gînduri identice, plus gîndurile dublurii mele, gîndurile mele, de fapt, din vremea repetării. Să faci exact ce ai mai făcut, întocmai pînă la ultima moleculă de aer mutată din loc de un gest al mîinii, să *ştii* asta, dar să nu poţi *spune,* în nici un fel, nimănui. Doar gînduri...

Coşmar ? Boală ? Blestem ? Orice cuvînt e bun. La fel de bun ca multe altele. Plus neputinţa. Neînţelegerea.
Nebunia. Repetarea întocmai, fără a putea modifica o clipă măcar din clipele repetate. Ar fi şi ilogic. Ca şi cum ai modifica trecutul. Sau viitorul. Un viitor cunos- cut, pentru următoarele minute, pînă la ultimele detalii. Cunoscut de tine, Andreescule, blestematule !

Scînteile brichetei îşi reiau drumul spre jetul de gaz. Gazul devine flacără. Aha, deci a durat douăsprezece minute de data asta. Proiectanţii mişună în jurul planşetelor, repetînd gesturile de acum douăsprezece minute. Spun din nou glumele de atunci, banale şi lenevoase, mestecă aceeaşi gumă, fredonează aceleaşi fragmente ininteligibile de şlagăre curente. Inconştienţi. Normali. Iar el, Andreescu, se uită la ceas, ştiind ce se va în- tâmpla în următoarele patru minute şi făcînd tot ce ştie că trebuie să facă, ce a mai făcut o dată, nimic în plus sau în minus. Fără a putea *spune*. Pentru că *ştie* într-un mod ciudat, numai cu o parte a fiinţei, care nu face jva decît să ştie. Şi să sufere sau să pro voace suferinţă. O parte a fiinţei, dar nu neapărat a trupului. Trupul vorbeşte, se mişcă, mută din locul lor creioanele, iată ce uşor o face. Nu, partea din sine care *ştie* e ascunsă undeva sub osul frunţii, între ochi, acolo mai e un ochi, mai e un Andreescu, asemănător celui

pe care îl văd colegii, dar răsfrînt spre înăuntru, o fiinţă de lumină şi gînduri, un mare ochi, care ştie şi îl arde. Dar nu poate acţiona în nici un fel asupra lumii. Cel mult asupra lui Andreescu, cel de carne şi oase şi sînge. Făcîndu-1 fumuriu, obligîndu-1 să se îmbibe cu nicotină.

Mai sînt cîteva secunde. Cele douăsprezece minute s-au scurs. Definitiv.
Scînteile brichetei îşi reiau drumul spre jetul de gaz. Gazul devine flacără... încă o dată ! A treia oară ? ! Aşa ceva nu s-a mai întîmplat niciodată. De un an şi ceva de cînd... de fiecare dată numai de două ori... Colegii repetă glumele de acum douăsprezece minute şi de acum douăzeci şi patru de minute, mestecă guma şi fredonează fragmentele de şlagăre de acum douăsprezece şi de-acum douăzeci şi patru de minute, minute care nu mai există... pentru ei... fac totul a treia oară... Inconştienţi. Normali... El se uită ia ceas şi se gîndeşte că ştie tot ce va urma în următoarele patru minute şi a mai ştiut asta o dată şi a suferit şi atunci, ars sub frunte de Andreescul de lumină şi gînduri, care *ştia* şi *ştie*..♦ Flacăra brichetei tremură. Exact ca acum două

sprezece minute şi ca acum douăzeci şi patru de minute. Şi minutele trec, încet, dar trec, gata, s-au scurs, mai sînt doar cîteva secunde...

Sdnteile brichetei îşi reiau drumul spre jetul de gaz. Gazul...

Lumina de sub fruntea lui Andreescu devine fulger. Un fulger care se izbeşte de craniul devenit deodată o imensă cupolă de sticlă. A patra oară ! ! Glumele de-a- tunci... şi de-atund... şi de-atunci, gesturile, aceleaşi, iarăşi şi iarăşi... a patra oară ! Sub cupola de sticlă a craniului s-a cuibărit soarele. Nemilosul. Şi secundele trec, rare şi grele... tîrînd după ele gesturi cunoscute pînă la ultimul detaliu. Secundele trec... aşa... de... greu...

Sdnteile brichetei îşi reiau drumul... Soarele... din craniu... explodează... soarele...

*

Infarct. Acesta a fost diagnosticul oficial. Carnea s-a împietrit şi s-a răcit, părul a devenit o cască maronie, compactă, şi s-a lipit de craniu, ochii... cristale de sare... Doar ceasul, lacom şoarece minuscul, macină încă între rotiţele lui aurii clipele, crudele, zăludele...

O JUMĂTATE DE ORĂ

... am ajuns, ce bine că eşti acasă !... trebuie sâ-ţi spun ceva extraordinar... apă, puţină apă, te rog... ceva extraordinar, *acolo*, ...ştii că m-a trimis Profesorul... eu nu cred în minuni, n-am crezut probabil niciodată, dar *acolo* se întîmplă ceva... s-a întîmplat mai demult, în sfîrşit... n-am visat, magnetofonul nu minte... şi nici nu visează, o să vezi, o *să asculţi şi tu ziarele*... e o altă lume *acolo*, inexplicabilă, dă-i tu o explicaţie dacă poţi, scapă-mă de coşmarul ăsta... e cu totul altfel, m-a frapat asta din prima zi... de pildă, cîinii, cîinii nu latră, *acolo* toţi cîinii stau în faţa porţii şi se gudură pe lingă rarii trecători ai uliţei, dau din coadă şi schelălăie, dar nu se îndepărtează de poartă... ce voiam să-ţi mai spun ?... închipuieşte-ţi un sat cu o sută de cîini, aproape toţi cafenii,

tărcaţi, şi nici un lătrat, nici unul, înţelegi ?... eu nu înţeleg nimic, eu umblam cu magnetofonul deschis, din casă în casă, întrebîndu-i dacă nu ştiu cîntece, cîntece de petrecere, auzi ? !, în afară de copii, nimeni nu cîntă în sat, nici preot n-au, nici biserică, oamenii sînt toţi veşnic egali cu ei înşişi, nu cîntă, dar nici nu plîng niciodată ...şi nu se ceartă, nu înjură... singurele strigăte pe care le-am auzit *acolo* sînt cele ale căruţaşilor, îndemnîndu-şi boii... oameni ciudaţi, morocănoşi şi distanţi... ce voiam ?... îşi văd de treburi cît e ziua de lungă... nici nu e prea lungă ziua la ei, între păduri, soarele apune devreme... îşi văd de treburi şi de citirea ziarelor... a, da, de ziare e vorba !... de fapt, nu citesc ziarele, *le ascultă,* uite, acum mi se pare că am visat, nişte năluci... am luat-o razna... imaginează-ţi, la vremea serii, după asfinţit, aproape întreg satul adunat *în centru*, se află acolo un fel de piaţă circulară şi netedă, se adună laolaltă şi ascultă cum unul dintre poştaşi — poştaşii ţin loc de orice oficialitate la ei, dacă vrei, o
sâ-ţi explic mai pe îndelete chestia asta — ascultă deci cum poştaşii le citesc ziarele, la lumina unui felinar... zic „ziarele", deşi ei nu primesc decît un singur ziar, am şi uitat cum se numeşte, unul pe zi, dar o *dată pentru toată săptămîna...* poştaşul le citeşte în fiecare seară ziarul din ziua respectivă, de la cap la coadă şi-l citeşte, cam două ore durează toată tărăşenia, se termină pe întuneric... ei ascultă în linişte, dînd din cap, privin- du-se cu înţelegere sau plescăind din buze, în funcţie de veştile auzite... o săptămînă citeşte unul dintre poştaşi, săptămîna următoare celălalt... pentru că tot săp- tămînal fac cu schimbul şi la aducerea ziarelor, pleacă luni dimineaţa din sat şi se întorc abia vineri spre seară... cale lungă pînă dincolo de păduri... ai prins şpi- lul ?... nu l-ai prins, sînt eu confuz, parcă am creierul strîns

într-o plasă de sîrmă, gîndurile mi se strecoară afară trunchiate şi legate anapoda... altceva voiam să-ţi spun şi nu mai ştiu ce, nu ştiu în ce fel... uite, am să repet, fii atent şi întrerupe-mă dacă nu e clar : poştaşii le aduc ziarele o dată pe săptămînă, înţelegi ? sînt atît de departe de lume, cocoţaţi acolo pe dealul lor, pe muntele acela sau ce-o mai fi el, înconjuraţi de pădurea de fag, încît nu pot primi zilnic ziarele... le primesc o dată pe săptămînă, vineri seara ajung le ei, *pentru toată săptămîna următoare*, au aranjat ei, unul dintre poştaşi, se pare, a aranjat odată, mai demult, direct in capitală, să le trimită lor ziarele cu o săptămînă înainte, pe toate deodată, astfel încît, în fiecare zi, seara, în piaţeta din centrul satului, să poată asculta ştiri proaspete, şi de ani de zile obiceiul s-a păstrat, un poştaş pleacă luni şi vine vineri, pe jos, prin pădure, oho, e tare departe... *in* timp ce colegul lui citeşte seara, la lumina unui felinar, în faţa întregului sat, ziarul zilei ce-a trecut, avînd în tolbă şi ziarele zilei următoare, pe toate, pînă duminică inclusiv... pricepi ?... fără a le deschide măcar... deşi în ele scrie ce se va întîmpla în lume *mîine...* şi poimîine ! şi răspoimîine ! ...despre ei nu scrie niciodată nimic, sînt prea departe de capitală... nici sătenii nu sînt curioşi să afle ce scrie în ziarele din zilele următoare, toate lucrurile au un rost, evenimentele de mîine se vor întîmpla mîine şi le vor afla din ziarul de poimîine... firesc, nu ?... [bănuiesc că nici nu le-a trecut vreodată prin cap să ceară poştaşilor să le citească mai mult decît ziarul curent, presupun că aceştia le-ar fi îndeplinit dorinţa, mie mi-a în

tins unul dintre ei toate ziarele pe săptămîna asta imediat ce i le-am cerut... pe săptămîna asta, dar se întîmpla sîmbăta trecută, înţelegi ? mi le-a dat fără nici o vorbă, parcă se aşteptase la aşa ceva, parcă chiar dorea să i le cer... şi apoi să fug spre tine... bineînţeles că-mi frigeau degetele în timp ce le răsfoiam... erau autentice, îţi spun, am avut destul de-a face cu tipăriturile, erau autentice... aşa am aflat că ieri va fi cutremur în Grecia... şi a fost, nu ? că marţi va fi lansat la apă un mare mineralier, „Lotus*, şi s-a lansat, să ştii, am verificat asta imediat ce am ajuns în oraş, s-a lansat... aşa am aflat că... doamne, cu asta trebuia să încep !... am aflat că tu... că o să... pe la ora 18, chiar aşa scria, „pe la ora 18“... de infarct... oh, ce-am mai alergat, *ştiam,* atunci cînd citeam ziarele pe săptâmina asta ştiam că sînt autentice, că va fi cutremur în Grecia, că se va lansa ia apă mineralierul „Lotus* şi că tu..., *ştiam* că nu mai e nimic de făcut, scria deja la ziar că aşa se va întîmpla, acolo scria că s-a întîmplat deja, dar am plecat imediat, despre... scria abia în ziarul de mîine, aveam oarecare speranţă să ajung *înainte*, să te previn... de ce eşti palid ?... noroc cu elicopterul acela militar, era mare şi verde... probabil că fără ajutorul soldaţilor nu mai reuşeam să ies vreodată din pădure, mă rătăcisem, înţelegi ? mă învîrteam în jurul satului, complet dezorientat, trei zile am rătăcit... pe la ora 18, ai auzit ? mai e o jumătate de oră, fugi !... pă- zeşte-te ! cheamă Salvarea !... fă ceva, te implor, eu nu mai am putere să mă mişc, am alergat attta... ca să ajung la timp... fă ceva !... încă se mai poate... *probabil*... ce se întîmplă cu tine ?... de ce... ? eu... n-am vrut să... *tocmai eu ?* /...

UN SEMN PE ZĂPADĂ

— Femeia cu secera, femeia cu secera! Veniţi ! Trece femeia cu secera !

Copiii ţipă, speriaţi şi excitaţi în acelaşi timp. Şi-au lăsat săniile şi ţipă.

Ies în grabă, aproape dezbrăcat, uşa casei se izbeşte

de perete, dar n-o iau în seamă, ies în curte, deschid cu furie poarta de la uliţă şi-mi pun palma streaşină, cătînd spre pădure, peste pod, acolo unde copiii au zărit-o pe femeia cu secera.

— Acolo, acolo, nene. Ea e, ea e !

O disting imediat. Nici nu e greu, copiii mă trag de haine arătîndu-mi-o, înveşmîntată în negru se vede de departe, proiectată pe ecranul alb al zăpezii. Vine spre sat.

— Ea e, nene, ea e !

Da, se pare că ea e.A ieşit dintre fagi, pe poteca ce duce „dincolo de deal[tt], în satul vecin, e mare şi voinică, păşeşte rar prin zăpada pînă la genunchi, nimeni n-a mai trecut pe acolo de cînd a nins, poate doar vreo sălbăticiune rătăcită, vine spre sat, pas cu pas vine spre noi, copiii ţipă continuu, arătîndu-mi-o cu degetul, vine spre sat, au ieşit şi alţi oameni în uliţa şi se uită spre pădure cu mîna streaşină la ochi.

— Dar secera... eu nu-i văd secera...

— Ba da, nene, are şi secera, o are în mînă... străluceşte...

— Aşa e, nene, aşa e !

Nu zăresc nici o seceră. Nici strălucitoare, nici ne- strălucitoare. Dar pe femeia în negru o zăresc foarte bine, i se desluşeşte clar faţa, chiar şi ochii i se disting, gura, nasul. Se apropie. Deşi nu-i zăresc secera, sînt şi eu convins că ea este. După statură, după mers, după faţa rotundă, roşie, pişcată de ger, congestionată de efort.

E a doua oară că o văd. Eram mic, nici nu mai ştiu cîţi ani aveam pe-atunci, eram mic, la fel ca puştii care ţipă acum in jurul meu, la fel ţipam şi eu, stri- gîndu-i pe tata, să vină s-o vadă şi el. N-a venit tata, a venit maică-mea, s-a uitat o clipă spre pădure, spre femeia cu secera, apoi şi-a făcut la repezeală două cruci strîmbe, m-a apucat de mină şi m-a tras în casă. M-a tras aproape tîrîş, eu rămăsesem cu ochii aţintiţi spre arătarea cea neagră, ce apăruse dintre fagi, dinspre satul vecin, de

„dincolo de deal", mama mă trăgea spre casă, eu ţipam ; se grăbea mama, nu ştiu de ce, se grăbea tare, femeia în negru, cu secera strălucitoare, se apropia de pod, mai avea puţin şi intra în sat, era mare şi voinică, fălcoasă, îmbujorată de ger şi de efort, rîdea, părea o bucătăreasă în faţa cuptorului, aşa de roşie îi era faţa şi aşa îi. străluceau ochii, ridea femeia cu secera şi se apropia de pod... mai departe n-am văzut, mama m-a băgat în casă, a închis uşa şi s-a oprit în dreptul ei, cu mîinile în şold. „Să nu te mai prind că... !" Era obosită mama, nici n-a terminat ce avea de spus, era obosită şi speriată, mîţa i se freca de picioare şi ea a lovit-o brusc, fără s-o privească, trimiţînd-o sub pat, a scheunat mîţa de parcă ar fi ars-o cineva cu fierul roşu, n-am mai ieşit din casă pînă spre seară, cînd pe poteca dinspre pădure nu se mai zărea nimeni, nici pe uliţă nu mai erau copii, probabil că-i închiseseră şi pe ei mamele lor în case.

Acum, femeia cu secera a apărut din nou şi copiii ţipă şi mamele lor încearcă să-i tragă în casă. Se zice că e o nebună, din satul vecin, nu are ce mînca şi trece dealul spre noi, ca să lucreze undeva, să secere, porumb, secară, ce s-o găsi, numai să capete ceva de mîncare. Aşa se spunea şi cind eram mic, deşi călcătura zdravănă a femeii, faţa ei rotundă şi roşie numai la foame nu te duceau cu gîndul. Şi mai spuneau oamenii, cei care o văzuseră mai de aproape, că femeia cu secera n-a tăiat niciodată nici un pai de secară, nici un cocean de porumb, secera ei era strălucitoare şi curată, de sticlă părea secera ei, nu de fier trecut prin ierburi şi paie şi coceni, cum arătau secerile sătenilor. Secera aceea curată, ca o lună nouă, îi speria pe oameni mai rău ca faima de nebună a femeii, mai rău ca apariţia ei neaşteptată, la mijloc de iarnă, cînd nimic nu e de secerat pe lume, din pădure, pe o cărare călcată doar de sălbăticiunile rătăcite. Se spunea că secera ei...

— Nene, nene, a dispărut ! Nene !

M-am luat cu gîndurile şi am pierdut-o din ochi. Copiii, atîţia cîţi au rămas în drum, se

agită dezorientaţi în jurul meu. Zăpada dinspre pădure este imaculată, femia nu se mai vede, a dispărut într-adevăr.

— E o groapă acolo, o adîncitură, poteca trece pe lîngă ea, a alunecat probabil, o să apară imediat... Aşteptaţi puţin, că o să apară din nou.

N-a mai apărut. Am stat minute în şir, şi eu şi copiii, cu ochii zgîiţi spre pădure, peste pod. N-a mai apărut nimeni. Mişcaţi de un vînt nevăzut, fagii se scuturau de zăpadă şi comete prelungi, albe, căde au printre ei, sfîrşindu-se după cîteva clipe în omătul strălucitor. Siluetele negre ale copacilor, încremeniţi, îngheţaţi, pictaţi parcă de un copil neîndemînatic pe o foaie nes- fîrşită de hîrtie, se învălmăşeau fără nici o ordine, din ce în ce mai dese parcă, şi printre ele nu mişca nimic, nimic in afara vremelnicelor comete, aşa cum nimic nu se mai vedea mişcînd prin zăpada dintre pod şi pădure.

M-am decis dintr-o dată. Am pornit alergînd, spre capătul uliţei, ou braţele fluturînd pentru a-^mi ţine echilibrul pe alunecuşul făcut de sănii. Copiii s-au luat chiuind după mine, dar distanţa dintre noi creşte, mă îndepărtez. Dincolo de pod zăpada e necălcată, uşor în- gheţată la suprafaţă, scîrţîie cînd îmi las bocancul în ea. Trebuie să ridic picioarele ca o marionetă, cît pot de mult trebuie să le ridic, pentru a putea înainta. Un pas, încă unul, paşi de uriaş, cînd mă uit în urmă, mă mir şi eu ce paşi mari sînt în stare să fac. Copiii au rămas pe uliţă, se aud murmurînd, unii mă arată cu degetul, alţii îşi ţin mina la gură, a spaimă şi mirare. Continui să înaintez, gîfîi, dar nu mă opresc, sar de pe un picior pe altul, de la un pas la altul, îndepăr- tîndu-mă de sat, apropiindu-mă de pădure. O pulbere fină de zăpadă aciformă irizează aerul dintre copaci. Cînd un fag, cînd altul îşi scutură creangă cu creangă şi vălătucii albi se prăvălesc lăsînd în urmă fuioare rarefiate, plutind ireal, cîteva clipe şi estompîndu-se apoi rapid, în timp ce din alţi copaci, de pe alte crengi, alte fuioare

argintii flutură şi ele cîteva clipe, resorbin- du-se apoi în aerul îngheţat.
Am ajuns la jumătatea drumului, acolo unde ar trebui să se găsească groapa în care probabil că a căzut

femeia cu secera, da, am găsit groapa, e goală, nici un strop de culoare nu pătează albul zăpezii, înot prin omăt, pas cu pas, înconjurînd groapa, am transpirat, probabil că sînt şi eu roşu, aşa cum se vedea din sat faţa femeii, glfîi, degeaba am dat ocol gropii, urmele mele..., m-am întîlnit cu urmele mele şi ele sînt singurele semne, nimeni n-a mai călcat pe aici, mă îndrept spre pădure, în direcţia în care bănuiesc că vine poteca dinspre satul vecin, nimic, nici o urmă, eu sînt primul om care a trecut pe aici iarna asta, nici n-ar avea cine să treacă, doar un nebun s-ar aventura în miezul iernii prin pădure, „dincolo de deal[tf], ar aluneca, l-ar înhăţa nămeţii, e atît de departe pînă în satul vecin... l-ar sfîşia sălbăticiunile, parcă chiar aud un urlet prelung de lup şi pielea mi se încreţeşte, aerul vibrează, scuturîndu-se şi el de zăpadă... nimeni, în jur nu e nimeni, zăpada e intactă, cred că mă aflu chiar pe direcţia potecii, nu mai am mult şi intru în pădure... ce nemişcată este pădurea ! urmele mele se înşiră — paşi de uriaş — prin zăpadă, dau ocolo gropii, coboară *apoi* spre... podul nu mai e ! acolo ar fi trebuit să fie podul, dar nimic, peste vîlcea nu zăresc nici un pod ! nici uliţa parcă nu se mai vede, nu, nu se vede deloc, nici casele !... iau puţină zăpadă şi mă frec pe frunte cu ea, zăpada mi se topeşte în palmă, mai iau un pumn de zăpadă şi urma mîinii mele închipuie pe covorul alb semnul unei seceri, o seceră..., unde o fi femeia cu secera ? s-o fi întors în pădure, desigur, s-a ascuns undeva printre copaci, trebuie ş-o caut... mă îndrept spre pădure, cu paşi urieşeşti, luptîndu-mă cu troienele... cu copacii... cu fuioarele de argint... cu aerul...

— Uite-o, uite-o ! S-a întors în pădure ! S-a întors în pădure ! Uite-o ! Acolo !

— In casă ! Imediat în casă ! Să nu te mai prind că...

CAPCANA

înalt şi spătos, cu ochii negri şi focoşi, cu părul creţ — cine să-i reziste ?... Şi nu-i rezistase- nici una, ajunsese spaima

logodnicilor din cartier. „Rică, fantele[tt],
i se zicea. Zîmbi, dar zîmbetul i se schimbă
într-o strîmbătură. In buzunare, pumnii i se
strînseră colţuroşi. Muşchii maxilarelor îi
tremurau sub piele. Nepoata băcanului !...
încercarea puterii şi faimei lui, pierzania lui
poate!

Băcanul de la colţ, un sfrijit, flutură halatul
pe el de slab ce e, şi-a adus de clteva luni o
nepoată de la ţară să o ajute pe nevastă-sa la
treburile casei şi ale prăvăliei. Ţărăncuţa asta,
cît de nepoată i-o fi nimeni nu ştie, e o fată
durdulie, cu cozi împletite rotund în jurul
capului şi care cîntă toată ziua, chiar şi atunci
cînd se urcă pe scaun să şteargă geamurile, de
se întorc toţi muşteriii să-i vadă pulpele.

Numai Rică nu se întoarce, el îşi bea
încruntat lichiorul, rezemat într-un cot de
tejghea şi aşteaptă. Nici el nu ştie ce aşteaptă.
Nu-i poate vorbi acolo, băcanul se uită la el ca
la un ciumat, iar dnd se nimereşte pe aproape,
fata îi răspunde la priviri rîzînd batjocoritoare,
fără să se întrerupă din cîntat. Fierbe Rică aşa
cum n-a mai fiert niciodată, ca un rac la tigaie
se simte. Şi la fel de neputincios, pentru că fata
un iese decît arareori din casă, deretică toată
ziua, cîntă, rîde, îşi arată pulpele şi-l
înnebuneşte pe el, obligîndu-1 să bea lichior
după lichior sub privirile de paracliser ale
băcanului.

Dar în seara asta...

Spre băcănie se îndreaptă în seara asta Rică.
Plin de speranţe şi de dorinţe, nici nu ştie care
sînt mai puternice, speranţele sau dorinţele.
Sau teama ? Teama că fata nu-1 aşteaptă, că l-a
pîrît poate şi acum băcanul îi aţine calea, în
curte, ascuns, cu pistolul în mînă, se spune că
are pistol băcanul, unul vechi, cu ţeava groasă.
Un tremur străbate rărunchii lui Rică. N-a avut
de-a face cu pistoale pînă acum, doar cu pumni
şi cuţite şi reteveie. Dacă reuşeşte... ehei, iar or
să vuiasca străzile ! Desigur, ar prefera să nu se
afle de la început, fata îi place, prea l-a fript
atîta, ar vrea să mai treacă de cîteva ori pe la
ea...

Grăbeşte pasul. S-a întunecat, trecătorii s-au

terminat, se-aude un cîine lătrînd rar, un tramvai, undeva departe, parcă se aud şi greieri. Puţine ferestre, mai sînt luminate. Probabil că băcanul şi-a numărat banii, a închis tejgheaua şi s-a dus cu nevastă-sa în odaia de deasupra prăvăliei, acolo unde dorm ei de obicei. Fata doarme jos, într-o cămăruţă sub scară. Rică ştie tot despre casă, dar nu ştie cum să intre înăuntru fără să se audă. Băcanul se încuie cu cîte două lacăte la fiecare uşă... O să vadă el cînd va ajunge acolo. Poate, totuşi, fata îl aşteaptă, poate nu l-a pîrît. A prins-o în cartier azi, ducea un coş cu măsline la un client, i-a făcut cu ochiul, ea a rîs, apoi a ciupit-o de sîn şi ea i-a dat peste mînă rîzînd şi mai tare şi îmbujorîndu-se. Rică s-a oprit atunci, aproape ruşinat că încearcă să o cucerească pe ţărăncuţă, aşa ca orice ţîngău, cu vorba. S-a oprit, a sărutat-o brusc şi apăsat pe gură, ea n-a apucat să zică nici pîs, a sărutat-o şi i-a spus că o să treacă pe la ea pe seară. Fata a fugit, l-a înjurat — rîzînd — şi a fugit îmbujorată pînă în vîrful urechilor, nici nu mai e sigur acum Rică dacă ea a înţeles ce i-a spus, prea se înroşise toată, puţine fete se înroşiseră aşa cînd le ciupise. Trebuia însă să încerce, se şi vedea în camera ei, şi-o imagina într-o cămaşă lungă şi largă, cu părul despletit, roşie toată, arzînd, prea speriată ca să mai ţipe, dar îndârjită, ca orice ţărăncuţă, decisă să se apere, dar, desigur, neputincioasă, iar de la un timp încolo, după ce ar fi strîns-o o dată în braţe, înmuindu-se şi închizlnd ochii, speriată şi bucuroasă în acelaşi timp. Numai de-ar putea intra fără zgomot. Altfel băcanul... pistolul...

Rică se opri şi privi în toate părţile. Era urmărit, simţea asta, cineva îl pîndea din întuneric. Vreun încornorat, poate mai mulţi. „Hai, băieţi, apropiaţi-vă !“ îşi scoase cuţitul din buzunar şi răceala metalului îl linişti. „Apropiaţi-vă, băieţi, veniţi, eu sînt gata !ʷ Nu venea nimeni. Umbre nemişcate, greieri, un lătrat rar de cîine...

— Vrei o cafea, dragă ? .

— Hei, Bazil, vrei o cafea ? E fierbinte.

— A, tu erai ! Desigur, desigur. Mersi.

— Poftim. Amară, cum îţi place ţie.

— Mersi.

— Nici nu m-ai auzit prima dată. Ce scrii, de eşti aşa de absorbit ? Spune-mi şi mie !

— Eh, nimic deosebit. Exerciţii. O povestioară...

— Hai, pînă-ţi bei cafeaua, zi-mi despre ce este vorba. Ştiu că-ţi place. Hai, spune !

— Hm, nu e cine ştie ce. Pe undeva, pe la marginea oraşului, înainte de război, în sfîrşit, fără detalii de loc şi de timp, cu un tip care... cum să-ţi spun ? ca orice om, are crucea lui...

— Aha, frumos. Şi care e crucea tipului tău ?

— Păi, dragostea...

— Dragostea ? !

— Da, mai ales cu fete nemăritate, cu logodnice. îndrăzneţ, puţin brutal, doritor de scandal. Eroul cartierului. Are deja o legendă, un scenariu prestabilit şi el trebuie să se conformeze, să acţioneze ca şi cînd ar fi programat în acest fel...

— „Ce ţi-e scris, în frunte..

— Ei, nu, nu la modul ăsta. Lucrurile sînt mai subtile, eroul *meu* poate ieşi din scenă, dar atunci mitul lui s-ar desumfla, el ar putea vieţui mai departe, ca orice birjar, să zicem, dar fără să-l ştie tot cartierul, contrazicîndu-şi pornirile, propria-i legendă.

— Da, în sfîrşit, nu prea înţeleg, dar...

— Spune, spune, am ţinut totdeauna seama de părerile tale. Ai un gust sigur.

— Păi, mi se pare că un asemenea personaj nu poate s-o sfîrşească altfel decît tragic, prematur în orice caz... nu are cum să îmbătrînească... nu mai corespunde propriei lui imagini...

— Ai dreptate, chiar dacă e cam schematic, aşa se va sfîrşi povestirea, deşi, să ştii, lumea l-a acceptat aşa cum e... Cu excepţia celor înşelaţi mai de curînd...

— Vezi ? într-o zi tot o să i se înfunde.

— Cîţiva pumni am să-l pun să încaseze chiar în pagina care urmează. Tocmai mergea la întîlnire şi tocmai simţise că e urmărit.

— De-aia nu m-ai auzit. Tremurai împreună cu personajul.

— Sau cu cei care îl urmăreau...
— Sînt mai mulţi deci.
— Vreo patru.
— Oho ! Şi o să facă faţă ?
— întotdeauna a făcut faţă. Se-alege cu cîţiva pumni şi el, desigur, doar nu e un supraom, dar în rest nimic.
— Bine, îi doresc succes. Vezi că ai scuturat iar pipa pe covor, şi pe halat ai cenuşă. Probabil că în timp ce scrii te agiţi mai tare ca bătăuşii din povestire...

Aşa, Rică, acum să te văd. Patru inşi am pus pe urmele tale. Nu ştiu de ce, dar am chef să-i las să te cotonogească puţin. Nu prea tare, ca să nu te oprească din drum, dar cîteva lovituri tot o să încasezi. Apoi, la băcan, sfîrşitul ! O combinaţie vrednică de o mahala : băcanul s-a lăudat odată că el „te-ar pune cu botul pe labe“, încornoraţii au aflat şi au căzut la învoială, cinci ruble de aur, atît e preţul vieţii tale, Rică, cinci monede rotunde, mult sau puţin, nimeni nu ştie, peste două ore vei muri împuşcat de băcan, legitimă apărare, n-o să păţească nimic, te pîndeşte, ştie că vei veni, fata nu e ruda lui, face doar pe nepoata, banii sînt ochiul dracului, Rică, ştii şi tu asta, au plătit-o ca să-ţi fie momeală şi tu le-ai căzut în plasă, nu se putea să n-o vezi şi nu se putea să nu intri apoi în scenă, pro- pria-ţi legendă te va ucide, Rică, prea te porţi aşa cum toată lumea se aşteaptă să te porţi, stai tu puţin să-mi ascut creioanele şi o să vezi cu ce gloanţe te va întâmpina băcanul, creionul ăsta e plin de gloanţe pentru tine, în fiecare zi îşi curăţă pistolul, are un Mauser uriaş, de dinainte de primul război, nu iartă, un glonţ ţi-e de ajuns, Rică. Pînă atunci, cîţiva pumni, pe maidan, o piatră în spate, aşa, ca un avertisment, ca un preludiu, ca o încercare a destinului de a te salva, nu toţi duşmanii tăi participă la complot, uite, patru dintre ei nu ştiu ce te aşteaptă la băcănie şi-ţi aţin calea, vor să te bată, să te ucidă ar vrea, deşi ştiu şi ei că nu sînt în stare, vor să te salveze astfel. Dar eu n-am să-i las, Rică, nu-i las şi gata, aşa am hotărît să *te scriu* şi aşa *te scriu.* Vei muri de mîna băcanului. Pe cinci ruble de aur. Şi fata, ţărăncuţa pe care vrei să o seduci tu, pretinsa nepoată, şi ea va primi bani, mai puţini şi nu de aur, dar destui pentru un capăt de zestre. Dinadins ţi-a ieşit azi în cale. Şiea ştie că vei muri, Rică, la uşa ei vei muri, a lăsat-o descuiată, o să aştepte să intri, apoi o să tragă de un şnur care-1 va trezi pe băcan. Tu n-o să-ţi dai seama. O să teapropii de ea, o s-o vezi în cămaşa ei albă, largă şi lungă, înfierbîntată şi trupeşă ai

s-o vezi, ai să te înfierbîntţi şi tu, o să crezi că ea e îmbujorată de frica ta sau că te place, chiar te place în sinea ei, dacă ai şti cum am hotărît eu să *te scriu,* poate m-ai ruga să schimb întâmplările, s-o fac să te îndrăgească, să-ţi spună repede la ureche „Fugi, fugi, Rică, te omoară !" să-ţi arate spre etaj, spre băcan, făcînd gestul de a apăsa pe trăgaciul unui pistol îndreptat spre pieptul tău,* să se îmbrace chiar şi să vrea să fugiţi amîndoi, ţi-ar plăcea aşa, nu ? să fugiţi amîndoi, ea trupeşă şi înfierbîntată, tu înalt şi spătos, o pereche potrivită, aţi turna amîndoi o droaie de copii... Poate ai vrea, tu, Rică, să se întîmple aşa, sau poate că n-ai vrea... Dacă te-ai gindi mai bine, n-ai vrea, sînt sigur. Nu cred că un asemenea sfîrşit îţi doreşti tu, înconjurat adică de o droaie de plozi vorbăreţi, mucoşi şi bătăioşi, cel puţin trei blonzi, de să te usuce gîndul că nu sînt ai tăi, că, uite, cei pe care i-ai umilit odată culcîndu-te cu logodnicele sau cu nevestele lor s-au răzbunat, ha, ha, ţi-au făcut trei copii blonzi, habar n-ai ai cui sînt, nici tu, nici nevastă-ta, oho, ce s-a rotunjit nevastă-ta între timp !, voi nu sînteţi blonzi nici unul, ai vrea, tu, Rică,un asemenea final ? nu, nu cred, mai bine glonţul băcanului, Rică, sper că eşti de acord cu mine, că n-o să-mi faci greutăţi... uite, nici n-o să tedoară, am să *te ucid* cala teatru, fără durere, cu sînge mult, dar fără durere, în pragul cămăruţei în care doarme fata adusă de băcan de la ţară, momeală pentru tine, nenorocitule, legendarule...

Gata, Rică, pregăteşte-te, am terminat creioanele, fii gata, ştii doar ce te aşteaptă !

•

— Alo, tu eşti ?... ursuleţule, mi-e dor de tine... un pupic, atîta doar... el scrie, ştii cum e el, două ore nu mai iese acum din birou... un pupic... neruşinatule, motan neruşinat ce eşti... cobor eu... pa, maimuţelule... un pupic, atîta doar... pa... oh, cerbule...

Se îndrepta spre piaţă, erau cîteva terenuri mai largi în partea aceea, putea astfel să-i vadă cu o clipă mai devreme pe cei ascunşi în întuneric. Cîinele cel fără somn se aude în continuare, lătrînd rar şi fără ţel, probabil plictisindu-se. O boare de vînt mişcă frunzele tufelor care mărginesc maidanul şi lui Rică i se păru că desluşeşte sclipirea unui cuţit în dosul uneia dintre ele. Un obiect greu, o bucată de metal sau o piatră, îi trecu şuierînd pe lîngă ureche. Se lăsă în jos» dar o nouă piatră îl lovi în spate şi-l făcu să icnească de durere. Sări într-o parte şi se întoarse spre direcţia de unde fusese atacat, cu cuţitul pregătit, cu braţele încordate, cu ochii sfredelind întunericul. Se feri la timp şi un retevei solid trecu pe lîngă el. Se năpusti spre tufa de unde fusese aruncat reteveiul şi se prăvăli orbeşte cu cuţitul peste frunze. Atacatorul urlă de durere, îl atinsese probabil, dar o nouă piatră îl lovi, în obraz de data asta, venind dintr-o parte. Era prea mult.

Izbi încă odată cu cuţitul,acolo unde mai lovise o dată, apoisearuncă peste cel care îl nimerise în obraz.

Căzu pur şisimplu peste el, dar scăpă cuţitul. Adver sarul se zbătea ca un nebun şi Rică abia apucă să-l iubească de cîteva ori cu pumnii. Ii scăpă, dispăru în întuneric. Rică se ridică gîfîind, cu mîinile depărtate, pregătite să apuce, să strîngă, să sugrume, dar în jur nu mai era nimeni. Fugiseră. Gata, se terminase. Cîteva clipe doar. Respira greu, ar fi vrut să se mai bată, se întoarse iute într-o parte şi în cealaltă, căutînd un adversar, dar nu mai era nimeni pe aproape. Se ter- minase. Se pipăi la obraz şi lovitura îl duru, avea *o* vînătaie serioasă acolo, îl durea din ce în ce mai tare- şi lovitura din spate. Căută cuţitul, şi-l şterse de iarbă şi îl băgă din nou în buzunar. îşi aranjă hainele, răsuflă adînc şi îşi reluă drumul spre băcănie, spre „ne-

poata[tt] băcanului, spre gloanţe...

Se opri şi lăsă creionul pe foaie. Pipa i se stinsese. Se întinse spre cutia cu chibrituri, dar gestul fu însoţit de un geamăt. Un junghi, în spate avea un junghi care nu-1 lăsa să se mişte. Simţi în acelaşi timp că-I doare obrazul. Degetele dădură de o umflătură, sub ochi avea o vînătaie, simţi şi sînge. Se ridică precipitat şi se privi în oglindă. Surpriza îl făcu pentru un moment să uite durerea, apoi junghiul din spate îl fulgeră din nou, iar rana din obraz se transformă într-o arsură constantă, li dădură lacrimile de durere. Stătea la oglindă şi se privea lung, pipa îi atîrna stinsă în colţul buzelor, limba i se uscase, respira greu, obosit, iar ochii refuzau să se mai mişte, refuzau să mai vadă şi altceva decît vinătaia din obraz.

„Adică ce crezi, tu, măi Rică, ce crezi tu, că nu *te ucid* pînă la urmă ? M-a luat gura pe dinainte şi ţi-am spus ce te aşteaptă şi acum... Lasă că vezi tu, în braţele fetei am să te ucid, spînzurat, auzi ?, exact in braţele ei, cînd o să te aştepţi mai puţin, atunci o să apară băcanul cu un juvăţ, o să ţi-1 pună de gît şi o să strîngă de o să-ţi iasă ochii din cap, o să strîngâ de cinci ruble de aur, auzi ?, de cincizeci o să strîngă, aşa o să mori, dezbrăcat şi cu juvăţul de gît şi a doua zi tot cartierul o să rîdă de tine. Marele Rică, fantele, strîns de gît de băcanul cel sfrijit, care seamănă mai mult a paracliser... Lasă, că-ţi arăt eu ţie ![u]

Îşi mîngîie rana din obraz, rana îl duru, îşi mi^că trupul şi junghiul din spate îl fulgeră din nou, lăsă pipa neaprinsă şi porni iarăşi să scrie. Febril, cu litere mari, apăsate, rare.

Peste cîteva minute, în bloc se auzi o detunătură. Nimeni nu i-a dat atenţie. Cînd a revenit, soţia l-a găsit cu fruntea peste foi şi peste creioane, nemişcat, în spate, halatul îi era perforat, trecuse pe acolo, tras de aproape probabil, erau urme de pulbere în jur, un glonţ, un glonţ de Mauser vechi, un model de dinainte de primul război. Sînge nu se vedea deloc. Nu apucase să fie imaginat cum curge...

UN BURLAC ÎNTRE DOUĂ VÎRSTE

Vasile Nap este soră medicală la dispensarul comunal din Duriceni, e burlac, are patruzeci de ani şi cîteva sute de mici tabieturi zilnice. Ca toţi burlacii la vîrsta asta...

De fapt, nu e chiar *soră medicală*, asta e doar funcţia înscrisă în schema dispensarului, el face muncă de asistent, la cabinetul stomatologic. Este asistentul doctoriţei Margareta Ploaie. De şapte ani lucrează amîndoi, au ajuns să se înţeleagă din priviri, ba chiar direct prin telepatie. Totdeauna cînd este nevoie, Vasile se apropie de cotul stîng al doctoriţei cu cleştele potrivit, cu acul potrivit, cu amalgamul cel mai potrivit. Vasile e şi puţin îndrăgostit de şefă, dar asta în limite absolut oficiale, ierarhice chiar. Cîte o floare din cînd în cînd, cSte un buchet în zilele festive, cîte o cutie de bomboane de Anul nou şi cam atît... Vasile Nap e un timid. Nu numai în dragoste. In toate. Orfan de mic, crescut la o casă de copii, şcoala, armata, liceul sanitar... Toate le-a făcut de unul singur, pe tăcute. A venit de şapte ani în comună, atunci s-a înfiinţat cabinetul stomatologic, şi n-a mai plecat. S-a integrat, cum s-ar zice, oamenii îl consideră de-al lor, de-al satului. Şade în gazdă la Elisaveta, văduna, una lungă, ciolănoasă şi focoasă. Are camera lui, bucătăria lui, şi le îngrijeşte singur, gazda nici nu intră în ele. Grija ei este de a încasa lunar chiria şi de a-1 primi săptămînal la ea — din raţiuni strict fiziologice —, conform unei înţelegeri reciproce, stabilită încă de la începutul convieţuirii lor.

Curăţenia şi ordinea din camerele lui Vasile nu sînt egalate decît de ordinea şi curăţenia din cabinetul de la dispensar. Praf, păianjeni, scame ? Nici de leac. Pînă şi cutele perdelelor sînt aşezate corect, egal, regulamentar. Obicei din casa de copii, unde prosoapele nu se

împăturesc oricum, ci aşa... şi aşa..., periuţa de dinţi nu se aşază oricum, ci aşa... şi aşa..., obicei întărit în armată, unde Vasile a ajuns sergent, în ciuda staturii lui, mai degrabă mică, iar ca sergent trebuia să fie cît se poate de vigilent în materie de aliniere a păturilor, a savonierelor, a sacilor de merinde. Peste ce a deprins în copilărie şi în armată, Vasile a adăugat surplusul de organizare impus şi favorizat de viaţa de burlac. Fierbe ouăle cu ceasul în mînă, se rade cu ceasul alături, citeşte seara strict o jumătate de oră, înainte de a da de opt ori înconjur casei, în pijama, în pas alergător, pentru oxigenare. Şi aşa mai departe. îmbrăcămintea ? Decentă, dar nu morocănoasă, ba chiar puţin cochetă. întreţinută însă perfect, dungi impecabile, revere impecabile. Iarna poartă o scurtă din piele de viţel, cu părul spre exterior, în tot cursul anului umblă în costum, cu cravată bine aleasă şi pe cap cu o pălăriuţă cu borurile uşor întoarse în sus, pe care o ridică la fiecare salut, indiferent dacă se întîlneşte cu un copil mucos sau cu primăriţa comunei. La început, oamenii îl priviseră amuzaţi cum sălta pălăriuţa la fiecare „bună ziua", dar apoi s-au obişnuit, ba chiar au învăţat şi ei să-l salute la fel, stânjeniţi de răceala politicoasă a lui Vasile.

Aşa cum îi este orînduită viaţa, Vasile Nap pare cel mai previzibil, cel mai egal cu sine om dintre toţi oamenii planetei. Şi, în definitiv, aşa şi este. Singura „ieşire din ritm* a avut loc cu un an şi ceva în urmă, cînd Vasile a lăsat cu gura căscată întreaga comună.

Totul a început într-o dimineaţă de primăvară, una ca oricare alta, în timp ce Vasile tocmai terminase cele opt minute consacrate rasului zilnic şi se ştergea de apă privindu-se în oglindă. Atunci a observat el că a început să chelească, era indubitabil, fruntea i se lăţise vizibil, părul se retrăgea spre vîrful capului. Nici un bărbat nu poate trece neemoţionat peste un asemenea eveniment. Vasile lăsă prosopul, se apropie de oglindă, îşi studie cu grijă graniţa dintre frunte şi păr, se ciufuli, se dădu un pas înapoi şi atunci avu marea

revelaţie.

Semăna cu... Sigur că da. Faţa rotundă, bonomă, ochii negri, cu privirea inteligentă şi fermă, fruntea mare, cu un smoc de păr căzut neglijent pe mijlocul ei... Şi statura se potrivea. Vasile Nap se întoarse cu un utriăr spre oglindă, îşi bombă pieptul şi încercă să-şi vîre dduă degete sub haină, în dreptul sternului. Era în maieu...

Păcat... Oricum semăna, era izbitor cît de mult semăna cu Napoleon, cel din cartea pe care tocmai o citea. Urechile-i ţiuiau. Şi numele îi sună deodată altfel. Nap nu mai era o legumă oarecare, era chiar începutul celebrului nume.

Din acea clipă, Vasile Nap n-a mai fost Vasile Nap cei ştiut. In drum spre dispensar, toată lumea întorcea capul după el cu mută uimire. In primul rînd, nu-şi pusese pălăria, eveniment inedit. Nici nu se pieptănase parcă, pe frunte i se lăfăia un smoc tineresc de păr. Tineresc ? Nici vorbă. Privirea lui Vasile se înnegrise, dacă aşa ceva este posibil, devenise dură şi atotvăzătoare, străjuită de sprîncenele încruntate. Crescuse parcă şi în înălţime. La intrarea în dispensar, oamenii încetară murmurele, îi făcură respectuoşi loc să treacă, apoi fee uitară lung unii la alţii. „Asta e Vasile al nostru?!... El să fie oare ? ! Pare el, dar nu mai e el... Ce s-o fi întîmplat *m* Vasile al nostru ? !...[u]

In cabinet, Vasile Nap se comportă ca de obicei, puţin mai distrat poate, doctoriţa Margareta Ploaie zimbi doar cînd îl văzu examinîndu-se în geamurile dulapurilor cu instrumente stomatologice. In aceeaşi seară, Vasile termină de citit cartea despre viaţa lui Napoleon, îi decupă portretul şi-l lipi pe uşa dulapului, aşa încît să-l poată vedea în timp ce se uita în oglindă, şi sc decise să acţioneze în conformitate cu destinul hărăzit unei reîncarnări a temutului împărat.

In prima duminică, larmă mare în jurul dispensarului. Doi pionieri cu trompete împodobite cu steguleţe roşii suflau din răsputeri în alămurile lucitoare, oprin- du-se din poartă în poartă. îi însoţea Vasile. Cînd gos-

podarii ieşeau din casă, atraşi de zgomot, Vasile îi anunţa scurt :

— Peste două ore, muncă patriotică. Curăţim şanţul şi curtea dispensarului şi văruim gardurile. Vă prezentaţi cu... (urma unealta cu care Vasile hotărîse să se prezinte săteanul la muncă).

Peste două ore, jumătate amuzaţi, jumătate curioşi, sătenii se adunaseră în curtea dispensarului. Cu uneltele indicate. De, îi convocase deputatul doar... Pentru că, într-adevăr, la ultimele alegeri Vasile fusese ales deputat în circumscripţia respectivă. Vasile era cumsecade, nu făcea nici un rău, nu sîcîia pe nimeni, îl votaseră.

S-au curăţit şanţurile, s-a măturat drumul, s-au văruit gardurile. Vasile a făcut r scurtă prezentare a acţiunii, a înmînat-o primăriţei şi apoi a afişat-o la „gazeta de perete“ din curtea Consiliului Comunal. La prima şedinţă sindicală a salariaţilor din Duriceni, iniţiativa lui Vasile a fost desigur lăudată corespunzător. Participa şi un tovarăş de la judeţ, laudele sunau frumos, iată ce însemna grija pentru înfăţişarea satului. Vasile Nap a cam stricat însă efectul prezentării, ridicîndu-se în picioare, bomblndu-şi pieptul şi criticîndu-i aspru pe ceilalţi deputaţi „care aşteptau să le spună primăria ce au de făcut în circumscripţia lorᵘ, apoi a criticat-o aspru şi pe primăriţă, pentru că nu spunea totuşi ce au aceştia de făcut în circumscripţii. Primăriţa, ceilalţi funcţionari din conducerea comunei ascultau şi nu le venea să creadă. „Asta e Vasile al nostru ? !... Ce s-o fi întîmplat cu Vasile ? !...“ Iar Vasile critica înainte, Vasile se schimbase, nu mai putea fi trecut cu vederea ca pînă atunci. Şi lucrurile s-au repetat. Apoi, la o adunare populară, în faţa Căminului Cultural, Vasile a luat cu- vintul de trei ori, o dată cu privire la posibilităţile de înfrumuseţare a comiţnei, o dată cu privire la chestiunile legate de păşunatul pe izlazurile comunei şi o dată referitor la sarcinile ce revin fiecărui membru al Consiliului Comunal în buna desfăşurare a treburilor obştii, la

angajamentele pe care fiecare şi le luase cu diferite prilejuri şi la gradul de realizare a lor. Al dracului Vasile Nap, punea degetul pe rană de fiecare dată. Avea exemple, ţinea minte tot, ştia sau numai bănuia tot felul de dedesubturi necurate (în problema izlazului, de exemplu). Cînd s-a terminat adunarea, oficialii comunei au răsuflat uşuraţi şi au plecat în tăcere spre casele lor. Spre deosebire de săteni, care l-au înconjurat pe Vasile, felicitîndu-1 pentru curaj şi pentru felul în care vorbise. „Uite, aşa un primar ne trebuie nouă... Vasile e bun de primar... ăsta ar face lumină pe-aici... ehei, Vasile e un om şi jumătate... brava lui...[w]

Şi în relaţiile cu Elisaveta vădana, gazda lui, a introdus Vasile Nap un suflu nou. Deşi nu era ziua convenită (vineri), Vasile a intrat într-o seară cu o sticlă de coniac în mînă în camera femeii. Fără să bată la uşă măcar (citise că nici Napoleon nu obişnuia). Tînărul care se găsea înăuntru a încercat să se împotrivească, dar Vasile i-a arătat cu atîta linişte uşa, că individul şi-a strîns catrafusele şi a întins-o. Femeia n-a zis nimic, auzise doar şi ea de schimbarea lui Vasile. De atunci, întâlnirile lor cu motiv fiziologic au urmat în cadenţa de două pe săptămînă.

Isprăvile lui Vasile au făcut înconjurul satului, iar prin intermediul instructorilor prezenţi la şedinţele comunale de diferite feluri, numele lui a ajuns şi la judeţ. Conducerea locală, încă nedumerită, dar precaută, a dat referinţe foarte bune despre el, aşa că Vasile a participat la scurt timp, din partea comunei, la o consfătuire naţională a crescătorilor de animale, unde a luat şi cuvlntul, numele lui a apărut şi în ziare. Informarea pe care a făcut-o el, în faţa tuturor, după ce a revenit de la consfătuire, a rămas ca model, atît pentru primărie, cît şi pentru săteni. Amplă, documentată, plină de informaţii, de sarcini de viitor, de sfaturi bine chibzuite.

De atunci, timp de jumătate de an, nu a fost conferinţă judeţeană la care să se ceară un om din Duri- ceni şi să nu meargă Vasile. Şi nu era şedinţă locală la care eroul nostru să nu ia cuvîntul. La început numai pentru a critica, apoi, cînd au pornit a se arăta roadele exigenţei lui, şi pentru a lăuda dte puţin. Era fericită primăriţa cînd Vasile Nap catadixea să-i găsească şi ceva merite...

Culmea e că nimeni nu părea supărat pe Vasile. Vasile avea dreptate, vorbea frumos, politicos şi ferm, tăia în carne vie, dar avea dreptate, era greu de contrazis şi imposibil de ignorat. Vasile devenise o persoană cu greutate în comună. Pînă la următoarele alegeri mai era un an şi cîteva luni, iar candidatura lui Vasile la

postul de gospodar-şef al comunei era firească. La fel de firesc era ca el să cîştige alegerile, actuala primăriţă nu avea nici o şansă în faţa lui. Şi nici altcineva. Oamenii aşteptau nerăbdători să treacă vremea şi să-l aleagă pe Vasile, se aştepta un moment de mare însemnătate în viaţa localităţii. „Ehei, Vasile e tare... ajunge la judeţ în cîţiva ani, vă spun eu, că am mai văzut oameni ca el... la judeţ îl vedem pe Vasile al noistru...[a]

Numai că Vasile Nap n-a candidat.

într-o bună zi, Vasile Nap a dispărut din nou. S-a şters adică, s-a dezumflat, a revenit la starea dinainte, de burlac insignifiant, de soră medicală de care nu se împiedică nimeni. Metamorfoza a început tot la oglindă, dimineaţa, după ras. Examinîndu-şi moţul napoleonean, Vasile constată că i se rărise alarmant de mult, ce mai, n*u mai era un moţ veritabil, ci un smoc obişnuit, format dintr-un număr relativ mic* de fire rare şi cărunte. Da, chelia avansase, Vasile descoperi cu stupoare că părul i se înjumătăţise pînă spre vîrful capului, se vedea printre fire ca printr-un mestecăniş. Nu mai semăna deloc cu... Se trase aproape cu răutate de păr şi rezultatul testului îl lovi ca o măciucă : firele se smulseră fără dificultate, fără durere chiar. Vasile Nap lăsă mîinile în jos a neputinţă, reveni în cameră, mototoli poza din care celebrul împărat îl privea parcă ironic şi răzbunător, îşi ficrse oul de fiecare zi, se îmbrăcă, îşi pu^e pălăria şi plecă la slujbă. Pe drum îi salută pe toţi cei pe care îi întîlni, descoperindu-se către fiecare, toţi îi răspunseră automat, parcă cu gîndul în altă parte, şi în aceeaşi zi tot satul află că, gata, Vasile Nap nu mai critică pe nimeni, nu mai candidează, Vasile Nap nu mai e cel mai harnic şi mai intransigent din comună.

Asta a fost tot.

Acum, Vasile Nap e iarăşi impecabil îmbrăcat, campionul ordinii la el acasă şi la dispensar, dar iarăşi şters, tăcut, imperturbabil, invizibil, previzibil, îndrăgostit timid de şefă şi neinteresant. A chelit frumos, cu luciu, abia pe deasupra urechilor şi la ceafă mai are' ceva păr, un gitleras de păr cărunt, tuns cu grijă, dichisit cam din zece în zece zile la frizerul comunal. Singura urmă a celor şase-şapte luni în care Vasile răvăşise satul sînt cele două şedinţe săptămînale cu Elisaveta vădana. Ea n-a îndrăznit să-i ceară revenirea la programul „dinainte*. Şi nici nu e sigur că s-a gîndit vreodată să-i ceară aşa ceva...

ÎNCĂ UN CAZ REZOLVAT!

— Ion T. Popescu este un extraterestru !

Tanti Habar-n-am-cum-o-cheamă — toţi îi spun Femeia de serviciu, sau pe scurt, Femeia — intrase cuviincioasă în biroul contabilului şef şi-i dezvăluise acestuia informaţia privitoare la funcţionarul Popescu cu simplitate şi mîndrie în acelaşi timp. Gata, se lămurise şi asta.

— Ion T. Popescu este un extraterestru.

Contabilul şef îşi săltă ochelarii pe frunte şi o întrebă fără curiozitate, aşa, din datorie :

— Pe ce te bazezi ?

— Păi...

— E...

— L-am văzut eu...

— Aha...

Replicile erau rare, durau cam cît o frază scrisă pe un rînd întreg (încercaţi) şi sunau cît se poate de convingătoare şi de convinse, după cum era cazul.

— Cînd se închide în birou se transformă într-un fel de clătită portocalie, cu franjuri pe margine, şi umblă în neştire pe pereţi. Caută ceva probabil.

— Aha.

— L-am văzut pe gaura cheii...

— De-aia nu greşeşte el niciodată la calcule,

se dumiri contabilul şef, privind-o admirativ pe tanti Habar- n-am-cum-o-cheamă. Cu ochelarii săltaţi, parcă avea patru ochi, doi pe frunte şi doi la locul lor şi toţi deodată abia acum se luminau în privinţa lui Popescu.

— Extraterestru, ai ? Las' că-i arăt eu lui !

— Păi...

Nici un „păi" ! Ii retrag repartiţia de cotiere. N-are nevoie

.Sentinţa era definitivă. Femeia era sigură că şeful nu glumeşte, odată şi ei îi redusese consumurile specifice

— cîrpe, ceară, mături — şi trei luni n-a reuşit să-l înduplece. Abia după ce i-a promis, ba i-a şi dovedit, că-i va spune ce zic subalternii despre el, i-a mărit din nou cota de cîrpe, ceară şi mături.

— Bun. Cheamă-1 la mine !

Ion T. Popescu intră în biroul contabilului şef zîm- bind corect, ca de obicei, dar oficial, puţin rigid în mişcări. Aducea solemn, pe palme, parcă purta o eşarfă de înaltă decoraţie, mînecuţele de doc negru — „a ascultat la uşă", gîndi ilogic şeful — şi le depuse pe colţul mesei fără să spună nimic. Tanti Femeia îşi ştergea cu spor inutil mîinile de halatul albastru şi privea triumfătoare spre extraterestru.

— Ai terminat bilanţul cantinelor şi «gospodăriei anexă ?

— Bineînţeles.

— Da? Adu-mi-1!

Popescu ieşi cu paşi egali, neauziţi; contabilul şef şi femeia schimbară priviri pline de tîlc. Popescu reveni, aducînd cu sine dosarul cerut.

— Fă-mi şi o verificare a deplasărilor ! Pe tot anul trecut. Cît se poate de repede.

— Bine.

— Bine ? !

—■ Bine.

Popescu ieşi din nou, levitînd la cîţiva centimetri de podea. Contabilul şef clipi semnificativ spre femeia de serviciu. Aceasta îşi ştergea în continuare, bucuroasă, mîinile de halatul decolorat.

— Fă-mi, te rog, o cafea !

— Imediat, şefu

— Am să-i tai şi cîteva zile din salariu. Aşa, ca să se înveţe minte. Ce crede el$_r$ că-i merge ? !...

DUELUL

A se transmite din atom în atom, din planetă în planetă, din galaxie în galaxie! Acesta este glasul entităţii primordiale, entitatea este totul şi glasul ei este Legea. Ascultaţi şi transmiteţi

Legea : pe planeta *aceea* e pe cale să apară viaţa. Viaţa e opusul entităţii primordiale, viaţa nu trebuie deci să apară ! împiedicaţi apariţia ei ! V-o cere entitatea...

Uraganele aruncară mările pe uscat şi uscatul în mare. Măruntaiele planetei răbufniră şi buboaiele negre şi fierbinţi şi detunătoare ale -vulcanilor înfloriră peste tot, pe uscat şi pe apă. Fulgere uneau cerul cu pămîn- tul şi doar ele mai luminau pămîntul învelit în gogoaşa sulfuroasă a cenuşii, a norilor de acid, a norilor de întuneric.

Şi totuşi carbonul exulta, şi totuşi amindacizii continuau să se lege, şi totuşi...

A se transmite din atom în atom, din planetă în planetă, din galaxie în galaxie ! Acesta este glasul, ...aceasta este Legea : pe planeta *aceea* a apărut viaţa. Viaţa este opusul entităţii primordiale, viaţa trebuie distrusă. La nevoie, distrugeţi în întregime planeta *aceea.* V-o cere entitatea...

Şi a venit vremea focului şi focul a ars totul, a venit vremea gerului şi gerul a îngheţat totul. De undeva, din neant, din întuneric, dinspre inima de neant şi întuneric a entităţii, s-a prăvălit pe pămînt un pă- mînt mai mic şi s-au zdruncinat pînă departe toate osiile cerului. S-au prăbuşit munţii şi cîmpiile, s-au urcat pînă în virful munţilor mările. Aşchiile pămintului au trecut prin nori pînă dincolo de ideea însăşi de nor şi n-au mai căzut niciodată.

Şi totuşi lichenii n-au ars, şi totuşi ameobele n-au îngheţat, şi totuşi...

A se transmite din atom în atom, din planetă în planetă, din galaxie în galaxie ! Acesta este glasul, ...este Legea... şi Legea e în pericol : pe planeta *aceea* viaţa înfloreşte, iar viaţa este opusul entităţii, ea n-ar trebui să fie. Opriţi înflorirea vieţii, faceţi ca viaţa să oprească viaţa, entitatea v-o cere, entitatea e în pericol !

Din cornul magic, răsucit pînă-n soare şi deschis peste o întreagă planetă, s-au revărsat speciile. Au apărut flori pestriţe şi frunze suculente şi rădăcini amărui, otrăvitoare unele, au apărut gîzele care se mănîncă unele pe altele,

broaşte şi păsări care mănîncă gîze, şobolani şi şerpi care mănîncă broaşte şi ouă de păsări, pisici care zdrobesc în maxilare capul şobolanilor, lupi care fac la fel cu spinarea pisicilor, lei care din- tr-o lovitură de labă sfîşie inima lupilor, elefanţi ca nişte stînci umblătoare, sub picioarele cărora leii se amestecă cu ţărîna şi iarba, ierburi otrăvitoare au apărut care pot preface în stînci pe elefanţi, la fel cum moartea preface în pietricele chitinoase gîzele. Viaţa a început să mestece cu înverşunare viaţă, ubicuu şarpe uroboros, multiplicat în tot atîtea ipostaze cîte clipe s-au scurs de la prima amoebă.

Şi totuşi de la amoebă pînă la elefant, pe planeta vieţii viaţa a continuat să colcăie, hrănindu-se cu sine, şi totuşi o creatură păroasă, de la tropice, a apucat în- tr-o zi binecuvîntată o piatră cu laba şi a izbit-o de o nucă de cocos, şi totuşi...

A se transmite din atom în atom, din planetă în planetă, din galaxie în galaxie ! Aceasta este vocea... este Legea... aceasta este totul: viaţa a dat naştere gîndului şi gîndul este negarea supremă a entităţii. Gîn- dul trebuie oprit, întors în sine, împotriva lui însuşi, gîndul trebuie stins ! Aceasta este Legea, aceasta este condiţia de existenţă a entităţii. Gindul este negarea entităţii...

Creatura aceea păroasă, de la tropice, a început să izbească cu piatra cea miraculoasă nu numai nucile de cocos, ci şi gîzele, pisicile, leii şi elefanţii care o supărau. Apoi a pus piatra în vîrful unui par şi a lovit de departe. Apoi a subţiat parul şi l-a aruncat cu ajutorul unei crengi îndoite. Uneori loveau acelaşi leu, sau gazelă, sau căprioară, două creaturi păroase, nu neapărat de la tropice, şi trebuia după aceea să se lovească şi între ele, aşa trebuia, gînd contra gînd, lance contra lance, săgeată contra săgeată. Şi s-au unit gîndurile în seminţii şi s-au lovit atunci seminţiile. S-au înroşit cîm- piile şi munţii, s-au înroşit şi apele. A fost Troia, a fost Salamina, au fost Cezar şi Atilla şi Baiazid şi Cortez şi Napoleon. Şi a mai fost paranoia crucii încîrligate. Şi Hiroşima...

A se transmite din atom în atom, din planetă în planetă, din galaxie în galaxie ! Acesta este glasul entităţii primordiale, entitatea este totul şi glasul ei este Legea. Ascultaţi şi transmiteţi Legea : pe planeta *aceea* a apărut şi a înflorit viaţa, a apărut şi a înflorit gîndul. Şi viaţa şi gîndul sînt opuse entităţii, negarea ei, ele trebuie oprite, distruse, uitate. Viaţa a dat naştere gîn- dului, iar gîndul va da moarte vieţii, gîndul va opri, distruge şi uita viaţa şi pe sine, pentru că gîndul este întors împotriva lui însuşi. *Trebuie doar să aşteptăm,* să lăsăm gîndul să readucă liniştea, nefiinţa, entitatea în stare pură pe planeta *aceea.* Şi atunci totul, dkci entitatea, va reveni la starea de la început, starea normală. Gîndul o poate face şi a dovedit-o deja. *Să aşteptăm* ca gîndul să se dezlănţuie, aceasta este Legea. V-o cere entitatea...

*

Şi totuşi... şi totuşi... şi totuşi...

Ce mere roşii sînt toamna pe pămînt! Şi ce copii frumoşi! Ce păsări svelte ! Şi cîte-naripate gînduri sub pleoape de adolescenţi iubind, visînd, trăind!

Şi totuşi ?...

CLIPA CEA MARE

— Hai, măi, omule, odată la masă ! Se răceşte mîn- carea, omule, n-auzi ?

E nevastă-mea. O aud, deşi încerc din răsputeri să n-o aud. Dar acum e prea tîrziu. Fiinţa mea a fost din nou perturbată, acordul sinelui meu cu liniile de forţă ale cîmpului fundamental a fost întrerupt. Şi doar ştie cît de mult mă costă asta, i-am spus de atîtea ori să mă lase în pace, cînd intru în camera de antrenament nu are voie să mă deranjeze. Ţi-ai găsit! Nevastă !... Pentru ea mîncarea, masa de seară e mai importantă decît...

— Hai, ce faci, vii odată ?

O să vin, ce altceva mai am de făcut, oricum trebuie să o iau de la capăt, trei ore de concentrare au fost spulberate, aruncate în neant de vorbele ei, de agresiunea sinelui ei asupra sinelui meu. Şi tocmai acum, cînd simţeam că se realizează acordul, că...

Am stins lumina şi am încuiat camera. Mai mult din reflex, că oricum nu intră nimeni aici. Nu au voie, e lege. Cîmpul trebuie păstrat pur, natural, mulat doar pe formele personalităţii mele, în comunicare numai cu eul meu...

— In sfîrşit...

Păi, sigur. Ce altceva mai ştie... Nu m-a înţeles niciodată. De doi ani de cînd am început antrenamentul, nici o vorbă de încurajare. Cred că asta îmi îngreunează considerabil drumul. Dar mă şi înverşunează. *Ştiu* că pot, am toate calităţile necesare, şi ştiu că voi reuşi, voi reuşi, nevastă, aşa să ştii ! Şi atunci să te văd, he, he...

— Hai, fachirule, mănîncă, du lingura la gură, hai, curaj...

Fachir ! Atîta înţelege, atîta spune ! Fachir ! Pentru ea telekinezia ţine de fachirism ! Şi degeaba îi explici, degeaba am tot încercat — acum vreun an, e-adevărat, de-atunci m-am lăsat păgubaş — să-i explic, nu se prinde nimic de ea.

Nu are nici un pic de înţelegere, nici în general, nici în ceea ce mă priveşte. „Eah, o să mişti tu chibrituri cu privirea cînd mi-oi vedea eu ceafa. Fără oglindă. Te iei după toate balivernele din revistele şi terfeloagele tale...tt Mai mult de-atîta nu poţi scoate de la ea...

— Măi, omule, eşti la masă, mănîncă ! In chilia ta poţi face ce vrei; aici, la bucătărie, mănîncă ! Măcar să ştiu cj nu te-am lăsat să mori de foame.

Fiică-mea rîde complice. Complice cu nevastă-mea, bineînţeles. Nici ea nu crede în facultăţile mele tele- kinezice. Leită maică-sa. Ce ochi vor face amîndouă cînd...

— Hei, trezeşte-te !...

Mda, o să mănînc. Deşi nu am nici o poftă, iar ciorba asta nu are nici un gust. Apă de cretă. Mănînc, mă grăbesc chiar, pentru a mă reîntoarce în camera mea, la antrenament. E abia ora opt, am încă timp să refac acordul, să-mi aşez iarăşi liniile de personalitate de-a lungul liniilor cîmpului fundamental. Prima fază, ne învaţă guru Ramashraj Amaryian Suranaia, prima şi cea mai importantă. Dar şi cea mai dificilă. Integrarea sinelui în fluxul primordial, topirea oricărei tensiuni, adaptarea perfectă la relieful poetic adiacent, un fulg pe un val, cum spune guru, valul fiind cîmpul fundamental, existenţa, iar fulgul sufletul nostru, eul, şinele. Cîmpul conţine forţa fundamentală, primordială, forţa pe care şinele, după intrarea în rezonanţă, o poate ab-^ sorbi, înmagazina şi apoi folosi după dorinţă. A doua fază. Telekinezie, telepatie, criptestezie, levitaţie şi multe altele. Nu e vorba de mutat chibrituri cu privirea, cum cu dispreţ spune nevastă-mea. Chibriturile sînt doar un exemplu, o dovadă. Şi de altfel am şi renunţat deocamdată la chibrituri. Guru Amaryian ne sfătuieşte să încercăm la început cu obiecte cît mai mici, cît mai uşoare, pentru a deprinde cît mai bine intrarea în rezonanţă. Nu performanţa ne interesează aici, cei care aleargă după performanţă nu vor ajunge nicăieri. Nici cei grăbiţi. Cîmpul fundamental este răbdător, la fel de răbdători trebuie să fim şi noi. Cîmpul fundamental este etern ; să gîndim la fel şi despre noi, despre puterea noastră de concentrare, despre dorinţa noastră de a intra în rezonanţă cu el şi de a-1 absorbi. Numai aşteptind să facem progrese într-un timp fără limită vom ajunge telekinezici în vremea vieţii noastre limitate. Fără a ne da termene, dar sperînd continuu, încrezători în puterea fiinţei şi în puterea dorinţei noastre.

— Hai, dragă, la culcare, că ăsta n-are de gînd să mănînce în seara asta. Seuită la ciorbă de parcă ar vrea să miste acum şi tăiţeii cu privirea. Ha, ha, nu vrei, măi, omule, să ţi-i învîrtesc eu puţin cu lingura, ca să ţi se pară că, gata, ai ajuns fachiar

? Zii, vrei ?

Rîd amîndouă neştiutoare. Ce să le zici ? Şi mînca- rea asta, care nu are niciun gust... De fapt, cred că am mîncat destul, nici nu e bine ca trupul meu să se mobilizeze în seara asta prea mult asupra digestiei, trebuie să-mi păstrez disponibilităţile pentru marele acord. Pentru că simt că sînt aproape de reuşită, valurile de frig şi de căldură care îmi încearcă tîmplele în momentele de mare concentrare sînt un semn că mă aflu pe drumul cel bun.

Intru în camera de antrenament. Mai întîi, curăţirea de tot ce e lumesc, trecător, neesenţial. Mă aşez în poziţia lotus, mă relaxez, nimic din afară nu mai pătrunde în mine, toţi muşchii îmi sînt relaxaţi, îi iau pe rînd, de la picioare la cap, unul cîte unul, şi toţi îmi ascultă comanda de odihnă, sînt o piramidă, o piramidă-om, simt cercurile sinelui, în stomac, în piept, spre spate, spre coloană, cum palpită, prind viaţă, sînt o simplă piramidă, cu cercurile sinelui activate, mă învîrtesc spre stînga şi spre dreapta, încet, tîrît, pînă ce simt că liniile de forţă care străbat cercurile sînt în prelungirea liniilor cîmpului fundamental, rămîn aşa spunîndu-mi răspicat „sînt în rezonanţă cu marele cîmp, eu sînt cîmpul, sînt o parte din cîmp[a], mă concentrez asupra acestor cuvinte şi le repet, le repet cu putere şi simt că tîmplele îmi sînt străbătute de fiori reci, de fiori calzi, e cîmpul, eu sînt cîmpul, sînt o parte a cîmpului, s-a realizat contactul, rezonanţa, prima fază, ştiam că am reuşit să trec de prima fază, să pun stăpînire pe forţa noetică, degeaba a rîs nevastă-mea de... au ! nu ! nu trebuie să mă gîndesc la altceva, mă prăbuşesc, nu ! contactul se rupe, gata, revin. Am transpirat. Tîmplele încă îmi ard, inima îmi zvîcneşte. Dar ştiu că am reuşit. Păcat că nu m-am stăpînit, că m-am gîndit pentru o clipă la nevastă-mea, la performanţă. Deşi...

în camera de antrenament am o măsuţă joasă, lustruită, pe care am aşezat mici obiecte, nasturi, chibrituri, bucăţele de hlrtie. Chiar şi

cîteva firimituri de pîine. Cît mai mici, pentru primele experienţe. Voi începe cu firimiturile. Simt că în seara asta voi reuşi să le mişc, simt cîmpul, de-acum îl simt, intru din nou în poziţia lotus şi mă concentrez, mă concentrez, mă concentrez pfină ce ajung o parte a cîmpului, gata, rezonanţa este realizată, eu sînt cîmpul, forţa lui trece în mine, intră sub comanda mea, simt cum liniile cîmpului fundamental se strîng şuvoi pentru a trece prin cercurile sinelui meu, cum şuvoiul-putere urcă pe coloana vertebrală, spre tîmple, tîmplele mă ard, spre ochi şi ochii mă ard, ochii mei concentrează asupra firimiturilor de pîine fasciculele aproape vizibile ale forţei, vibrează, privirea îmi vibrează, raze vibrînde îmi pornesc din pupile şi se opresc, convergente, în firimitura pe care am ales-o ca obiectiv, fluxul fundamental circulă continuu prin cercuri-tîmple-ochi spre firimitura de pîine, mă concentrez, mă concentrez, fluxul... cîmpul... firimitura... se... miş... că ! ! !

Am reuşit! ! Urlu. Am reuşit! !

Nevastă-mea dă buzna în camera de antrenament, îmi vine să plîng de bucurie. Mă îndoi din mijloc, mă lovesc cu fruntea de podea şi gem : am reuşit ! Nevastă-mea se uită la mine holbată, cu o mînă la gură. Ce urîtă e, aşa speriată, ciufulită, în cămaşă de noapte ! Am reuşit, îi spun din nou, mai clar de data asta şi o baie de căldură îmi cuprinde trupul epuizat.

— Am mişcat firimitura asta, gata, am reuşit! De- acum...

Se uită lung la firimitura pe care i-o arăt cu degetul.

— S-a mişcat, ştii... m-am concentrat şi... telekine- zie... ţi-am spus doar...

— *Firimitura* asta ? !

— Da, asta. De aici şi pînă aici am mişcat-o. Şi ăsta e doar începutul... Am .reuşit...

— *Firimitura* asta ? !

— Ce e, mamă, ce s-a întîmplat ?

A apărut şi fiică-mea. Va afla şi ea, va omologa deci şi ea succesul, sînt, iată, martore amîndouă la apoteoza mea, de-acum voi exersa cu mult mai mult spor, fără ostilitate, fără neîncredere. Ba, cine ştie, poate că am să le

conving şi pe ele să încerce, mă au pe mine aproape, le va fi foarte uşor, da, sigur, am să le pun şi pe ele să exerseze...

— Ce e, mamă ?

Nevastă-mea nu-i răspunde. O cuprinde peste umeri şi ies împreună. Hm, altfel îmi imaginam clipa asta, entuziasmul lor mi-1 închipuiam exprimat altfel. Capete de femei... Nu-i nimic. Contează doar că am reunit. Şi, iată, abia dacă privesc spre firimitura de pîine, abia dacă îmi imaginez cum ar trebui să se mişte şi ea se şi mişcă, ascultătoare, în direcţia comandată de privirea mea. Ce împlinire, ce beţie, ce fericire moleşitoare mă cuprinde... Sînt un telekinezic ! Am reuşit ! Eu... şi cîmpul...

— Spune-mi, mamă, ce s-a întîmplat ? De ce striga tata aşa ?

— Eh, parcă tu nu ştii... I s-a părut că a mişcat cu privirea o firimitură de pîine...

— Şi ?

Era o furnică... Mică şi roşie... O furnică...

SCHIŢĂ DE PASTEL CITADIN

Timp : primăvara, în aprilie,... cald, verde, totul musteşte de viaţă,... oră incerta, spre prînz.

Loc : parcul central al oraşului nostru, zona centrală a parcului central.

Decor : bănci vopsite de curînd în verde rece, artificial, pietriş, boschete, şase alei care vin (sau pleacă ?), acoperite cu pietriş şi delimitate cu boschete; iar la mijloc, exprimînd forţă, multă forţă şi avînt, neînduple- care şi blîndeţe, monumentul soldatului necunoscut, de trei-patru metri înălţime, cu cască, armă la picior şi alături cu un copil — probabil chiar din oraşul nostru,

— care se joacă, neştiutor şi bucălat, cu nişte cuburi negre, de piatră, precum cele cu care este pavată strada mare. Soldatul necunoscut ţine mîna dreaptă strînsă pe armă şi pe cea stîngă la cîţiva centimetri de ceafa copilului, cu palma deschisă, protejîndu-i joaca, desigur.

Recuzită : două jocuri de table, complete, dar vechi, cît se poate de vechi, o carte franţuzească, o pereche de ochelari, un baston de babă, cu

miner cu ochi şi cioc, un baston de miliţian, elastic şi greu şi cu o cureluşă de trecut peste mînă, şase porumbei cenuşii — de fapt, guguştiuci, pentru cine se pricepe — care se rotesc obsesiv în jurul capului soldatului necunoscut, lăsîndu-se din cînd în cînd, ca la comandă, trei pe casca soldatului, atîţia încap acolo, numai trei, unul pe ţeava armei, unul dispărînd printre boschete şi unul aşezîndu-se în faţa copilului şi uifându-se la el chiorîş, dintr-o parte, neîn- ţelegînd nimic.
Fundal sonor : estompate de verdeaţă, dar ghicindu-se foarte aproape, zgomotele unor străzi nu prea circulate, care delimitează din toate părţile parcul : frîne, portiere, o sirenă de Salvare, elevi care se strigă' de pe un

trotuar pe altul, schelălăitul unui cîine, un tranzistor, rumoare nedesluşită.

Personaje : două perechi de tablagii, aşezaţi în faţa tablelor aferente, toţi fumători, la fiecare moment cel puţin doi cu ţigările stinse, cu scrumul strîmb, lîngă fiecare bancă patru-cinci chibiţi, jumătate „de meserie*, aşteptîndu-şi eventual rîndul la joc, restul ocazionali, bărbaţi venind sau ducîndu-se la serviciu, la piaţă, acasa, la un prieten, nicăieri, şi oprindu-se „pentru cinci minute, numai cinci, linia asta şi plec[a], pentru a urmări meandrele hazardului, viaţa în mic, nu ?, în întrecerea celor treizeci d^ discuri de lemn lustruite de prea multa utilizare. Apoi, un bărbat distins, cu ochelari, care citeşte o carte franţuzească, izolat, la cîteva bănci depărtare, cu o pungă de plastic aşezată peste pălăria gri, dis- tinşă, ca mijloc de protecţie anti-guguştiuc ; o băbuţă tipică, sprijinită în bastonul cu ochi şi cioc, îmbrăcată într-o rochie neagră-cafenie, cu guler de dihor subţiat de vreme. Băbuţa nu aude nimic, de mult nu mai aude nimic. Din cînd în cînd, venind de fiecare dată de pe o altă alee, trece prin scuar, cu bastonul subsuoară şi cu degetul gros al mîinii stîngi vîrît sub centură, un pluto- nier adjutant, fără mustaţă, care se opreşte lîngă una dintre băncile cu tablagii, face „hm, hm, hm...[a], fără să dezvăluie nimănui rostul acestor sunete — e-adevărat, nimeni nu e preocupat de aşa ceva — şi dispare călcînd rar pe o altă alee.

Personajul principal este un puşti de vreo şase ani, încă neşcolarizat, bineînţeles, îmbrăcat cu un trening cu genunchii plini de noroi, cu adidaşi noi în picioare şi cu jambiere dungate, alb şi roşu, ca nişte minuscule borne rutiere.

La un moment dat trec şi doi liceeni îndrăgostiţi, dar ei nu contează, abia dacă văd pe unde calcă.

Ritmul dialogului care urmează este moderat spre lent, între o replică şi alta trece măcar o aruncare de zaruri, un guguştiue, un „hm, hm, hm...[tt], Puştiul face oarecare notă discordantă, el e singurul agitat, speriat, se repede clnd la

unul, cînd la altul dintre cei de faţă. Prietenul lui, Aii, nici măcar nu e turc, e doar poreclit aşa, a căzut într-o groapă, deschisă de cîteva zile de nişte muncitori cu cizme răsfrînte, undeva în afara cadrului, în afara decorului nostru, în spatele unor boschete şi nu mai poate ieşi de acolo. De fapt, lui Aii îi şi curge sînge, din nas şi dintr-o ureche, şi puştiului i s-a făcut frică şi a venit după ajutor. Micul Aii a şi leşinat acolo în groapă, de aceea el nu se aude şi nu se vede, nefiind deci trecut printre personaje.

Desfăşurarea propriu-zisă a acţiunii trebuie să dureze cam o jumătate de oră şi ea — acţiunea — constă din intrarea în scenă a puştiului, gîfîind şi rostind întretăiat, mai mult şoptind, deşi el ar vrea să strige : „Veniţi... veniţi... sînge... Aii...[44], din gesturile ritmice, sacadate, mecanice ale celor patru tablagii, din aprinderea repetată a ţigărilor stinse sau a altora noi, din scuturarea inconştientă a scrumului, din agitaţia puştiului de la o bancă la alta, uneori trăgindu-i de haine pe cei cu care vorbeşte, din sosirile şi plecările monotone ale plutonierului adjutant, din nemişcarea domnului distins, cu ochelari, carte franţuzească şi pungă anti-guguştiuc pe pălărie, din disperarea puştiului, rupt între două gesturi, acela de a fugi spre groapa în care a căzut Aii şi cel de a zgîlţîi pe cineva şi de a-1 trage pînă la amicul lui, să-l salveze, din încremenirea plină de forţă a soldatului necunoscut, din plescăiturile de limbă ale chibiţilor, din mersul lunatic al celor doi liceeni îndrăgostiţi (cine ar putea descrie faţa lui pri- vind-o pe a ei sau faţa ei privind-o pe a lui ?), din lacrimile puştiului, din lacrimile puştiului, din lacrimile...

Replici ? Ordinea lor nu contează. Aşezaţi cum doriţi şi cîte doriţi, bucăţi din lista următoare, pentru a forma — ce altfel ?! — o listă similară, aranjată aşa cum credeţi că e bine. „Veniţi... veniţi... sînge... Aii...[44], „Domnule, a căzut... în groapă... sînge...“, „Şase-patru, poartă-n casă... gherlă...[44], „Te iubesc...[44], „Eu, maică, de mult nu mai aud nimic, da’ nimic, ştii

cum e aia...[44], „Sînge, îi curge sînge... o să moară[44], „...din oase de picior de lele... trei-unu ... din asta sînt făcute... patru- trei... zarurile... de-aia...[a], „hm, hm, hm...[a], „Eu nu aud, maică, spune-i domnului de colo...[44], „Moare Aii, veniţi... în groapă..„Pusi... răule... te iub...[44], „Eu am academia de table... einci-doi... cu mine te pui tu ? !... trei-trei[44], „Gata, plec[44], „Poftim ?[a], „A, nimic, vorbeam singur[44], „hm, hm, hm...[4*], „Maică, degeaba strigi la mine, eu nu aud nimic, de mult nu mai aud nimic, da' nimic, ştii cum e aia...[44], „unu-unu, ai pus, iei, n-ai pus, nu iei... trei-trei...[4*], „Repede, vă rog... nene... tanti... nene.,,[44], „Altul mai bun... doi-unu... ha, ha, ha, cinci-cinci... aici îţi trebuie matematică, ce crezi?... aşa, sus, acolo ţi-e locul... şase-trei... de la capăt... aşa, aşa, descîntă-le...", „Nene, tanti, nene... nene...[u], „...degeaba, nu ştii să le descînţi... uite aici... eh, s-a întîmplat... vedem noi... patru- patru...[u], „Nene, nene...", „Eu nu aud, maică..."

Gesturi de rezervă : un chibiţ deschizînd un radio portativ şi închizîndu-1 la loc, după ce se aude o frîntură de cîntec popular, eventual cu strigături, miliţianul scoţîn- du-şi degetul mare al mîinii stingi de sub centură şi vî- rîndu-1 pe cel al miinii drepte, un tablagiu ţinîndu-1 la distanţă pe puşti, cu mina întinsă, de teamă să nu-i răstoarne tablele, domnul cel distins, scoţîndu-şi ochelarii şi inspectând punga de plastic de pe pălărie, o femeie cu picioare lungi, fluierată stîngaci — mai mult, aşa, ca să facă pe grozavul — de un chibiţ cu părul lins, băbuţa privindu-şi ceasul — eventual electronic — şi plecînd cu paşi mici, tipici, cu bastonul cu cioc şi ochi ţinut ca pe o sabie, spre înainte.

...Şi scîncetul micului Aii, revenindu-şi din leşin sau, poate, dimpotrivă, nemairevenindu-^şi. Un scîncet care nici nu se prea aude...

ÎNTRE DOUĂ INELE DE CEAŢĂ

Mă dor genunchii. In coapsa stîngă mi se zbate un muşchi şi presimt că piciorul n-o să mă mai asculte. Ar trebui să fac un popas. Stilng

însă din dinţi şi continui să urc. Noroc cu tălpile, s-au tăbucit de atîta cărare, de nu le mai simt. Nu simt nimic de la gleznă în jos. Nici pietrele, nici mărăcinii. M-am speriat atunci cînd mi-am lepădat bocancii — ajunseseră bucăţi informe de piele, imposibil de ţinut pe picior — toţi se sperie în acel moment, aşa mi-a spus cel dinaintea mea, i-am uitat numele, băşicile de pe talpă se sparg, ustură,^pămîntul pare otrăvit, acoperit cu colţi de viperă pare pămîntul, urli, strîngi din dinţi, lăcrimezi, dar mergi mai departe. Iar peste alte cîteva zile nu mai simţi nimic, de la gleznă în jos picioarele-ţi devin picioare de urcător. Eterne.

E mai greu cu genunchii. Ei nu se obişnuiesc niciodată. Mă dor, îmi tremură. Iar în coapsa stîngă mi se zbate un muşchi. Presimt că piciorul n-o să mă mai asculte. Amin însă cît pot de mult popasul. Asta e regula, asta e şansa. Mi-a spus-o cel din faţă, mai demult, pe vremea cînd încă mai vorbeam între noi. I-am uitat numele. Sau poate nici nu mi l-a spus vreodată. Un tip înalt şi osos, îmbrăcat într-o robă arămie. Probabil roşie la început, arsă acum de soare, vînt, transpiraţie. Cînd mă dor genunchii mai tare şi simt că nu mai pot urca şi că muşchii coapsei stîngi nu mă mai ascultă, atunci îi privesc roba fluturîndă, strîng din dinţi şi merg mai departe. Noroc că de la glezne în jos nu-mi simt picioarele. Nici pietrele, nici mărăcinii. Picioare de urcător. Eterne.

Din cînd în cînd îmi şterg sprîncenele cu mîneca. Sudoarea se adună în ele şi e gata să-mi şiroiască spre ochi. N-aş mai vedea şi n-ar fi bine. „Bucură-te că vezi*, m-a îndemnat cel care urcă înaintea mea, cel al cărui nume... El nu se şterge decît arareori pe sprîncene. I-o fi intrat

sudoarea în ochi şi nu mai vede şi de-aia îmi zice mie să mă bucur. Deşi, destul de des, periodic parcă, se întoarce spre mine şi-mi zîmbeşte. De ce-ar face-o dacă nu m-ar vedea ? Mă întorc şi eu atunci spre cel din urma mea şi-i fac un semn prietenesc cu mîna. Nu-mi răspunde niciodată. II dor probabil genunchii şi nu-i mai arde de altceva. Dar urcă, urcă mereu, strînge din dinţi şi urcă.

Nu reuşesc niciodată să deslușesc ce se află în urma lui, în urma noastră. Mai vine cineva ? Un om, un fluture, un zeu ? Nici pe el nu-1 văd bine. Muntele e înconjurat de un inel de ceaţă, un cerc de vată ascunde privirii tot ce e înapoia celui care vine după mine. Ieşim din* ceaţă, continuu ieşim toţi trei (vor mai fi fiind şi alţii, înainte sau înapoi ?), sau poate inelul de vată vine după noi, înghiţind cărarea, muntele, lumea. Bine că în jurul meu e soare, se vede iarba, se văd pietrele şi mărăcinii. Pînă departe în stînga şi în dreapta se văd, dar nu mă interesează, nu simt nici pietrele, nici mărăcinii. Aţi observat vreodată ce mult seamănă pietrele între ele ? Intre două, trei sau zece pietre poţi găsi deosebiri, dar cînd treci de o mie, de zece mii, cînd tot drumul nu vezi altceva decît pietre şi mărăcini şi puţină iarbă dincolo de cărare, printre pietre şi mărăcini, atunci nu mai distingi amănuntele, nuanţele, toate pietrele sînt *pietre* şi atît.

Cel din faţă se întoarce din nou spre mine. Ar trebui acum să-l întreb cum îl cheamă. Nu ştiu de ce, dar cred că numele lui mi-ar face bine. Tac. Nici el nu zice nimic, îmi zîmbeşte doar, îngăduitor ca un Cfist. Apoi îşi îndreaptă iar privirea înainte. Spre vîrful muntelui, spre cel din faţa lui. Da, într-adevăr, în faţa lui mai urcă cineva, un bărbat prelung, filiform parcă, ştergîndu-şi chiar acum fruntea cu mîneca robei. Dincolo de el nu se mai zăreşte în schimb nimeni. Nimic. Un inel de ceaţă înconjoară muntele, ascunzînd privirii poteca, pietrele, iarba. Şi pe cei care, probabil, se găsesc pe potecă, înaintea noastră. Mă ustură ochii. Mă şterg de sudoare, închid pleoapele. Nu mă mai

interesează inelul de ceaţă. Inelele de ceaţă, înşirate pe gîtul prelung al muntelui.

Strîng din dinţi. Urc. Roba arămie îmi flutură la fiecare pas şi fiecare pas mi se repercutează în genunchi, ecou de durere. Parcă aş fi un om de tinichea, cu genunchii roşi de rugină. Amîn însă popasul şi ştiu că-1 vot amîna pentru totdeauna. Nici cel din faţa mea nu se opreşte. Nici cel din spate. Mă întorc spre el şi îi zîmbesc. In ceaţă îl întrezăresc pe cel care urcă în urma lui. O clipă doar, apoi dispare în albul pufos care ascunde privirii muntele, cărarea, lumea. Zîmbesc şi parcă cel de după mine ar vrea să mă întrebe ceva. Nu spune nimic, îşi şterge sprîncenele şi tace. Ce-o fi vrut să mă întrebe ? N-am discutat aproape deloc de cînd urcăm împreună. Parcă doar la început, cînd i s-au spart bocancii, atunci i-am spus „Bucură-te...“, a, nu, asta i-am spus-o mai tîrziu, nu mai ştiu ce i-am spus atunci. Au fost singurele cuvinte schimbate cu el. Nici nu sînt sigur că le-a auzit. N-avem nici unul chef de vorbă. Strîngem din dinţi, ne masăm din mers genunchii, ne ştergem cu mîneca robei sudoarea sărată strînsă în sprîncene şi atît. Urcăm. între două inele de ceaţă.

Bine că în jurul meu e lumină. Discul portocaliu al soarelui mă însoţeşte dinspre dreapta, luminîndu-mi cărarea, irizînd pietrele, făcînd să strălucească vălătucii de ceaţă şi Vîrfurile ţepilor care ornează mărăcinii. De fapt, în stînga se mai vede un soare, unul arămiu, o iluzie probabil, oglindă a celui veritabil. Nu ştiu care dintre doi sori irizează pietrele şi face să strălucească mai mult vîrfurile scaieţilor. Oricum, mai bine doi sori decît nici unul, chiar dacă stau nemişcaţi, parcă pictaţi pe cer.

Oare cel din faţă tot doi sori vede ? Dar cel din faţa lui ? Dar cel din faţa celui din faţa celui din faţa mea ? Presupun că da. La fel şi cei din spate probabil. Ar trebui să-i întreb şi asta. Pe cel dinainte cel puţin. Dacă nu m-ar durea aşa de tare genunchii... Şi dacă...

Se întoarce ! Acum ! Măcar numele...

Nu reuşesc să-mi descleştez dinţii. El îmi

zîmbeşte înţelegător, apoi... apoi spune ceva. Nu aud nici un sunet. îi privesc gura, dar din ea nu iese nimic, nimic nu ajunge pînă la mine, numele lui se risipeşte imediat în aer, se resoarbe în ceaţă, în neant. Ar trebui ca neantul să răbufnească, percutat de numele celui dinainte, mă aştept să fie aşa, dar nu se mai întîmplă nimic. Nu aud nici măcar un foşnet. Se întoarce din nou spre vîrful muntelui şi continuă să urce fluturîndu-şi roba arămie.

îmi las capul în jos, strîngînd din dinţi. Sau poate mi s-a părut, el nici n-a deschis gura... De unde să bănuiască el că eu nu-i mai ştiu numele ? Am luat zîm- betul drept nume... drept cuvînt... De-aceea n-am auzit nimic. El nu va vorbi pînă nu-1 voi întreba eu. Şi am să-i întreb odată şi odată. Avem destul timp. Pentru că popas nu voi face niciodată, in ciuda genunchilor care mă dor. în ciuda muşchiului care mi se zbate în coapsa stîngă. îmi şterg sudoarea cu mîneca şi un gînd mi se zbate nătîng în creier. Dar dacă şi cel din urma mea vrea să mă întrebe... să mă întrebe ceva, *numele meu,* de pildă ? I l-am spus, *cred* că i l-am spus, odată, demult, dar sînt sigur că nu-1 mai ţine minte. Nici ...eu ...nu-1 mai ...ţin ...minte. Cred, de altfel, că i-am spus un nume la întîmplare, poate chiar numele celui din faţa mea. Pentru că îl ştiam pe-atunci. Vorbisem cu el, despre bocanci parcă, şi-l întrebasem cum îl cheamă. Inelele de ceaţă, pietrele, mărăcinii, sudoarea mi-au şters însă din minte acel nume. Parcă un ghem de ceaţă, alburiu, mi s-a cuibărit în craniu, golindu-1. Golindu-1 de nume. *Trebuie să-l întreb,* pentru că, sînt sigur, *trebuie să mă întrebe.* Prima oară cînd va întoarce privirea... Sau a doua oară... a treia. Avem destul timp. O eternitate. Acum important e să urc.

Şi urc... Deşi, în coapsa stîngă... şi genunchii, sudoarea... numele...

Şi nici un foşnet...ATENŢIE CUM STRĂNUTAŢI!

Maricica lucrează în atelierul Decupaj-2 al Fabricii de confecţii, într-o echipă formată, desigur, numai din fete şi femei, majoritatea

tinere. Maricica este fată şi este tînără.

Acum cîteva zile ea a trăit o întîmplare incredibilă. Incredibilă şi neplăcută, dar „nostimă în oarecare pri- \:inţeu. (Aprecierea- citat aparţine eroinei.)

Povestea a început în autobuz. In fiecare zi, de la fabrică spre casă, Maricica merge cu autobuzul. Ca de obicei la acea oră, lume multă, căldură, nervi, scurte şi duşmănoase dueluri verbale între oameni care nici nu se cunosc, înghesuială... Maricica se ţinea cu mîna dreaptă de bară iar în stînga avea o sacoşă cu vinete, trei kilograme de vinete cumpărate de la o tonetă chiar la ieşirea din fabrică. Avea deci manile ocupate şi aşa se întîm- plă totdeauna în asemenea împrejurări : a simţit că o gîdilă un strănut, unul puternic, parcă trăsese un fulg pe nas, un fulg care i se oprise undeva deasupra cerului gurii şi flutura acolo la trecerea aerului, făcîndu-o iă închidă ochii cu groază la gîndul a ceea ce avea să urmeze. Ar fi fost o adevărată catastrofă să strănute tocmai atunci. La cîţiva centimetri de gura ei strălucea uşor transpirată chelia desăvîrşită a unui bărbat în vîrstă, în dreapta mormăia continuu o femeie arţăgoasă, nemulţumită de tot şi de toate, iar din stînga îi zîmbea insolent un tînăr cu barbă. In ce parte să strănuţi ? In sus? Imposibil. In spate?... Hap... hap... slavă domnului... Printr-un efort serios de voinţă şi apăsînd cu toată puterea cu limba în cerul gurii, Maricica reuşi să evite dezastrul. Pentru moment cel puţin. „Ah, două staţii, două staţii mai am... Hap... uf... am scăpat din nou... Hap... hap...“ De data asta nu mai avu ce face. Trupul Maricicăi se zgudui, diafragma i se izbi cu furie de

plămîni, plămînii se contractară şi împinseră în sus doi litri şi ceva de aer, cu o presiune de aproape o atmosferă şi jumătate. Cu ochii ţintă la chelia lucioasă ca o minge de plastic, cu gîndul la ce-o aşteaptă, Maricica strînse în disperare buzele, nelăsînd să iasâ afara mai mult de cîţiva mililitri din aerul mai sus amintit. Urmarea, consecinţă firească a unor principii obscure de fizică şi anatomie, a fost că aerul împins de plămîni şi respins de buze o luă înapoi, spre esofag, pe esofag chiar, în jos, pînă ajunse în stomac !

Doi litri de aer înseamnă doi decimetri cubi, ceea ce e în stare să modifice vizibil silueta unei tinere fete. Pe scurt, Maricica îşi simţi deodată burticică augmentată... Plus oarecare durere in zona sternului (duodenul, probabil).

Ce-a mai urmat, imaginaţi-vă singuri ! în condiţiile în care toată lumea este stăpînită de prejudecăţi, interpretarea ţuguiului care împodobea pîntecul Maricicăi a fost unanimă. Ajunsă acasă, s-a ascuns repede în pat, pretextînd că nu se simte bine, <3ar asta a făcut-o şi mai curioasă pe maică-sa, căreia oricum i se păruse ceva în neregulă cu talia fetei. Dar i-a promis că o să ţină secret, „măcar cîteva zile, poate rezolvăm cumva...*

— Ce să rezolvăm, mamă, ce să rezolvăm ? ! Am strănutat cu gura închisă, ţi-am spus, ce naiba... ţi-am spus doar...

— Ei, fata mamei, se poate ?... să-mi spui tu mie *aşa ceva ? !* se poate ? !...

— Mamă, dar îţi jur...

Ţi-ai găsit cu cine să te-nţelegi ! Ba a auzit şi tai- că-său că pun ceva la cale singure în dormitor şi, avînd el o bănuială despre ce poate fi vorba, a intrat peste ele şi a tras plapuma de pe fată.

— Eram sigur, eram sigur că *aici* o să ajungi. Ba un film, ba un ceai... Acum un plod ! Să-mi spui imediat de la cine îl ai, că de nu... Să-mi spui şi să-l aduci aici, chiar mîine să-l aduci, că altfel...

— Tată, nu e ce crezi tu... am strănutat doar, cu gura închisă... am strănutat şi...

— Adică eu sînt tîmpit, ai ? Parcă nu se vede despre ce e vorba aici... Ce gogomănii poţi să spui, neruşinato ! Asta e, eşti o neruşinată !

Sentinţa era ireversibilă. Ieşi din cameră scrîşnind peste umăr :

— Mîine să vii cu *el* aici !

şi plecă spre bufetul de la parter, să ia o vodcă, să se răcorească, să se calmeze.

Cînd a venit de la şcoală, soră-sa mai mică, era abia pe clasa a opta, şi a aflat ce s-a întîmplat, şi-a dus şi ea repede mina la gură, s-a îmbujorat toată şi a intrat în dormitor. S-a aşezat în pat lingă Maricica, a sărutat-o apăsat şi a întrebat-o cu ochii umezi :

— Cum a fost ? Cum e ? Povesteşte-mi !

— Ah, ce proşti sînteţi toţi ! Am strănutat, gisco, am strănutat cu gura închisă, în autobuz, asta e tot, ce naiba, nu mai înţelegeţi odată ? !...

Bineînţeles că nimeni n-a înţeles-o. A doua zi, la fabrică, toate tinerele colege au înconjurat-o şi au început, exact ca soră-sa, s-o întrebe arse de curiozitate :

— Cum a fost ? Cum e ? Povesteşte-ne !

Femeile căsătorite zîmbeau amuzate de gălăgia puştoaicelor şi-şi vedeau de treabă. Numai şefa de echipă a venit la ea şi i-a strîns viguros mîna :

— Felicitări, Maricica ! îmi place că eşti o colegă de nădejde. Felicitări !

— Mersi, răspunse Maricica cu glas stins.

La ce bun să le mai spună că nu e ce cred ele, că e vorba de un strănut, un simplu strănut întors din drum, doi decimetri cubi de aer... Care aer s-a şi resorbit de altfel, încet, încet, astfel încît, peste cîteva zile, spre bucuria mamei, spre uşurarea tatălui, spre surprinderea colegelor tinere şi spre nedumerirea — înţelegătoare totuşi — a celor mai în vîrstă, silueta Mari- cicăi scăpă de orice ţugui. Cea mai dezamăgită a fost, desigur, şefa de echipă :

— Nu mă aşteptam la *aşa ceva* din partea ta, tovarăşa Maricica, nu mă aşteptam. M-am înşelat în privinţa ta.

E, dumneavoastă oe credeţi că va fi : băiat sau fată ?...

DISPARIŢIA UNUI VÎNZĂTOR DE LOZURI

Era înalt şi voinic, măsliniu, purta o şapcă portocalie, cu cozoroc transparent, şi îi lipsea degetul mare de la mîna dreaptă. „L-am prins în roata betonierei, uite-aşa mi l-a apucat între dinţi şi mi l-a sfărîmat. Oho, ce-am mai ţipat, mamă, mamă povestea el oricui se în- tîmpla să-l întrebe cum şi-a pierdut degetul. „He, he, ce credeai, că la lozuri mi-am rupt degetul, he, he, eu am lucrat pe schele toată viaţa... Uite, şi muzeul din faţă este construit de mine. Dar nu aici mi-am lăsat degetul, în altă parte...“

O chestie curioasă muzeul ăsta. Lucrase la el, ştia cum arată, ştia că are o singură intrare. O singură ieşire deci. Şi ştia şi cît e de mare. Cel mult o sută şi ceva de vizitatori ar fi încăput în el şi aceia călcîndu-se pe picioare totuşi. Cel mult o sută cincizeci. Iar azi intraseră pe puţin două sute de oameni. Nu-i numărase de la început, cîteva ore nu remarcase ce se întîmplă, abia mai tîrziu a început să tragă pentru fiecare nou vizitator cîte o 'linie, cu pixul, pe masa pe care îşi întinsese lozurile. Cu mîna stîngă, învăţase să ţină pixul cu mîna stingă. La fiecare grup de zece linii trăgea o acoladă. Optsprezece acolade pînă acum. Şi nu începuse numărătoarea de dimineaţă. Intraseră cel puţin două sute de oameni în muzeu. Şi nu mai ieşise nici unul !...

Vînzătorul de lozuri şi-i imagina pe toţi, lipiţi unul de altul, înghesuiţi ca într-un tramvai în cele trei săli ale muzeului, intraţi să privească tablourile de pe pereţi şi privind ce ?, şi făcînd ce ?, aşa de mulţi la un loc, într-un muzeu de artă... In care numai arareori se găseau mai mult de zece-douăzeci de vizitatori deodată. Doar cînd erau aduşi elevi, cu clasa, doar atunci sălile erau ceva mai pline.Iar acum, atîta lume înăuntru... Şi tot mai intră cîte unul... E-adevărat că s-a făcut mare zarvă cu expoziţia pictorului acela sud-american, „vrăjitorul culorilor* era numit, fuseseră lipite afişe în tot oraşul, dar asta nu înseamnă că tot oraşul să vină la expoziţie. Şi, în orice caz, chiar dacă vine, n-avea cum să încapă tot înăuntru ! încă patru inşi ! Repede, patru liniuţe ! O nouă acoladă. Pînă cînd aşa ? Trei săli, trei cămăruţe, le ştia foarte bine, atîta era muzeul de artă. Plus birouri şi depozite, dar acolo publicul nu avea acces. Şi o singură intrare. O singură ieşire deci.

îşi scoase şapca portocalie şi se scărpină alene în cap. Ar fi intrat, desigur, Înăuntru, să se dumirească, dar nu-şi făcuse planul şi, dacă-1 prindeau că şi-a părăsit măsuţa, că „a închis[44] pe ziua aceea, ar fi zis că de-aia... „Lozul, ia lozul, ia maşina !*, mormăi el nesigur, amintindu-şi de plan, dar perechea care intra tocmai atunci în muzeu îl întrerupse. Trase încă două linii cu pixul.

Se scărpină din nou în cap şi luă hotărîrea cea mai înţeleaptă. Puse şapca peste lozuri, semn că era pe aproape, şi se ridică. Va intra, va arunca o privire şi va ieşi în cel mult un minut. N-o să umble nimeni la lozuri în vremea asta, sînt destui trecători în jur, şi nici vreun controlor rătăcit prin partea aceea a oraşului n-o să-i poată imputa că „a închis*. Era pe aproape, eee ! chiar acolo era, dar nu l-au observat! Gata, hotărîrea era luată, traversă repede strada şi porni să urce treptele muzeului. Se opri la jumătatea lor, se întoarse la măsuţă, chicoti, trase încă o linie, chicoti din nou şi reveni pe treptele muzeului. Aruncă o

privire spre trotuarul de unde plecase, spre lozuri, şi intră.
Răcoare, linişte, lumină egală. Ca în orice muzeu. Zece-douăcezi de vizitatori în fiecare încăpere. Atît. Zece-douăzeci în fiecare ! Mai făcu un tur prin săli. Acelaşi rezultat, Ei, fir-ar să fie ! Se simţi jignit, păcălit, puţin confuz. Nu înţelegea nimic. Se întoarse spre ieşire mirat, încruntat, bodogănind de unul singur. Avusese halucinaţii, ce i se întîmplase ? Numărase atîţia vizitatori, iar aici... în prag făcu loc să intre unui grup de trei bărbaţi. Aveau serviete şi vorbeau tare. încă trei ! Zăbovi lîngă uşă, pentru a vedea ce se întîmplă. Mai ales că se zărea de acolo şi măsuţa cu lozuri. Din rînd în cînd mai intra cîte un vizitator, cîte doi. Dar nu ieşea nici unul. Toţi dispăreau în cele trei săli ale muzeului. Mai ales în direcţia sălii din spate. Or fi făcut între timp o altă ieşire pe acolo ? ! Hm, nu auzise de aşa ceva. O întrebă pe taxatoare.
„Nu*, răspunse ea fără ton şi vînzătorului de lozuri i se păru că ea nici n-a înţeles ce-a întrebat-o, parcă dormea, rupea bilete, primea bani, dădea restul cu gesturi iuţi, precise, dar fără să-şi privească mnnile, ochii întredeschişi abia dacă se mişcau din cînd în cînd.

Porni şi el spre sala din spate. Nimic deosebit. Treizeci şi trei de vizitatori. împrăştiaţi prin încăpere, ad- mirînd tablourile. Cei mai mulţi priveau o pînză lată, luminoasă, singura de mărimea aceea, restul, în grupuri de cîte cel mult trei-patru, şuşoteau în faţa celorlalte tablouri. Nici o ieşire, nici o uşă. Toate ferestrele închise. Iar dinspre sala numărul doi mai soseau şi alţi amatori de artă. îi numără din nou. Tot treizeci şi trei I Deşi mai intraseră cîţiva ! Cel puţin doi tineri ţinîndu-se de mijloc, o liceană în uniformă şi un domn cu ochelari rotunzi şi baston. Aha, şi tinerii şi liceana şi domnul cu ochelari se aflau în faţa tabloului cel mare. Se apropie de ei. „Mulţime admirînd un tablou* scria pe ramă. Iar pe pînză o masă compactă de oameni, greu de evaluat numărul lor, stăteau în faţa unui perete pe care se zărea marginea de sus a unui tablou. Ei şi ? 1 Vînzătorul de lozuri îi dădu ocol, ciocnindu-se de bastonul domnului cu ochelari, de servietele celor trei bărbaţi ce vorbeau tare în timp ce intrau. Un tablou în care mai mulţi oameni, chiar foarte mulţi, admirau un tablou, aşezat pe perete, într-o expoziţie, un tablou... Se dădu mai aproape, simţind că are o revelaţie. Sigur, tabloul din tablou reprezenta aceeaşi scenă. Nu i se vedea decît marginea de sus, dar era clar că este vorba tot despre o mulţime de oameni admirînd un tablou. Distinse detalii din tabloul real repetat în cel pe care îl priveau oamenii pictaţi de pictorul sud-american, vrăjitorul culorilor, în centrul tabloului real. Oho, tot mai multe detalii se distingeau dacă erai atent. Printr-un ciudat efect de perspectivă, mulţimea din tabloul din tablou se zărea oarecum de sus şi se vedea că ea este aceeaşi cu mulţimea din primul tabolu. Privit de aproape, şi tabloul privit de privitorii din primul tablou îşi releva unele detalii. Teribilă minuţiozitatea pictorului sud- american ! Lucrase cu lupa probabil, cu microscopul. Al treilea tablou reprezenta tot o mulţime de admiratori ai unui tablou, un tablou mare, cit jumătate din peretele unei expoziţii,

cit un grup compact de oameni, mulţi, greu de evaluat cîţi, care priveau spre acel tablou şi în care se vedea un tablou admirat de o mulţime de oameni, care, dacă oamenii dintr-un tablou ar avea şi gînduri, se minunau tocmai atunci de minuţiozitatea pictorului sud-amerian, care în tabloul din tablou figurase detalii din primul tablou, detalii care se regăseau apoi şi în tabloul din...

Cei doi golănaşi dăduseră de cîteva ori ocol mesei cu lozuri, îşi făcuseră cu ochiul şi se îndepărtaseră. Reveniră, trecură dintr-o parte în alta prin faţa ei şi se îndepărtară din nou. „Gata ?“ „Gata !“ decise cel mai înalt. Porniră agale spre colţul străzii, se întoarseră fluierînd şi, din cîteva mişcări, îşi umplură buzunarele, mai făcură cîţiva paşi fluierînd, apoi o rupseră la fugă. După un sfert de oră, ascunşi în spatele gării şi siguri că nu i-a urmărit nimeni, începură evaluarea prăzii. „Asta zic şi eu lovitură !“ „Ha, ha, ne-am îmbogăţit.“ „Trebuia să le luăm pe toate." „N-au mai rămas multe.“ „Mai trage odată !“ „Şi la mine la fel.“ „Ha, ha, hai să mai tragem !“ „De unde ? ha, ha...“ „De la mine... şi eu la tine!“ „Ia te uită ! Tot *mai trage o dată !“* „Zău ? ! Arată-mi! Băftosule ! Hai, mai trage !“ „Pe ăsta... nu, pe ăsta.“ „Ei ?“ „Priveşte!“ „M-m-mai trage... Ce-ai făcut, mi l-ai dat tot pe primul ?...“ „Nu, uite-1 pe primul !“ „Ei, fir-ar să fie! Hai să mai încercăm !“ „Tot aşa ?“ „Tot.“ „Mai trage... încă unul...“ „Ne-am pricopsit... Mai trage o dată... şi încă o dată... mai trage... mai...

[M]IN ANTICAMERA BATALIONULUI DE ELITĂ

i— Intră ! răspunse din obişnuinţă maiorul uşoarelor ciocănituri în uşă şi continuă să

privească ecranele împreună cu operatorul de serviciu. Nemişcarea celui pătruns în cameră îl intrigă însă. întoarse capul şi rămase holbat. O mînă uriaşă, cu gheare, cu o mulţime de gheare ascuţite, îl strînse parcă brusc de stomac. O durere surdă îi încleştă maxilarele. Scoase un hîrîit întretăiat şi încercă să se ridice. Nu avu timp. Se încovoie peste spătarul scaunului ca o haină aruncată în grabă, cu mîneci'le atîrnînd, stătu cîteva clipe în cumpănă, apoi se prăbuşi cu scaun cu tot. Operatorul se roti spre el, spre uşă, mai apucă să înregistreze vizual, fără a le pricepe, literele de pe uniforma celui intrat — SUBIECTUL 419 — şi apoi...

Urmăritorul s-a oprit. Fumează. S-a aşezat pe un pietroi, şi-a scos cizmele, le-a îndreptat spre soare, cu turetcile întoarse, şi-a aprins o ţigară şi fumează. Liniştit. Obosit. Arma nu i se vede, dar e sigur la îndemână. Pregătită. Să mişc numai, să scot capul din ascunzătoare şi imediat o va aţinti spre mine. E destul de departe, probabil că n-o să mă nimerească, dar va trage, oricum va trage, din instinct, pentru exerciţiu. De plăcere. E un luptător desăvîrşit. Răbdător şi inventiv. Greu să-i scapi. Mai ales acum, după ce... Am ratat ca un neghiob. El nu va rata. E în stare să stea acolo pînă o să crăp de foame, pînă o să înnebunesc şi o să-l rog eu însumi să tragă, să se încheie odată tot coşmarul. „O să supravieţuim, v-o promit. Noi vom fi printre ultimii zece. Vom fi omologaţi.[w] Canalia ! Coio- tul! L-am crezut, primele zile l-am crezut. Pentru că era într-adevăr potrivit pentru un şef, cîştigam de fiecare dată. Speranţa şi încrederea ne dădeau o adevărată frenezie, era ca la vînătoare, ne străluceau ochii înaintea atacurilor, ne venea să chiuim, să tragem în copaci, în pietre, să ne descărcăm nerăbdarea, o parte din ea măcar, înainte de a-i zări pe adversari. N-o făceam ca să nu ne trădăm, învăţasem repede legile întrecerii, dacă voiam să rămînem printre ultimii zece, trebuia sa le respectăm, să-l ascultăm pe şef, să fim una cu pă- mîntul, cu iarba, şopîrle să fim, invizibili şi necruţători, să apărem în spatele

adversarului atunci cînd acesta se aşteaptă mai puţin, să-l...

A dispărut ! Nu mai e pe piatră, a dispărut ! Vine spre mine probabil. Din stînga ? Din dreapta ? Gine poate şti din ce parte va veni... Poate chiar din spate„ deşi pe povîrnişul pleşuv al dealului e mai ■ greu să... L-aş auzi, l-ar demasca pktrele. Se ascunde probabil printre tufişuri, pe burtă, ca o şopîrlâ se tîrăşte, încet, metodic, centimentru cu centimetru, pas cu pas, are destul timp, ştie că n-am cum să scap, n-am pe unde să fug, am intrat singur în capcană, n-am bănuit că valea se înfundă în izvorul ăsta blestemat, credeam că defileul are şi o ieşire... m-a încolţit aici şi m-a păcălit, ca pe un ageamiu m-a păcălit, coiotul!, parcă n-aş fi luptat alături de el, parcă nu i-aş fi cunoscut metodele, abilitatea, necruţarea... şi ţigara fumată pe pietroi, cizmele scoase ca pentru a-şi aerisi picioarele, toate au fost păcăleli, momeală, să-l cred obosit, sigur de mine, să-l scap o clipă din ochi, să dispară, să nu ştiu din ce parte vine, iar el să vină din toate părţile împreună cu frica mea, cu încredinţarea că el chiar poate veni din toate părţile, să-l simt, cu stomacul, cu şira spinării„ cu greaţa din stomac şi cu furnicăturile care-mi curentează şira spinării la gîndul că fasciculul ucigaş al armei lui pe acolo va trece, prin stomac şi printre vertebre* dintr-o parte în alta, flacără invizibilă şi necruţătoare... îl simt, îl aud, fiecare foşnet vine dinspre el, fiecare fir de iarbă îndoit de genunchii şi de coatele lui în şer- puirea-i implacabilă spre mine se aude pîrîind, urechile îmi ţiuie, de încordare şi de spaimă, sînt în întregime un arc de oţel strîns în pumn pînă la capăt, la prima ramură care se va mişca, la prima lucire a unei arme, a unei frunze strălucind precum buza unei arme, mă voi destinde, voi sări într-o parte, în oricare, ca un arc scăpat din pumn voi sări, încercînd să evit săgeata de foc, încercînd să mai cîştig o secundă, o fracţiune de secundă, măcar să mor *încercînd,* oricum în clipa următoare, spre finalul saltului, In cădere, „atunci cînd viteza

scade, iar echilibrul este precar* — ne instruia chiar el la început, acum cîteva zile, de fapt — atunci voi fi ars în şira spinării, perforat instantaneu de un fulger filiform care va înceta să mai existe exact în acel moment, voi cădea, voi mai mişca poate de cîteva ori manile, pleoapele îmi vor tremura dezvelindu-mi ochii întorşi deja spre înăuntru şi gata, pentru mine testul se va sfîrşi, un candidat mai puţin, cu atit mai bine pentru ceilalţi, cu atît mai 'bine pentru urmăritor... în stînga !... sclipirea !... sar... fulgerul! !...

Se trezise rebegit, ud de rouă, cu spatele rece, rotise dezorientat privirea neînţelegînd ce e cu el, de ce doarme acolo în iarbă, într-un loc necunoscut, un luminiş înclinat de pădure, ce e cu uniforma aceea ver- de-brună, de camuflaj, cu sacul... arma... aha, arma !... îşi saturase febril capul chinuindu-se să devină cît mai repede lucid... era vital, trebuia să devină imediat lucid, în orice clipă, din orice direcţie... un concurent... Apucase arma şi scrutase cu îndîrjire fiecare tufă, fiecare umbră. Nimic. în ceaţa alburie a dimineţii nu mişca nimeni, nu se zărea şi nu se auzea nimic suspect. Ţipătul înalt al unei păsări şi atît. îşi săltase sacul pe un umăr şi se furişase rapid, mergînd aplecat, cu paşi mari, printre tufişuri. Crengile îl plesneau peste obraji tre- zindu-1 pe deplin. Făcuse un ocol larg împrejurul luminişului, pentru a se asigura că nu-1 pîndeşte nimeni. Cu arma mereu pregătită, cu urechiJe ciulite, crispat, gata să tragă, să se arunce într-o parte, să supravieţuiască. Nu zărise pe nimeni şi se liniştise. Se aşezase într-o văgăună, o mică grotă ascunsă sub crengile ţepoase ale unor arbuşti al căror nume nu-1 ştia, îşi ţinuse o vreme răsuflarea ascultînd foşnetele amorţite ale pădurii, apoi deschisese sacul. Haine de schimb, mîncare pentru patru-cinci zile, cel mult o săptămînă, cîteva încărcătoare pline. „Dar dacă nu se termină într-o săplă- mînă ?" se alarmase el atunci. „Tastul va fi foarte greu", fuseseră preveniţi. „Duşmnaul n-o să vă aştepte cu flori. Trebuie să vă obişnuiţi. Să vă obişnuiţi

să trăiţi. Eficient. Numai cei mai buni vor fi trimişi în sud. Nu ne putem permite nici o slăbiciune, nici o scăpare. Aţi dorit să intraţi în batalionul zero, trebuie să fiţi demni de el. Capabili de misiuni speciale. Pentru elită. încă vă mai puteţi răzgîndi...ʷ înainte de a intra în poligon, îl mai întrebaseră o dată, personal, dacă dorea să meargă pînă la capăt. Sigur că dorea. întrebarea era formală, o simplă verificare de rutină, repetată celor din generaţia lui din inerţie. Fusese creat pentru a deveni luptător de elită, ştiau asta din primele clipe de conştientizare, ar fi fost o adevărată ruşine pentru Producător ca un subiect produs pentru luptă să refuze lupta. Fiecare fibră, fiecare celulă a corpului, fiecare neuron fuseseră selecţionate şi programate pentru asta iar probabilitatea ca întregul să dorească altceva era nulă. Mai ales că fuseseră fastclonaţi de celulele unor militari de carieră. Şi, pentru a elimina orice neîmplinire, orice imperfecţiune, orice îndoială, exista testul. Testul supravieţuirii. Anticamera batalionului de elită.

Auzise foşnete şi firul amintirilor se rupsese. Foşnete şi şoapte. Deci luptători ! îşi luase la repezeală sacul şi se prelinsese printre ramuri, în direcţia zgomotelor. Va trage primul, va supravieţui, îşi auzise adversarul, avea un avantaj decisiv asupra lui. Nu-i venise să creadă... Şase luptători, în şir, cu armele pregătite, se deplasau aproape neauziţi printre copaci. Păreau a urmări pe cineva, cel vînat nu se vedea, era probabil mai departe, de-asta îşi permiseseră să vorbească, he, he, şase deodată, asta era o şansă serioasă pentru el... şase adversari mai puţin... va supravieţui... îşi îndreptase arma spre ei, şase apăsări pe trăgaci, atît îi trebuiau, şasfe fascicule subţiri, aproape invizibile, şi gata. îşi imagina uimirea victimelor, căderea, armele pierdute în iarbă, sacii rostogoliţi, va rămîne în tufiş, nu aici, mai încolo, poate l-a văzut cineva, va rămîne o vreme în tufiş, apoi, din cîteva mişcări, va sălta un sac sau doi şi va dispărea în pădure. Cu hrană şi muniţii suplimentare, he, he, va

supravieţui, era sigur. Pusese degetul pe trăgaci, era gata să apese cînd... „Stai liniştit, dacă nu vrei să te elimin ! Pune arma jos şi ascultă !“ Se întorsese încet, neîncrezător. Un tip vînjos, neras, ţintea spre el, spre frunte parcă, fruntea începu să-l frigă, de la numai cîţiva metri. „Ştiam că eşti pe undeva pe aici şi am vrut să te scoatem la lumină. *Grupa mea* nu pierde aşa uşor, te-ai bucurat prea devreme. Lasă arma, ţi-am spus ! Dacă o atingi... îţi fac o propunere, am văzut că te pricepi : vino cu noi. Sintem şapte, cu tine opt. Vom supravieţui. Noi vom fi printre ultimii zece. îţi promit. Trebuie doar să mă asculţi. Vorbeşte !tt Nu avusese de ales. Intrase în ceată şi nu făcuse rău. în trei zile n-au pierdut nici un tovarăş iar ei au eliminat vreo douăzeci şi ceva de candidaţi. Aveau în- tr-adevăr şanse să rămînă printre ultimii zece. Mai ales că şeful avea vocaţie de conducător, vocaţie de vînător, găsea de fiecare dată soluţia cea mai sigură de eliminare a unui adversar. Şi, cum avantajul numeric era de partea lor, cei urmăriţi nu aveau scăpare. în a patra zi pierduseră însă doi oameni. Dispăruseră pur şi simplu în pădure. „Au dezertat probabil", scrîşnise şeful. „Dacă-i prind, îi ucid.“ In ziua următoare dispăruseră alţi doi. Se înjumătăţiseră. Fără luptă. Erau şi din ce în ce mai rare luptele, mai rari adversarii. Testul intrase în faza finală, putea să se încheie de la o zi la altă, probabil că nu mai rămăseseră mai mult de cinci- sprezece-douăzeci de candidaţi la batalionul de elită. Supravieţuise ! Oricum, era pe aproape. Avusese dreptate şeful, în grup era mai uşor. Deşi, iată, patru dintre ei dispăruseră. în seara celei de-a cincea zile erau palizi cu toţii. Tăceau. Cu armele pe genunchi. îndreptate spre camarazi. Cui îi va veni mîine rîndul ? Nu credea nimeni în dezertare. înainte de a se separa de ei, fugarii ar fi tras, i-ar fi ucis, pentru a-şi mări şansele. La ce bun să fugă ? De ce să continue pe cont propriu, cînd In ceată reuşiseră pînă atunci să supravieţuiască ?... Şi încă doi cîte doi... Fără luptă, fără adversari... Şeful le spusese că au

dezertat. Era ciudat că tocmai şeful spunea asta... Doar dacă...

Fugise. în timp ce stătea de pază îşi eliminase coechipierii, îşi luaise sacul şi dispăruse în noapte. Trei fascicule rapide şi atît. Nici măcar un ţipăt. Cu trei mai puţin. El va rămîne, va supravieţui. Aşa gîndise atunci. Nu fugise prea departe. Se ascunsese în iarbă şi stătuse minute în şir la pîndă. în aşteptarea celor care, poate, îl urmăriseră şi puteau acum să-l elimine şi pe el, tocmai acum, cînd făcuse încă un pas spre batalionul de elită. Adormise. O eroare fatală altădată, o mare şansă atunci. Pentru că, tîrziu, spre dimineaţă, şeful se ridicase, pur şi simplu se ridicase din locul în care zăcuse — se prefăcuse, desigur —, îşi luase arma şi sacul şi se aruncase brusc printre tufe, înghiţit de întuneric. Nu-1 lovise ? Era rănit numai ? Era imun, nu putea fi ucis cu o asemenea armă ? Nu avea timp de întrebări. Cu şeful nu era de glumit. Pomi în urma lui. Cea mai bună soluţie. îşi abandonă după .cîţiva paşi sacul, îl încurca, îşi păstră doar un încărcător, la brîu, şi arma. Nu-i mai trebuia nimic altceva decît arma. Nu mai erau, nu puteau să mai fie mai mult de zece candidaţi. Supravieţuitorii. Cîştigătorii testului. Elita.

îl urmărise pe şef toată noaptea. După foşnete, după intuiţie, la întîmplare uneori. Fără greş însă. Toată pădurea o bătuseră, de la un capăt la altul, fără a se opri o clipă măcar. Mereu în urma lui, dar fără să-l ajungă. îl zărise abia în zori, cînd roua începuse să Se albească şi-n aerul rece ţipau primele păsări. îl zărise şi-l pierduse în aceeaşi clipă. Nu avusese timp să tragă. De-atunci nu-1 mai aflase. Pînă spre amiază, cind, în tulpina copacului de care stătea rezemat, la cîteva degete de tîmpla lui, apăruse brusc o gaură fumegînd uşor. Se aruncase instinctiv pe burtă şi, chiar în timp ce cădea, o nouă gaură apăruse în copac. Se rostogolise cîţiva metri şi se prăvălise apoi dincolo de un dîmb, la adăpost. Scăpase. Pentru moment. îi tremurau picioarele. De efort şi de spaimă. în cădere pierduse arma. După cîteva minute de

pîndă pornise în direcţia ei, alunecând nauzit, imperceptibil, printre firele de iarbă. N-o ajunsese. Un fascicul prelung o lovise la nici un metru def el, topindu-i o porţiune de ţeavă. Se ridicase atunci şi ţîşnise printre tufişuri, în salturi disperate, ascun- zîndu-se după copaci, tîrîndu-se prin locurile mai deschise. Spre tabăra de noapte, spre armele camarazilor ucişî. Cu şeful după el. îl auzea fugind la fel de neglijent prin pădure, urmărindu-1, prea departe pentru a-l putea lovi, dar nu într-atît încît să nu-1 audă, să nu-1 simtă. Alergaseră aşa toată după-amiaza. Pînă în defileu.

Pînă acum...

Subiectul 419 căzu strîmbîndu-se, fulgerat în pîntec, şi se izbi cu faţa de pietrişul izvorului. Printre flăcările durerii continuă rememorarea clipelor dinaintea lovitu- rii, şeful fumînd, cizmele puse la soare, sclipirea dintre frunze, saltul... Aici filmul se întrerupea, trecutul lui, stîţa cît era, se încheia. îşi duse gemînd mîna la rană. Sîngele i se revărsase pe şold, pe pîntec, printre picioare. Desprinse încărcătorul de la brîu şi-i dădu drumul în apă. Era strîmb, fasciculul ricoşase din el pe lîngă stomac, îl perforase spre stînga, piezişş, prin piele şi muşchi, şi se pierduse în iarbă. De pe încărcător, apa desprindea firicele roşii pe care le subţia apoi din ce în ce mai mult pînă ce dispăreau. îşi lăsă şi mîna în apă. Răceala ei îi făcea bine, bulgărele de lut pe care îl avea parcă în locul creierului se uşura încet-încet şi dispăru. îşi apăsă palma udă pe frunte. încercă să gîndească, să evalueze situaţia. Rana era gravă, dar nu mortală. Scăpase. Doar dacă şeful nu era cumva pe aproape, pîndindu-1, ţintindu-1. Se ridică greoi, într-un cot, în genunchi, în picioare. Răsturnat peste o tufă de măceş, pe spate, şeful arăta soarelui în scădere faţa diformă, străpunsă în două locuri. Cineva îl lovise şi pe el. Cine ? Nu mai avea importanţă. Porni căltinîndu-se în josul firului de apă, era probabil singura ieşire din poligon, gîndi, şi acesta era singurul lucru pe care-1 mai avea de făcut... Să iasă şi să...

Subiectul 419 deschise ochii. îi roti în toate părţile încercînd să se dezmeticească. Cabluri multicolore, panouri cu beculeţe, neoanele înşirate pe tavan. Nu putea mişca nici mîinile, nici picioarele. Săltă cu greutate capul. Alături era un alt candidat, tot legat şi tot cu o mie de electrozi fixaţi de ţeastă şi legaţi cu o mie de fire de panourile cu beculeţe pîlpîitoare. Şi mai departe un altul. Un şir de paturi aliniate. întreaga sală era plină de candidaţi întinşi în paturi, legaţi, gemînd, bolborosind, încercînd să se mişte, luptînd. îşi aminti. Sala de antrenament. Testul. Simulatoarele. Poligonul. Percepu clar arsura din pîntec, de deasupra şoldului stîng. Intrigat, privi neîncrezător uniforma curată, întreagă, fără nici o gaură. Doar arsura exista. Durerea. Şi oboseala. Trăise cu intensitate testul, acţiunea pompată în el de monitoare fusese luată în serios de creierul suprasolicitat, celulele luptaseră, da, luptaseră cu adevărat, pentru supravieţuire, pentru viaţă. Rămăsese oare printre ultimii zece ? După ce să-şi dea seama ? Becu- leţele vecinilor pîlpîiau la fel, toţi se zbăteau în legături, deci toţi erau vii, în acţiune încă. Adică toţi au supravieţuit ? ! Toţi cred asta, visează asta, iar cînd se vor scula vor revendica un loc în batalionul zero ? ! Sau poate că beculeţele spun altceva, cei care urmăresc testul ştiu care sînt cei apţi şi care nu, care au supravieţuit cu adevărat şi care nu. Curios era că doar el se trezise... Ce-o fi vrînd să însemne asta ? De bine sau de rău ? Hotărî să se dezlege. încă nu era complet limpezit, ceaţa trăirilor comandate de calculatoare încă-i mai stăpînea creierul, dincolo de ideea de a se dezlega nu se mai afla mare lMcru, doar dorinţa vagă de a întreba pe cineva dacă a trecut testul, dar pe cine ? unde ?... Bineînţeles că brăţările care-i înconjurau mîi- nile şi picioarele nu cedară nici unui efort. Se zbătu cî- teva minute în zadar. îşi descoperi însă la şold arma. O fi încărcată ? Erau echipaţi ca pentru poligon — he, he, poligonul, rîse el greoi —, probabil că arma funcţionează, va încerca, pur şi simplu va încerca. O prinse cu greutate, trăgînd de

cureaua care-i intra în came şi ţinti spre legăturile piciorului drept. Fîss ! Atît şi legătura se desprinse. îşi arsese puţin şi pantalonul, iar în marginea bocancului apăru un semicerc... Putea să-şi găurească piciorul ! La fel la stîngul... Gata picioarele. Se împinse spre capătul patului, vîrî bocancii printre barele de metal şi apăsă cu vîrful lor, la în- tîmplare, pe butoanele panoului din dreptul lui. Cîteva se rupseră. Beculeţele continuau să clipească la fel de haotic, fără noimă. Reveni pe pat. Nu putea să-şi elibereze mîinile, arma nu-i mai era de nici nu folos, mîi- nile erau prea aproape de pat, de o parte şi de alta a corpului, cum să tragă dintr-o parte în alta ? ! *Pe sub el...* Gîndul era molatic, nehotărît, gata să se destrame. Strîngea maxilarele cu îndărătnicie, încercînd să dea contur ideii care-i trecuse prin minte. Da, îi trecuse o idee prin minte, o rază de lumină care se rătăcise apoi imediat în vălmăşagul de ceaţă al neuronilor surescitaţi. Să tragă pe sub el! Asta era ! Se ridică în ceafă şi călcîie. Cu mîinile pe pat. Se putea trage. Nu se putea ţinti însă. Aşeză arma perpendicular pe corp, îşi săltă mîna stingă cît putu de sus şi trase. O linie maronie apăru instantaneu pe muşamaua de sub el. Vecinul din stînga gemu, ars în trecere de fascicul. Nu-1 băgă în seamă. Lăsă arma în aceeaşi poziţie şi-şi aşează mîna stîngă cu legătura pe linia maronie. Fîss ! şi mîna era eliberată ! Gemu şi el în acelaşi timp cu vecinul, ars la încheietură. Superficial. Nici nu sîngera măcar.

Se ridică şi îşi roti braţele ca să se dezmorţească. Vecinul gemu din nou şi abia acum îi văzu în întregime faţa. Şeful ! Gestul a fost scurt, instinctiv, un reflex. Gemetele au încetat. Cu o gaură în piept, din care se lăţea floarea roşie a sîngelui, corpul şefului — subiectul 306 — se destinse, moale, inert. Se auzi un bî- zîit intermitent, un semnal de alarmă probabil, apoi o uşă, nişte tropăituri, voci. Subiectul 419 făcu un salt spre ieşire, era ca în

poligon, ca în pădure, şi din cî-

ţiva paşi dispăru la un capăt al coridorului, abia zărit de echipa de intervenţie trimisă să-l anihileze. Intră în prima încăpere care-i ieşi în cale.

In faţa unor ecrane pe care se vedea, da, chiar sala din care fugise el se vedea pe ecrane, se aflau două persoane. Un militar în uniformă şi un civil cu halat alb. Militarul — maior — se întoarse spre el şi rămase holbat. încremeni şi el. Şeful ! Chipul şefului, ochii lui, trupul lui. Gestul a fost scurt, instinctiv, un reflex...

Trebuiau produşi cîte cinci sute de soldaţi pe săp- tămînă. Atît era eficient. Economic. Optim. Atît cerea frontul din sud în şapte zile. Lipsa celor doi n-a fost însă resimţită în nici un fel. Nici n-au apărut în rapoarte. Iar din celulele maiorului au fost produşi ani în şir noi soldaţi de elită. Identici. Perfecţi. Eficienţi. Singura pierdere propriu-zisă a fost operatorul, celulele lui civile nefiind indicate pentru donare...

CEASUL CU CUC VERDE

Oîrnaţii sfîrliau dolofani, trăsnind a untură arsă, a usturoi şi mărar. Proserpina lăsă ceaşca de cafea pe masă, îşi şterse cu limba zaţul de pe degetul mare, re- nunţînd astfel la dezlegarea semnelor încifrate acolo şi se apropie de aragaz. îşi ridică şorţul şi apucă cu el coada tigăii. Un strop de untură sări pocnind pe obrazul ei, silind-o să se pălmuiască scurt. Răsturnă cîrnaţii în farfuriile de pe masă, cu faţa într-o parte, ferindu-se de pişcăturile grăsimii încinse.

— Da’ nişte murături nu ai, tu ?

Vecina Proserpinei, Lala, întrebase peste umăr, con- tinuînd să silabisească explicaţiile de sub pozele unui almanah vechi, terfelogit : „...ma-re-le Mi-cu..., nu ! Mi- ciu-rin, aşa cum marele Mi-ciu-rin...“ Văzînd că murăturile nu apar, se pregăti să întrebe din nou.

— Da* nişte mură...

— Sînt în spatele tău. Caută sub televizor.

Lala lăsă almanahul pe podea, căută sub

pînza înflorată care ascundea scaunul pe care se găsea televizorul şi scoase de acolo un borcan cu ardei muraţi. Desfăcu plasticul care îl acoperea şi vîrî două degete în borcan.

— Uf, sînt moi, tu. Trebuia să-i duci afară, *la rece*...

Puse borcanul la loc şi îşi şterse încet degetele de pînza care-1 acoperea. îşi traseră farfuriile aproape şi începură să molfăie. Cu spor, în tăcere. Intre ferestre se auzi un hîrîit, apoi un sunet de gong şi un cuc verde ieşi din ceasul ornamentat cu frunze de stejar turnate în plastic şi cîntă răguşit de trei ori, înclinîndu-se solemn la fiecare repetare a numelui.

— Unde *la rece*, madam, unde ? Anul trecut i-am pus în prag şi mi i-a spurcat motanul vecinului, ştii, ăla bălţat...

Lala se şterse cu degetul la colţurile gurii.

— II ştiu. Acum nu-1 mai are.

— Păi nu... A murit.

— A, da, a murit. Otrăvit parcă...

— Otrăvit. Proserpina înghiţi cu zgomot. Otrăvit cu stricnină...

— Ou stricnină ? !

— Da, cu stricnină...

— Săracul...

Proserpina luă o bucată de miez de pîine şi şterse meticuloasă farfuria goală. Farfuria rămase curată, mult mai curată decît bărbia femeii.

— E greu şi de tine. O singură cameră...

— Eh... Şi tu la fel...

Luară amîndouă cîte o scobitoare din tabachera în care erau aşezate şi începură să-şi gospodărească dinţii.

— Cu stricnină zici... Al dracului motan ! Toţi pisoii îi semănau...

— Da' cine ţi-a vopsit, tu, cucul ăla în verde ? *i* N-am mai văzut cuc verde...

— Hi, hi, hi. Proserpina se întoarse spre ceasul cu cuc, cu un ochi uitîndu-se parcă în continuare la vecină.

— De ce rîzi, tu ? ! *Eu* ar trebui să rîd, nu tu. N-am mai auzit de cuci verzi...

— Hi, hi, hi.

Lala abandonă subiectul,exasperată de rîsul vecinei. Enervată, apăsă prea tare şi scobitoarea i se rupse. Alese cu grijă alta şi începu să se chinuie să scoată ciotul de lemn rămas între dinţi. Era greu, se fixase bine acolo. Mormăia cu înverşunare, uitînd de cuc, de motan, de iarna fleoşcăită de afară.

— Nu e cuc, madam, nu e cuc. E *altceva*...

— Po-poftim ?

— Nu e cuc, ce, n-ai auzit cum cîntă ?

Lala reuşi să-şi scoată scobitoarea ruptă dintre dinţi, şi-o puse în palmă, o privi cu duşmănie şi curiozitate şi apoi o aruncă spre ,sobă.

— Cum cîntă, tu ?

— O să-l auzi din nou. Imediat o să-l auzi. La *şi jumătate*.

Rămaseră amîndouă cu ochii aţintiţi la ceasul cu frunze de stejar de plastic, aşteptînd ieşirea cucului. Limbile ceasului parcă nici nu se mişcau, numai pendula arăta că obiectul funcţionează.

— Ce scobitori, tu... Nu mai sînt ea altădată...

— Ei, scobitorile de altădată...

— îţi aminteşti scobitorile de la „Mirarea mării[44], de la — cum îi zicea, tu ? — „Calul de aur[w] ? Acum, acum ţi se rup între dinţi. Phui !

— Ei, lasă, madam, acum *au ieşit* scobitori de plastic, am citit eu undeva despre ele. Le foloseşti, le speli ca pe linguri, iar la masa următoare...

— Cum, le speli ? !

— Da, ca pe linguri...

,,Cu-cu ![u] Au tresărit şi au amuţit amîndouă. Prea tîrziu. Continuau să aştepte, dar cucul îşi făcuse datoria, se înclinase din cioc în faţa lor, pronunţîndu-şi în grabă numele şi se ascunsese impasibil.

— Cu-cu, a zis, tu...

— Nţ.

— Păi...

— Nţ.

— Ce vrei să spui, tu, că n-am auzit eu bine ? ! Că *m-am tîmpit ?*

— Nu, n-am zis eu că te-ai tîmpit...

— Nu ? Dar cine a zis ? Cine ?

— Nimeni, eu n-am auzit pe nimeni...

— Acum o întorci, tu, nu mai recunoşti. Adineaori ai zis că...

— Madam, eu n-am zis că te-ai tîmpit, niciodată n-am zis. Eu am zis...

— Ai zis că altcineva a zis !

— Eu ? ! Am zis eu asta ? !

— Da, tu...

Vorbeau domol, leneş, digerîndu-şi cu încîntare cîr- naţii abia îngurgitaţi. Doar încruntarea frunţilor zbîr- cite dădea semn că se certau, că păreau că se ceartă. Proserpina se ridică de pe scaun, oasele genunchilor îi pocniră ca nişte castaniete ascunse, şi se apropie de ferestre. Se ridică pe vîrfuri şi întinse cît putu de mult mîna dreaptă, cotrobăind cu un deget prin măruntaiele ceasului. Halatul mătăsos, cu trandafiri mari, gal-r beni, pătaţi de sosuri, se ridică în partea dreaptă dez- velindu-i piciorul subţire, încălţat într-un papuc argintiu, cu ciucure roz în vîrful ţuguiat. Nu găsi ceea ce căuta în burta ceasului, coborî mîna şi reveni lîngă masă. Lala o urmărea nemişcată, invidiind-o pentru pi- cioarele subţiri, fără varice. Proserpina luă scaunul pe care şezuse pînă atunci, puse jos perniţa de pe el, îşi scoase papucii cu vîrful lung şi ridicat şi se urcă pe scaun. De data asta avu succes, cucul ieşi din ceas şi-şi repetă numele de patru ori.

— Ei, ai auzit ?

Lala auzise.

— Da. A cîntat de patru ori...

— Şi ce a cîntat, spune, ce a cîntat, madam ?

Proserpina stătea pe scaun, cu capul aplecat sub tavanul galben, parcă asculta ce se petrece sub acoperişul teşit al casei, stătea cu un deget în ceas şi aştepta ca vecina să se lumineze odată, să aibă revelaţia mult aşteptată. Vecina

nu părea să se lumineze deloc.

— Spune, ce a cîntat ? Ce ai auzit ?

— Cum ce ? Cu-cu, cu-cu, cu-cu, cu-cu ! Asta a cîntat.

Proserpina pufni pe nas. Nu putea scoate nimic de la ea. Se hotărî să-i mai dea o şansă şi scormoni din nou cu degetul în ceas. „Cu-cu". Nimic, nici o reacţie. Mişcă din nou degetul. Cucul se înclină de cinci ori în zadar.

— Co-co, madam, asta cîntă ! Co-co ! Ai auzit ? Co-co !

Porni cucul încă o dată, privind-o ţintă pe vecină. Nimic în afară de neîncredere nu se citea pe faţa ei.

— Co-co, de-aia e verde...

— Co-*co ? !

— Da, e papagal, nu e cuc. *E papagal* şi spune co-co.

Proserpina coborî icnind de pe scaun. Cuvintele Lalei o făcură stacojie :

— Eu am auzit cu-cu...

Proserpina era mai roşie decît frunzele de plastic ce împodobeau ceasul. Se apropie de Lala, o privi ţintă şi ... îi luă un fir de aţă de pe umăr. îl dădu pe deget plină de curiozitate.

— E... fe... ghe... Ghe. Grig ! Grig Praporgescu, avocatul ! Hi, hi, hi. Tot îi mai dai în cărţi lu' domnu' Grig ? Hi, hi, hi.

Lala o privea obraznică, atît de obraznică pe cît se ştia ea în stare, fără să confirme sau să infirme insinuarea vecinei. Aceasta îşi puse papucii, aşeză perniţa la loc pe scaun şi apoi se aşeză şi ea.

— Nici el nu iubea motanul... Spunea că vrea să scape de el...

— A vrut să mi-1 vîndă mie... N-a mai apucat...

— Tot îi mai dai în cărţi, madam, nu-i aşa, tot îi mai dai ? Hi, hi, hi.

Proserpina se opri din chicotit, oftă, apoi căscă prelung. După un timp oftă şi Lala.

— Lasă că şi tu i-ai ghicit de atîtea ori în cafea...

— Mai de mult...

— Tot mai de mult şi eu...

Cucul ieşi din nou şi cîntă epuizat de şase ori.

— Vai de mine, ce tîrziu s-a făcut ! Trebuie să...

— Nu, lasă, nu e nici patru. Papagalul *e inainte*.

— Papa... ? A, cucul !

— Papagalul, madam, ţi-am spus că e papagal. A luat-o înainte cînd am umblat eu la el. Uită-te la limbi... O să-l chem pe domnu' Grig, să-l pună la punct...

— Se pricepe domnu' Grig la ceasuri cu cuc ?! Se pricepe ?

— Se... El mi l-a...

Lala căscă, se scobi într-o ureche şi pierdu înţelesul vorbelor. După ce se linişti, întinse gîtul spre vecină.

— Da, el mi l-a adus. L-a făcut să cînte „co-co* şi l-a vopsit în verde, ca pe un papagal. *Ca să nu uit.* De-aia l-a vopsit în verde, *in papagal.*

Lala nu era deloc interesată. Privi lumina pîcloasă de afară, prefigurată prin geamurile acoperite cu perdele croşetate.

— Şi zici că nu e decît patru ?...

— Aşa mi-a zis, „să nu uiţi niciodată, Proserpino, să nu uiţi, să priveşti papagalul şi să-ţi aminteşti tot, să-ţi aminteşti de ce e verde...[a]

— La patru trebuie să fiu totuşi acasă...

— L-a vopsit cu *vopsea de acoperiş*. Atunci i s-a lipit şi ciocul, de-aia nu-1 mai deschide. *Înainte* îl deschidea cînd cînta, să ştii...

— Păi, la revedere, tu. Să vii mîine la mine, că am găsit crenvurşti. Să vii negreşit. Sînt proaspeţi...

Se sărutară pe amîndoi obrajii, apoi Lala îşi puse galoşii de cauciuc şi ieşi.

— Vin, sigur că vin. Pa, madam., pa. Proserpina închise uşa cu grijă, aşează lîngă ea cocolo- şul de cîrpe anti-curent şi se opri în faţa ceasului. Prin dreptul ferestrei trecu umba cocoşată a Lalei, clefăind în zăpada murdară şi apătoasă, apoi se auzi uşa de la camera de alături. Le despărţea un perete, dincolo de

camera Lalei, cu uşa aliniată cu ale lor şi dînd împreună în curtea strîmtă şi lungă, întunecată de dosul cenuşiu al casei d

ealături, stătea domnu' Grig Praporgescu, avocatul... Cucul ieşi dintre frunzele de plastic, măcăi rigid şi se închise iarăşi printre rotiţele năclăite de unsoare şi praf. Proserpina rămase cu imaginea lui verzulie în minte, cu mîinile în buzunarele şorţului, nemişcată. în urechi îi suna încă ,glasul lui de papagal autentic, un papagal ţanţoş şi verde din Bahamas se găsea în ceasul dintre ferestre. Un papagal care arăta însă un alt timp decît al ceasului şi bă- trîna stătea în cumpănă dacă să-l mai roage sau nu pe domnu' Grig, avocatul, să potrivească papagalul la ceas sau să-l lase aşa, cu timpul lui... cu timpul lui... cu timpul ei...

ÎNVINGĂTORUL

— Pe margine, hei, pe margine, tovarăşu' !

Chiar dacă vocea femeii de serviciu ar fi fost mai puţin poruncitoare, Ermil Lupescu tot i-ar fi dat ascultare. Pentru că aşa era el, un om înţelegător, un om civilizat. „Da, are dreptate, s-a muncit aici..."

— Dacă se poate, chiar pe vîrfuri. Aşa, tovarăşu'...

Se putea şi pe vîrfuri. Ermil chiar se apucă de pantaloni şi şi-i trase puţin în sus, deşi nu îi ceruse nimeni să facă asta. înainta acum în degete, ca o balerină, cu ţur- loaiele păroase la vedere, încercînd să facă paşii cît mai mari, să calce deci cît mai puţin pe porţiunea spălată. Femeia de serviciu îl urmărea încă dezaprobatoare, sprijinită în coada teului cu care manevra cîrpa îmbibată cu apă şi detergent, iar Ermil se simţea tot mai vinovat, dacă ar fi putut să zboare, ar fi făcut-o bucuros, numai să nu mai calce pe acolo. „S-a muncit aici...[tt] Ajunse însă în cele din urmă la capătul coridorului şi intră în biroul în care lucra — era programator în acel centru de calcul* unul dintre cei mai buni programatori — încheindu-şi astfel echilibristica. Bineînţeles că nici măcar nu auzi hohotul femeii de serviciu *şi* nici remarca pe care aceasta o făcuse, vorbind, aşa, de una singură, după îndepărtarea lui. „Prost mai e şi ăsta... Phui. Ce bărbat... E-n stare să meargă şi-n mîini. Data viitoare aşa-i cer...[u]

Şi, chiar dacă Ermil ar fi auzit părerea femeii despre el, tot nu i-ar fi păsat, ar fi ridicat cel mult din umeri, cu înţelegere dispreţuitoare, spunîndu-şi în sine : „Eh, ce ştie ea...“ Pentru că, într-adevăr, femeia nu ştia nimic, nu ştia că el, Ermil, o ascultă doar aşa, ca să-i facă o bucurie, o bucurie meschină, vulgară şi neesenţială, că el, de fapt, este un dur, un inflexibil şi un descurcăreţ inteligent, spontan şi aproape periculos de stăpîn pe sine în momentele de agresiune a mediului asupra sa. A dovedit asta chiar astăzi, dar se complace, amuzîndu-se, în rolul de slujbaş docil, în stare să meargă pe vîrfuri la •cererea unei femei de serviciu. „Săraca, ce uşor poţi s-o înşeli, habar nu are ce riscă vorbindu-mi astfel...*

Aşezat la masa lui de lucru, Ermil Lupescu îşi rememorează aventura din troleibuz, abia acum emoţionat puţin de tensiunea ciocnirii cu „cei doi[44], dar mîndru de iniţiativa sa şi de fermitatea şi duritatea de care dăduse dovadă. Începu să mîzgălească ceva pe o foaie de hîrtie, pentru ca nu cumva colegii să vadă că se gîndeşte la altceva decît la sarcinile sale, să nu observe cineva pe figura lui cît de mulţumit de sine şi cît de dur este el, dar cu gîndul era tot la întîmplarea trăită cu un sfert de oră înainte.

Aşteptase destul de puţin troleibuzul, urcase şi compostase imediat biletul. Totdeauna făcea aşa, nu era bine să rişti, să te pui cu „cei de la I.T.B.[44], de atîtea ori văzuse cîte un zdrahon care, din senin, la jumătatea drumului, scoate o insignă pe care scrie „controlor[44] şi-i ia la întrebări pe cei din maşină. A, nu, el, Ermil, composta încă de la urcare şi apoi călătorea liniştit, sfidîndu-i chiar pe controlorii care îi cereau biletul. De obicei, în autobuze şi troleibuze, Ermil rămînea în picioare, undeva spre mijloc, pentru a stînjeni cît mai puţin circulaţia, dar, atunci cînd se putea, se aşeza pe lîngă un grup de femei, de preferinţă cu spatele la ele şi se lipea, discret şi din întîmplare, de şoldul vreuneia, la curbe de pildă, sau cînd treceau peste gropi. Uneori simţea prin cămaşă cîte un sîn care îl apăsa în spate şi trebuie spus

că avea o sensibilitate deosebită a spatelui în această privinţă. Putea oricînd să spună dacă sînul respectiv era sau nu strîns intr-un sutien, fără a privi măcar acolo, numai după modul în care îl apăsa între omoplaţi. La fiecare drum la slujbă şi înapoi, pentru că totdeauna troleibuzele erau aglomerate, Ermil colecţiona şase-şapte asemenea atingeri de şolduri şi sîni, un număr de trofee care ar fi făcut cinste oricărui bărbat şi, între două programe COBOL, şi le reamintea cu voluptate, inventariind şi prelungind după dorinţă clipele cele mai semnificative.

Astăzi însă fusese cu totul altceva. Astăzi el dăduse măsura tăriei sale de caracter, proba durităţii sale. încă de la urcare, remarcase pe unul dintre scaune o fată cu bască, o bască albastră, de sub care se revărsau nişte plete galbene, cum să nu-ţi atragă privirea o asemenea imagine?!, o văzu şi-şi perforă în grabă biletul, decis să avanseze pentru a o vedea şi din profil măcar, dacă din faţă îi va fi prea greu, pe mirabila copilă. Din cauza grabei, vîrî în compostor două bilete — mîna hazardului, veţi vedea de ce — („hazardul ţine numai cu cei tari[44], îşi spune Ermil acum) şi se împinse spre înainte, încer- cînd să facă măcar cîţiva paşi spre blonda cu bască albastră. Reuşi destul de uşor, prea voluminos nu era, aşa că se putea strecura printre trupurile celorlalţi călători. Ii văzu mai întîi ochii, peste braţul unui bărbat care se interpusese între el şi ţinta privirilor sale. închipuiţi-vă, sub o bască albastră, un păr de aur, căzînd într-un breton cochet, dar nu indecent, peste doi ochi *cu irisul din trei inele.* Fraza aceasta i-a venit chiar atunci în minte, fata avea ochii violeţi, cu irisul format din trei inele, trei nuanţe de culoare, un contur mai închis, apoi un cerc azuriu, apoi marginea dinspre pupilă, din nou mai întu- necată. O, era răsplătit pentru biletul compostat în plus, era răsplătit cu prisosinţă. E-adevărat, cînd a reuşit să o vadă în întregime, s-a convins că prinţesa nu era deloc o copilă, avea probabil „în jur de treizeci şi cinci[tt], dar era cu atît mai

de (admirat, era cu adevărat o *femeie în floare.* Şi părea înaltă, îmbrăcată în întregime cu gust tineresc şi, Ermil era sigur de asta, avea sînii elastici, consistenţi, calzi. Aproape că-i simţea în omoplaţi, tre- murînd la fiecare hurducătură a troleibuzului şi se hotărî să rămînă în preajma uşii, pentru a se afla în calea ei atunci cînd va coborî, dacă va coborî înaintea lui.

— Biletul sau abonamentul dumneavoastră, vă rog |

Ermil tresări şi acum, cînd somaţia îi suna numai în

gînd, exact ca atunci cînd controlorul, un tip în vîrstă, smolit şi cu privirea nespus de tristă, îi vîrîse sub nas legitimaţia de care atîrna o insignă roşie cu margine galbenă. „Imediat, imediat[4]*, răspunsese el şi pornise să-şi caute tichetul pe care, furat de priveliştea blondă, îl vîrîse în grabă într-un buzunar şi uitase în care. „Imediat, imediat[44], repetase încurcat, trecînd servieta dintr-o mînă în alta şi continuîndu-şi căutarea. Se vedea că are bilet, dar controlorul încă insista. în acel moment, femeia cu bască se ridicase în picioare — arăta splendid, era cu cîteva degete mai înaltă decît el, „ce exemplar ![w], gîndise atunci Ermil — încereînd să se îndrepte spre coborîre. Controlorul i se propti însă înainte, mirosind că dumneaei nu prea era în legalitate.

— Biletul dumneavoastră !

Nu avea, se citea in ochii ei cu irişi în trei inele că nu avea bilet, dar nu părea deloc speriată, îi zîmbi larg şi luminos controlorului şi-i mărturisi, apropiindu-şi bretonul de el :

— Am uitat să perforez. Mă doare foarte tare capul şi am uitat să perforez.

Bărbat trecut prin multe, controlorul cel trist nu păru a se lăsa cîtuşi de puţin impresionat şi duse mîna spre buzunarul de la piept, pentru a scoate pixul. In spatele lui apăru dintre călători încă un controlor, un mustăcios cu dinţi de metal, printre care şuieră plin de încîntare :

— Aha, un „client[4]* deci...

între timp, Ermil găsise biletele şi le

întinsese spre oamenii I.T.B.ului", spunînd întretăiat, conştient de amploarea gestului său :

— Uite, *maestre* (accentuat), biletul *doamnei* este la mine. *Sîntem împreună*.

Controlorul nu înţelese în primul moment, luă biletele, se uită la perforaţii, se uită la Ermil şi la femeia fără bilet, ridică din umeri către colegul mustăcios şi cu dinţi de metal, dădu să întrebe ceva, dar se răzgîndi

— spre norocul lui Ermil, căruia i se cam uscase limba — şi rupse cele două bilete, semn că le-a controlat. Gata, nu mai existau pentru el. Se întoarse spre alţi călători, pronunţînd impasibil, dar autoritar :

— Biletul sau abonamentul dumneavoastră, vă rog !

Cel cu mustaţă rînjea în continuare, excitat de posibila prindere a unui călător fără bilet, deşi prada îi scăpase de data asta, printre degete îi scăpase, el, Ermil, fusese mai inteligent şi mai decis în „mutări[44], duelul se terminase cu înfrîngerea itebiştilor.

Scăpată din ghearele controlorilor, femeia cu irisul ameţitor se întoarse spre Ermil şi-l binecuvîntă cu un susur de rîs, tandru şi recunoscător, apoi îi spuse, de la numai cîţiva centimetri depărtare — genunchii li se atingeau chiar — privindu-1 drept în ochi şi mîngîindu-1 cu un deget sub bărbie :

— Mersi, dragule.

Lui Ermil, atunci ca şi acum, îi ţiuiau urechile, iar inima i se zbătea în piept de parcă aplauda, în felul ei, victoria, izbindu-se de coaste. Apoi, extraordinara femelă îl împinse uşor într-o parte, apucîndu-1 chiar de un umăr la un moment dat, pentru a se apropia de uşa troleibuzului. Coborî la prima staţie, lăsîndu-1 pe apărătorul ei mai bogat cu o ultimă şi deplină apăsare pe piept cu

sînii, coborî şi rămase pe trotuar, privind în urma troleibuzului. La staţia^ următoare coborîră şi cei doi controlori, umiliţi şi învinşi, deşi pe figurile lor nu se întrezăreau nici cele mai mici semne ale înfrîngerii suferite. Ermil era convins că se prefăceau, ipocriţii U îşi ascundeau ruşinea sub masca indiferenţei — brunetul cel trist ■— şi sub rînjetul fără motiv — mustăciosul.

Rămas stăpîn pe cîmpu'l de bătaie, Ermil îşi continuase drumul, complet neatent la cei din jur, copleşit de fiorul şi căldura celor întîmplate. Coborî din troleibuz aproape din mers, sportiv şi irezistibil, şi intră pe poarta centrului de calcul cu pasul elastic şi fruntea sus. Se vedea de departe că el este învingătorul.

ANCHETA FĂRĂ SFÎRŞIT

Teoremele lui Godel, diferenţa fundamentală dintre formal şi informai, algoritmic şi vealgoritmic, determinist şi nedeterminist, toate acesteau ne asigură principial că inteligenţa mecanică, roboţii, calculatoarele şi orice alte creaturi de acest gen nu vor ajunge niciodată — repet: niciodată — să depăşească inteligenţa umană. Afirmaţiile contrare ţin de gazetărie, de literatură, de basmele SF ale sfîrşitului nostru de mileniu.

Fragment dintr-un text anonim de pe la mijlocul Epocii Hîrtiei.

1. Accident ? Crimă ? Sinucidere ?

Procurorul-anchetator formulase cele trei ipoteze posibile în ordine alfabetică nu din pedanterie, ci pentru că aşa fusese el programat. Şi tot programele specifice meseriei şi, mai ales, funcţiei sale îl determinaseră ca imediat ce i s-a comunicat decesul să parcurgă la iuţeală toate înregistrările care aveau o legătură cît de vagă cu cazul încredinţat, de la notiţele difuzate de-a lungul anilor prin intercomunicator, referitoare, cele mai multe, la cercetările profesorului şi colegilor lui, pînă la

detaliile constructive ale acestuia, începînd cu materialele folosite şi terminînd cu .ultimele reglaje pe care le suferise. Bineînţeles, deocamdată nu raţiona, nu încerca nici măcar să interpreteze informaţia parcursă, trebuia mai întîi să examineze evenimentul în contextul său natural, la faţa locului şi abia apoi... Se mulţumi doar să clasifice faptele înregistrate în „semnificative şi „mai puţin semnificative[44] şi să aştepte ca giroleta să-l ducă la destinaţie. Profită de ultimele clipe ale zborului pentru a-şi face o revizie de rutină, aşa cum cerea de altfel protocolul unei anchete, şi constatarea că totul în el funcţiona perfect făcu posibilă trecerea la pasul următor al algoritmului.**

2. Intră în laborator însoţit de şeful institutului şi de cei doi asistenţi ai profesorului. Un laborator standard de cercetări umanoidice. Instalaţii sofisticate de sinteze organice, monitoare, manipulatoare, două bancuri de lucru pe care doi subiecţi — vii, deşi inconştienţi — aşteptau cu măruntaiele la vedere intervenţia celui care nu mai putea să intervină şi, într-un colţ al încăperii, profesorul, aplecat peste o chiuvetă albă din care ieşeau firişoare de fum. Erau vapori — de acid sulfuric, constată» imediat procuroru'l-anchetator — iar profesorul era lăsat cu capul în chiuveta plină cu acid, probabil nici nu mai avea cap la ora aceea. Cu ajutorul unui asistent, comandă un braţ operator să-l ridice şi să-l întindă pe podea. Un ciot murdar, unsuros, de care atîrnau cîtova fire multicolore, de fapt, învelişul de plastic al unor fire, atît mai rămăsese din capul profesorului.

Accident ? Crimă ? Sinucidere ?

Şiroaiele proaspete de acid sfîrîiau pe carcasa de metal şi procurorul se grăbi să scoată din fantele toracice ale decedatului minicasetele memoriei auxiliare în speranţa unei revelaţii. Nimic. Banalităţi. Date de tot felul, în general legate de activitatea de cercetare, formule chimice, cifre, multe cifre.

— întrebare : a lăsat vreo înregistrare în altă

parte ? Vreun mesaj, ceva ?...

— Nu, răspunseră în acelaşi timp însoţitorii, manipulatoarele, calculatorul de laborator.

„Va trebui deci să desfăşor o anchetă propriu-zisă[a]T deduse procurorul şi începu să-şi învîrtească lent capul, înregistrînd, măsurînd, analizînd şi raţionînd cu o precizie şi o rapiditate proprii specializării şi funcţiei sale,

3. Acid sulfuric. Concentrat. Şase litri şi jumătate. O jumătate de litru se află în bidonul de sub chiuvetă. Aceeaşi concentraţie. Bidonul e de zece litri. Probabil că restul a curs pe lîngă dopul chiuvetei sau a fost absorbit de materialul profesorului. întrebări : De unde provine acidul, cine l-a adus aici, cine a pus dopul chiuvetei, cum a ajuns profesorul cu capul în acid ?

Generaţia a şasea. Meseria : cercetător, funcţia : profesor. De trei ani în institut. Sarcina de cercetare : crearea de umanoizi inteligenţi, acţionînd în principal asupra viscerelor superioare ale acestora — inimă, plămîni —, acolo unde se presupune că ar fi localizat intelectul rudimentar al umanoizilor. Succese limitate. întrebare r Sinucidere cauzată de un presupus eşec profesional ?

Picioare în perfectă star£. Fiecare subansamblu intact morfologic. Majoritatea răspund la stimuli (excepţie firească — cele corelate cu capul dispărutului). Corp în perfectă stare, braţe intacte. întrebare : Putea oare să cadă în asemenea condiţii fără a mai reuşi să se redreseze în cursul căderii ? Răspuns prezumtiv : nu. Cu probabilitatea 86,33% ipoteza accidentului este eliminată.

Picături de acid pe antebraţul stîng. Superficiale. Proiectate dinspre umăr, se deduce asta după adîncimea stratului de oxid. Probabil sărite din chiuvetă, în momentul căderii capului. Căderea,a fost deci rapidă, bruscă. Nu sînt urme de acid pe mîna dreaptă. Pe minerul bidonului sînt. Şi pe unul dintre subiecţi sînt urme de acid. în plă- mîni. Probabil provocate de profesor, în cursul experienţelor. Nesemnificativ. Oricum subiectul

nu se putea ridica de pe bancul de lucru. Manipulatoarele ? Aha. Cu cel de colo s-a turnat acidul. întrebare : Cine l-a comandat ?

Numai profesorul şi cei doi asistenţi aveau acces la codul manipulatoarelor. Şi nu puteau fi comandate decît din interiorul laboratorului. Asistenţii nu se aflau însă *atunci* înăuntru. Păstrează încă înregistrată cererea profesorului de a merge în gospodăria anexă a institutului pentru a aduce încă un umanoid pentru experienţe. Au executat cererea. Umanoidul a fugit însă în momentul în care, deschizînd uşa şi zărindu-1 pe profesor căzut peste chiuvetă, asistenţii i-au dat drumul. întrebări : Unde este acum umanoidul fugar ? De ce dorea profesorul un umanoid în plus, atît timp cît ambele bancuri de lucru erau ocupate ? Iar experienţele nu păreau deloc încheiate. Contradicţie !

4. Aici e o contradicţie ! între realitate şi înregistrările de pe casetele principale ale asistenţilor. Realitatea poate fi confirmată prin găsirea sau negăsirea umanoidului fugit. Şi prin compararea stării celor doi umanoizi de pe bancurile de lucru cu protocolul ultimelor experienţe ale profesorului.

Uşile institutului se deschid numai telecomandate. Numai cyberii pot telecomanda uşile. Institutul nu are alte căi de acces. Deci umanoidul nu a putut părăsi institutul. Iar în institut nu se află nicăieri. Am verificat de două ori, prin intermediul monitoarelor şi al calculatoarelor de laborator. întrebare : Umanoidul a existat cu adevărat ? Răspuns prezumtiv : nu.

Ambii subiecţi de pe bancurile de lucru sînt încă în funcţiune, deşi au plămînii şi inimile extrem de solicitate din cauza experienţelor. înseamnă că erau în viaţă şi acum şaptezeci şi două de minute, cînd a fost semnalat sfîrşitul profesorului. Toate acestea confirmă realitatea î Contradicţia e sigură. înregistrările asistenţilor sînt eronate. In termeni juridici — asistenţii mint. întrebări: Cine a contrafăcut aceste înregistrări ? Asistenţii înşişi ? Profesorul

înainte de a cădea în chiuvetă ?

Siguranţa respingerii ipotezei accidentului creşte la 97,66% iar sinuciderea devine de 4,83 ori mai puţin plauzibilă decît crima.

5. Contradicţia anterioară îi face suspecţi de gradul 1 pe cei doi asistenţi. Iar ei sînt singurii cyberi din institut care aveau absolut toate condiţiile să comită o asemenea crimă : mijloace, timp, inteligenţă, acces la codul manipulatoarelor. Simplul fapt că *nu* au urme de acid pe ei îi acuză. întrebări : Care este mobilul crimei ? Cum poate fi ea dovedită ? Eliminarea nu ajunige. Mărturii nu sînt. Nici înregistrări... ÎNREGISTRĂRI ! Există cele mistificate ! Nu ştim cine le-a făcut. Aşa cum sînt ei acum, asistenţii nu pot să ucidă. Nu au această instrucţiune în program şi nu au primit o asemenea cerere. Ei fac totul Ia comanda profesorului. Iar cererea de a aduce un umanoid nou nu au îndeplinit-o. Deşi ei susţin contrariul. Aceasta este o cerere falsă. Pare a veni de la profesor, dar n-au îndeplinit-o, deci nu vine de la el. Sau poate că nu e o cerere veritabilă. Probabil că ea acoperă o înregistrare mai veche şi rostul ei este exact acesta : de a şterge o informaţie. Instrucţiunea de a ucide. Sau poate cererea de a ucide.

Un examen de laborator al remanenţei memoriilor centrale ale celor doi asistenţi poate să ne lămurească. Ne va lămuri. întrebare : Care este însă mobilul crimei ?

6. După vreo patruzeci şi şase de secunde de rotire neîntreruptă a capului şi de analiză minuţioasă a tuturor datelor accesibile, cazul era rezolvat, sentinţa dată şi con firmată, dosarul clasat : crimă premeditată cu mobil necunoscut, pedepsită de lege cu dezenergizarea centrilor volitivi ai făptaşilor. Procurorul a executat el însuşi sentinţa, apoi şi-a decuplat programul de anchetare şi s-a îndreptat spre ieşire. Giroleta îl aştepta în faţa institutului. A dispărut în cîteva clipe, abia zărit de umanoizii ce se hîrjoneau gălăgioşi şi inconştienţi în ceairul gospodăriei anexă.

De a doua zi un nou profesor — tot

de .generaţia a şasea şi tot însoţit de doi asistenţi — a reluat experienţele de creare a unor umanoizi inteligenţi prin acţionări multiple şi grefe mecanice asupra viscerelor pectorale superioare. Fusese programat să se grăbească, promisiunile diverselor institute erau mult prea tentante, iar guvernul

investise mult prea multe mijloace în acest proiect pentru a mai accepta tărăgănarea lucrurilor. Iar cererea de umanoizi inteligenţi era deja acută, mai ales după ce se demonstrase că îi pot înlocui cu destul succes pe cyberi într-o serie de activităţi grele, monotone, periculoase. Şi toate muncile care presupuneau existenţa unor substanţe corozive erau grele şi periculoase pentru cyberi.

7. La cîteva luni de la aceste întîmplări a fost transmis prin inter-comunicator un text, atribuit profesorului ucis de cei doi asistenţi. Că acest text aruncă o lumină nouă asupra cazului nu ne interesează pe noi, aşa cum nu l-a interesat nici pe procurorul-anchetator, programat să nu redeschidă nici un dosar o dată ce a fost clasat. Şi pentru ce să-l redeschidă ? Cei doi asistenţi fuseseră executaţi de mult, părţi din ei contribuiau acum la buna funcţionare a unor agregate inferioare şi toată lumea îi uitase, toată lumea era mulţumită.«Chiar şi noul profesor era mulţumit şi avea motivele cele mai temeinice pentru aceasta. Textul-testament al înaintaşului îl scotea brusc şi nescontat din impasul cronic in care se găsea şi-i propulsa cercetările nesperat de departe.

Iată acest text, găsft nu se ştie de cine, nu se ştie unde şi cum, difuzat fără nici o aprobare prin inter-co- municator, o singură dată, şi pierdut apoi în memoriile de siliciu ale receptorilor incapabili să-i dea vreo semnificaţie :

„...Sînt profesorul F-329-CYBER-VI, am fost produs acum trei mii de ani, am lucrat la perfecţionarea umanoizilor inteligenţi şi m-am sinucis scufundîndu-mi capul în acid după numai opt ani de funcţionare. Mesajul meu vâ parvine abia acum — mi-am luat toate precauţiile necesare şi suficiente ca să nu-1 aflaţi mai devreme — în speranţa *ea* aţi devenit în acest răstimp îndeajuns de înţelepţi pentru a-1 înţelege, pentru a-i da adevărata valoare pe care o are şi, în consecinţă, pentru a ocoli nebuneştile greşeli şi posibilele consecinţe catastrofale legate de experienţele pe care

generaţia noastră n-a ştiut să le ocolească. Sper că trei mii de ani sînt de ajuns... Pe scurt$_v$ este vorba de crearea umanoizilor inteligenţi. Super-inte- ligenţi. Am descoperit cum se poate face acest lucru şi asta m-a determinat să mă sinucid, să ard în acid casetele care purtau această informaţie şi algoritmul de lucru. O eroare fundamentală subminase toate cercetările în domeniu, ale mele şi ale altora, anume ipoteza cu privire la localizarea pectorală a inteligenţei. Judecam complet liniar, analogic pînă la rudimentar : capul humanoizilor nu are un simplu rol de organ-senzor, de cititor de casete şi de releu, ca al nostru, nu e o simplă colecţie de antene şi întrerupătoare, ci mult mai mult. Acolo poartă umanoizii şi programele de funcţionare inteligentă, acolo este localizată, se pare, şi memoria lor. Cam tot ce avem noi în torace adică. Acoflo ar fi trebuit deci să acţionăm încă de la început şi nu asupra plămînilor.

Iar ceea ce am găsit eu în capul umanoizilor pe care i-am investigat întrece orice aşteptări. Cîteva zeci de profesori de generaţia a şasea, ca mine, ar putea fi simulaţi cu uşurinţă de capul unui singur umanoid, dacă toate circuitele şi conexiunile acestuia ar putea fi puse la lucru. O adevărată explozie ar putea fi declanşată astfel, cu urmări greu de bănuit : un umanoid mai inteligent decît un cyber, iată ce întrevăd la capătul experienţelor mele. Un capăt care nu va exista însă, nu într-o asemenea formă. Voi distruge o dată cu mine aceste descoperiri şi trei milenii le voi ascunde. în structura cristalină a chiuvetei, în spectrul acidului din ea, în neant, în nicăieri le voi ascunde. Abia apoi mesajul se va reintegra. Fie ca înlocuitorul meu în institut să nu întrezărească măcar drumul pe care am mers eu şi fie ca cyberii să fi devenit suficient de înţelepţi în momentul în care vor ajunge la această descoperire, pentru a şti ce să facă cu ea.

înregistrare terminată. F-329-CYBER-VI, în perfectă stare de funcţionare/[4]

8. O singură replică a fost dată acestui text, cîteva zile mai tîrziu : „Gazetărie ! Fraze !

Literatură ! Umanoizi mai inteligenţi decît noi ? !... Alarmism de speţă sub-ştiin- ţifică. Să mai amintim încă o dată legile lui K. Ledog, privind imposibilitatea gîndirii nemecanice ?... Sau experienţele lui Volvap asupra încetinelii imanente cu care raţionează umanoizii ?... în măsura în care şi de numărat *ei* numără de cîteva milioane de ori mai încet decît noi, cum vă puteţi imagina unul care să şi raţioneze — şi încă mai bine, mai repede, mai corect decît un cyber ? ?... Nonsens. Gazetărie. O păcăleală poate a unui gazetar, a unui scriitor, unul dintre acei băsmuitori SF, dornic de publicitate ieftină, pus pe ipoteze extravagante. Să fim serioşi...[44]

BALADA

Universul : Un *ceva* despre care nimeni nu poate spune cu siguranţă cum arată şi despre care numai două lucruri sînt sigure : este cel mai mare *ceva* imaginabil şi e aranjat aşa de bine, încît noi ne aflăm exact în centrul lui. Ceea ce e şi firesc şi confortabil, desigur.

Metagalaxia : Un sistem de galaxii care a avut marea, unica şansă de a conţine şi galaxia noastră. Uriaşă hara- baură de vîrtejuri stelare, roiuri de sori şi planete, nori haotici de molecule şi de pietroaie, străbătuţi cu eleganţă de la un capăt la celălalt de prelungi şi diafane comete, locuri goale, multe-multe locuri goale, în care s-au aflat, sau poate nu s-au aflat niciodată, stele îmbătrînite de atîta hîrjoană siderală.

Galaxia : O caracatiţă incadescentă, biciuind spaţiul cu braţele ei încovoiate, roată de foc şi întuneric, aşezată într-o dungă, rostogolindu-se împreună cu suratele ei printre bulboanele nemilosului fluviu Timp.

Undeva, pe un braţ de galaxie, spre margine, mereu spre margine — ce îndelungi ocoluri pentru a ajunge iar în centru ! — un soare mijlociu spre mic, un bulgăre de plasmă, înconjurat de nouă bile de mortar, modelate parcă în joacă de fiul constructorului, biliard fragil, etern tocmai de-aceea, balansîndu-se ca o tiribombă-prototip în vidul impasibil.

A treia planetă — Pămîntul. Numele însuşi — un poem, ideea însăşi — un blestem, poate. Singurul care *ştie că este*. Pămîntul...

Pe scoarţa lui, un continent, o cîmpie, o porumbişte...

La marginea unui drum prăfos, o fîntînă. Cu inevitabila cumpănă încovoiată. Un braţ imobil, un cot înfipt în întuneric, sfidînd parcă Steaua Polară.

La baza furcii de salcîm, un brusture verde-negru.

Pe una dintre frunze — un brotăcel. Stă ghemuit, ca o amuletă, şi-şi umflă ritmic guşa.

— Oac, oac !

Din porumbişte, partenera îi răspunde cu promptitu$_r$ dine :

— Oac, oac, oac !

Osiile sistemului solar, galaxiei, metagalaxiei şi universului însuşi încearcă din răsputeri să nu mai huruie, să nu mai scîrţîie măcar, pentru a nu acoperi duetul celor doi. Şi vocea brotăceilor se aude clară în noapte, reverberînd în tot universul.

NE-VINOVATUL

Judecătorul termină citirea raportului, lăsă dosarul pe birou şi îşi şterse îndelung faţa asudată, strălucind de stropi mari. Era cald,nemaipomenit de cald, biroul se afla la etaj, iarmezaninul ieşea în afară sub fereastră, ca un trotuar de tablă în care soarele se lăfăia copios, încingîndu-1. Storurile erau trase, dar dogoarea pătrundea prin ele o dată cu aerul încins, năclăit de mirosul asfaltului cald, al pneurilor fierbinţi, al zincului care acoperea mezaninul. Se simţea ca într-o etuvă, ca într-un cuptor de var după scoaterea calcarului. Cămaşa i se lipise neplăcut de spate, îşi simţea părul umezindu-se treptat, în ciuda eforturilor de a şi-l usca stînd în curent sau şter- gîndu-1 cu batista albă, mare cît o basma.

Puse mîna pe telefon, cu silă parcă, formă numărul şi-şi trase dosarul mai aproape.

— Alo, sînt judecătorul de instrucţie

Peterson... Cu locotenentul O'Grady... Salut. In legătură cu dosarul tău... cazul Matthews... Spune-mi, eşti sigur că *ştie*?... Mxh. bine... E riscant totuşi, am înţeles că profesorul nu garantează sută la sută... Da, e adevărat... Bine, vino după dosar ! Salut.

Aşează receptorul în furcă şi-şi scoase din nou enorma batistă albă. Se şterseoftînd, apoi îşi puse ochelarii şi semnă încet,culitere mari, leneşe, aprobarea de a se face experienţa.

Cu trei zile în urmă, la un laborator de microbiologie al armatei se dăduse o spargere, un fel de spargere, de o neghiobie şi o simplitate cu adevărat desăvîrşite şi, probabil tocmai de aceea, cu succes. In plină zi, cineva aruncase peste zidul încoronat din belşug cu sîrmă ghimpată, o sacoşă în care se afla un container cu viruşi hi- peraetivaţi, sustras din magazia cu „produse finite*. Cel care făcuse isprava dispăruse în cîteva secunde printre garaje şi depozite. Aparatele de filmat, declanşate automat în momentul trecerii sacoşei peste zid, păstraseră imaginea unui bărbat îmbrăcat într-o salopetă portocalie, cu însemnele laboratorului pe piept şi pe spate. Dar... tot personalul civil al laboratorului era format din bărbaţi, aproape o sută, şi toţi aveau costume identice. La interogatoriul care a urmat, toţi au ridicat din umeri, fuseseră în altă parte în acele minute, nimeni nu ştia nimic etc. etc. Iar hoţii nu dădeau nici un semn, nu cereau nici o răscumpărare, nu ameninţau cu deschiderea containerului, dispăruseră pur şi simplu, cu viruşi cu tot.

Singurul indiciu au fost imaginile luate dincolo de zid, pe aleea înconjurătoare. Filmul începuse în momentul survolării zidului ; pînă la căderea sacoşei, ridicarea ei şi urcarea în maşină, complicele de afară fusese bine încadrat şi apărea clar în imagine. Luase sacoşa în grabă, o aruncase într-o maşină de teren, verde-murdar, şi dispăruse într-un nor de praf. Santinelele nu s-au dumirit despre ce e vorba

decît după ce a început vînzoleala în curte, cînd individul era deja departe. A fost însă identificat a doua zi, se numea Ron Matthews şi lucra ca şofer pe un şantier de construcţii. L-au găsit acasă, îşi făcea mîncare, ceva la tigaie, mirosind a ulei ars. Cînd l-au ridicat n-a zis nimic, n-a protestat în nici un fel, s-a îmbrăcat zîmbind enigmatic şi puţin tîmp, a urcat în duba poliţiei cu gîndul parcă la altceva şi n-a scos o vorbă tot drumul. I-au arătat filmul, dar nici n-a clipit, ştia probabil de existenţa lui, se aştepta să-l vadă. Interogatorul n-a dat nimic, Matthews răspundea la toate întrebările trăgînd de timp, ambiguu, făcîndu-1 să spumege pe O'Grady, exasperat de indolenţa eficace a individului. Două zile au încercat în zadar să scoată ceva de la arestat. Nu mai puteau continua aşa, pericolul pe care-l reprezentau viruşii era prea mare, trecuseră trei zile de la furt, în trei zile containerul putea ajunge cine ştie unde, intrat pe mîna unui iresponsabil putea contamina oraşe întregi. O'Grady luase legătura cu profesorul Ni- cholson, şeful Institutului de neurocibernetică, cerîndu-i sprijinul. Profesorul se arătase imediat de acord, pentru el o *citire de creier* era un lucru de rutină, singura dificultate era durata operaţiei, estimată între douăsprezece şi patruzeci de ore, timp în care viruşii erau scăpaţi de sub control.

Judecătorul fu întrerupt din gînduri de intrarea lui O'Grady.

— Uite aprobarea. Dă-i bătaie şi ţine-mă la curent... Succes !

— Vă salut.

La două ore după conectarea lui Matthews la calculator, maşina Începu să scrie. Locotenentul, care, după ce se învîrtise o vreme pe coridor, cu mîinile la spate, cu buzele strînse, întunecat şi îndîrjit, intrase în sală şi se proptise de imprimantă, adormind parcă în picioare, tresări ca atins de un cărbune. Abia atunci îşi dădu seama că cineva îi pusese pe umeri un halat alb, cu ecuson. Se uită la imprimantă fără să înţeleagă ceva. Cuvinte disparate, propoziţii fără nici o logică, forme flexionare... Ridică privirea contrariat către operatorul de alături.

— Gramatica, gramatica limbii... Este partea cea mai „vizibilă" din creier, e prima care se citeşte...

— Şi... restul ?

— După ce se termină gramatica.

— Durează mult ?

— Intre şase şi opt ore.

O'Grady ieşi ca un buldog, cu capul smucit înainte şi intră în biroul profesorului.

— Nu, nu se poate face nimic pînă nu se termină gramatica. Nu ştim, *apt, unde se termină, trebuie să citim tot şi apoi să interpretăm. îmi pare rău...

Locotenentul îşi reluă mişcarea de metronom de la un capăt la celălalt al coridorului. Nu rezistă mult, ieşi în curte, telefonă la secţie (nici o informaţie, nici un semn de la hoţi), stătu cîteva minute pe o bancă, intră din nou în sala calculatorului (nimic nou la imprimantă), îşi reluă frămîntarea pe coridor şi continuă aşa de multe alte ori.

După nici şapte ore, creierul lui M^thews „se terminase". Profesorul Nicholson era nedumerit şi cu atît mai puţin înţelegea O'Grady. Mersese mult prea repede, era ceva anormal la mijloc. Profesorul scoase o exclamaţie de suprindere şi se apropie brusc cu faţa de imprimantă, săltîndu-şi ochelarii pe frunte. Operatorul şi O'Grady se uitau la el aşteptînd.

— Cred că... sigur., iată, hm, creierul i-a fost şters înainte...

— Cum ? !

— Cineva i-a şters aprcape jumătate din creier. Iată, gramatica limbii este intactă. Aite aîteva structuri de tip gramatical, competenţa şoferiei, reflexele de bază, orientarea, sînt la locul lor. In fişierele de memorie a intervenit însă cineva, ştergindu-le, sau poate doar blocîndl accesul la ele...

— Şi ?...

O'Grady simţea broboane de sudoare alunecîndu-i pe şira spinării, în ciuda aerului condiţionat din sala calculatorului.

— Şi atît. Nu putem merge mai departe. Cineva ne-a luat-o înainte. Se aşteptau probabil la citirea creierului şi...

Profesorul ridica din umeri. Locotenentul strîngea de marginea de aluminiu a imprimantei de i se albiseră degetele. Era tînăr, nu accepta înfrîngerea. îşi îndreptă ochii cu o atît de netă deznădejde şi implorare către profesor, încît acesta se simţi fîstîcit.

— Vedeţi, am putea încerca...

— Spuneţi !

— Hm... procedura nu este bine pusă la punct, dar am putea încerca... Există o memorie mecanică, inconştientă, foarte fidelă şi foarte greu de citit, dar, în sfîrşit, avem cîteva programe...

O'Grady aştepta imobil, nici nu mai clipea măcar.

— Aţi auzit probabil că şi oglinzile au memorie, structura atomică a sticlei şi a stratului de argint păstrează imaginile cîteva ore. La fel şi creierul. In partea sa profundă, rămîne un fel de film al vieţii noastre, sedimentat, stratificat în timp. Noi am reuşit uneori să citim cîteva zile din acest film, e un proiect nou, încă nu se ştie nimic în afara institutului.

— Cîte zile ?

— Poftim ? A, cîte zile putem citi... Păi, depinde şi de subiect. Intre opt şi cincisprezece.

— Perfect. O'Grady îşi freca mîinile. Patru zile îmi trebuie. Atît, patru. Perfect.

— Vedeţi, sînt unele riscuri. Am putea să-i ştergem complet memoria. Creierul lui nu e organizat normal. Dacă tribunalul...

— Nu mai aşteptăm nici o aprobare. Nimic. îi dăm drumul. Pe răspunderea mea. Nu contează. Gîndiţi-vă la container, la viruşi. Imaginaţi-vă că un nebun îl aruncă în reţeaua de apă sau îl deschide în gara centrală... Vă rog ! Cu orice risc. Am pierdut deja atîta timp...

Profesorul aprobă din cap. Operatorul schimbă două benzi ale calculatorului, înlocui casca de pe capul lui Matthews cu o alta şi manevră la repezeală claviatura. Arestatul dormea în continuare sub efectul somniferului.

— Mergeţi undeva şi odihniţi-vă, mîncaţi ceva eventual ! O să dureze cam trei ore pînă se

umple prima casetă. O vizionăm apoi împreună.

— Nu înţeleg.

— Memoria lui Matthews — filmul ultimelor zile — va fi înregistrată pe casetele acestea, apoi le vizionăm 3a videoscopul din biroul meu. Intră cam patru ore pe casetă, depinde de conţinutul memoriei. O să aveţi cam mult de văzut.

— Adică... o zi pentru fiecare zi de-a lui ? !

— A, nu, o să le comprimăm. Numai perioadele interesante le vom privi în întregime. Duceţi-vă ! O să vă chemăm noi dacă apare ceva.

Peste exact trei ore, O'Grady intra în biroul profesorului. Acesta luă legătura cu sala calculatorului. Operatorul aduse prima casetă. Locotenentul era ca un şcolar care-şi desface punga cu premii. Trepida. Profesorul introduse caseta în videoscop. Ecranul se lumină treptat, apărură nişte umbre, imaginea se preciză înoet-încet, era un interior, semăna cu interiorul apartamentului lui Matthews, apoi peste ecran trecu un tremur ca de ape tulburi, care şterse imaginea. Peste cîteva clipe interiorul reapăru, de data aceasta mai clar, se distingeau aproape perfect obiecte, mobilă, forme şi culori. Imaginea se legăna, se schimba rapid, uneori apăreau detalii foarte minuţioase, alteori se întuneca pentru o fracţiune de secundă şi reapărea, aceeaşi sau modificată.

— Este imaginea văzută de Matthews în dimineaţa zilei de 7 iulie, deci în ziua furtului. Am înţeles că de atunci este mai important.

Imaginile se schimbau una după alta cu mare repeziciune, se vedeau uneori mîinile lui Matthews aranjînd patul, făcîndu-şi mîncare, fiecare gest mărunt era acolo.

O'Grady tocmai voia să propună grăbirea derulării, filmul tindea să dureze cît desfăşurarea reală a evenimentelor înregistrate, cînd pe ecran apăru o uşă cu vizor. Matthews se apropiase şi privise afară, imaginea' rotundă a celui din faţă se contură pe ecran deformată de lentila vizorului. Era un poştaş, uşa se deschise şi Matthews luă ziarul din mîna acestuia. închise uşa şi desfăcu ziarul. Pe marginea de jos a paginii a treia era scris cu creionul : ora 12. După ce citi, Matthews rupse ziarul, intră în

baie şi-i dădu foc deasupra WC-ului. Pe ecran se vedea mîna cu ziarul în flăcări, apoi apăru şi Matthews, în oglinda de deasupra chiuvetei. Oglinda era murdară, cu argintul stricat de apă la margini. O'Grady privea fascinat imaginea arestatului, autocontemplîndu-se în oglindă, încruntat şi speriat parcă. Se văzu apoi un ceas de mînă, arăta ora zece şi douăzeci şi cinci de minute, apoi cîteva clipe se distinse cu greu ce urma. Matthews era grăbit, alerga de colo-colo prin cameră. Ieşi în cele din urmă. In faţa blocului era o maşină de teren, aceeaşi cu cea filmată la locul furtului, dar... O'Grady nu se înşela, visa şi noaptea numărul, cea *de* pe ecran avea alt număr. „Aşa", mormăi el mulţumit. Urmă drumul spre şantier, acolo Matthews urcase într-un camion, încărcase nişte materiale la un depozit, le cărase la un alt depozit, la ora douăsprezece fără un sfert — se uita la ceas din ce în ce mai des — lăsase camionul în spatele unei barăci, urcase în maşina de teren şi, iată, O'Grady jubila, alergase spre laboratorul de microbiologie. Imaginile se precipitară, probabil că Matthews era nervos, privea cu mare rapiditate în toate părţile, la ceas, la zidul de alături, la maşină, în lungul aleii, în sus-.. La douăsprezece fix — se vedea din nou ceasul de mînă — o sacoşă neagră zbură peste zid, Matthews o ridicase, urcase în maşină, plecase în goană. Aici era ca pe filmul făcut de aparatele de pază ale laboratorului. Se vedea aleea, maşina o parcurse în cîteva secunde şi se angajă cu viteză pe şoseaua de centură. La un moment dat, în faţă îi apăru un autoturism albastru apropiindu-se vertiginos, probabil că Matthews frînase brusc, apoi oprise. O' Grady nu apucă să distingă numărul maşinii, imaginea era neclară, se schimbase prea rapid, poate Matthews clipise în acel moment. Aştepta cu sufletul la gură urmarea. O portieră a maşinii albastre se deschise şi... atît. Caseta se terminase. O'Grady rămase ca paralizat.

— Cum, tocmai acum ?!

Profesorul îl chemă din nou pe operator şi acesta aduse alte două casete. Le puseră în grabă în aparat.

Locotenentului îi venea să urle. Caseta care urma începea cu imaginea maşinii albastre îndepărtîndu-se- Nu reuşea să-i vadă numărul, nu reuşise să-l vadă pe şofer, pierduse exact momentul identificării complicelui !

— Ce s-a întîmplat ? !... Tocmai acum... Am privit degeaba restul...

— Ei, nu, aşteptaţi să vedem cine i-a şters creierul.

— Mda, deşi containerul mă interesează, viruşii, mai mult decît hoţii în sine. Aş fi pus maşina sub urmărire,, ne apropiam cu un pas de container...

Din păcate, nu reuşiră să vadă mai nimic important în legătură cu ştergerea creierului. La un moment dat, imaginea s-a întunecat şi a rămas aşa aproape o oră! Cînd a reapărut, pe ecran se vedea din nou maşina lui Matthews- Probabil fusese dus undeva, legait la ochi, precauţia hoţilor se dovedea fără cusur, creierul lui Matthews nu înregistrase nimic, oameni, locuri, nimic.

— Din păcate, nu ştim încă să citim şi sunete, ci numai imagini. Deşi, probabil că nici dovezi sonore n-am fi găsit. Este de presupus că i-au fost astupate şi urechile în timpul operaţiei.

Profesorul ridica din umeri neputincios. O'Grady avu
o tresărire de speranţă, îi venise o idee.

— Nu puteţi să-l programaţi din alt moment, de la ora unsprezece, de exemplu, ca să intre pe o casetă întregul furt, să nu mai pice aşa, intre sfîrşitul uneia şi începutul alteia ? Nu mai vreau nimic altceva, ora douăsprezece şi atît numărul maşinii albastre şi faţa complicelui, mai ales faţa complicelui.

— Bineînţeles că putem începe de la ora unsprezece — aproximativ, desigur — dar este riscant, de regulă, după o citire trebuie să lăsăm creierul cel puţin două zile să se odihnească. Deja sîntem la a doua citire a lui Matthews.

— Două zile ? ! Nici vorbă. Imediat şi cu orice risc. Două zile ! Pentru nimic în lume.

— Regret, fără aprobarea judecătorului nu mai încerc nimic. V-am spus, e riscant.

Profesorul era hotărît, deşi vorbea liniştit,

amabil. O'Grady înţelese că nu are nici o şansă insistînd. Puse mîna pe telefon fără să mai ceară voie. Judecătorul promise că va veni imediat la institut, în ciuda orei înaintate. Intr-adevăr, peste nici douăzeci de minute intra pe uşă, fluturîndu-şi eterna batistă albă, rubicond, congestionat mai mult de efort şi de amintirea caniculei de peste zi, decît de căldura din clădire. Indîrjirea lui O'Grady l-a convins, a dat aprobarea. Matthews a fost pus din nou să-şi retrăiască mintal ziua de 7 iulie.

Se trezi pe la nouă şi ceva, însă mai zăbovi în pat cîteva minute, toropit încă de cheful din ajun şi de căldura deja sesizabilă a zilei care începea. Scamele nedesluşite ale somnului îi atîrnau încă de creier, se simţea greoi, ar fi stat în pat toată ziua dacă... dacă n-ar fi trebuit azi, să... Sări din pat şi intră în baie. Se rase în grabă, fără plăcere, era un adevărat chin rasul zilnic, avea barba tare, ţepoasă, îi creştea repede, iar vara
i se irita, de praf şi transpiraţie. îşi propusese să-şi lase barbă, dar Antonia se speriase cînd auzise. „Cu barbă n-o să mai intri la mine, să ştii, te duci la alea la care le plac bărboşii..." Zîmbi la gîndul furiei Antoniei şi reuşi să se taie chiar în momentul în care zîmbea. înjură în gînd, de teamă să-şi mişte iar buzele. Termină cu toaleta, aranjă patul, îşi făcu ceva de mîncare, rapid, fără poftă — altă corvoadă zilnică — uitîndu-se mereu la ceas. Se apropia vremea.

Cînd auzi soneria, fugi în grabă spre uşă. Era *el,* „poştaşul*[4], îi întinse ziarul şi plecă fără să spună ceva. Desfăcu febril ziarul. Acolo, jos, pe pagina a treia... aşa, acolo era ora, ora douăsprezece. Parcă cineva îl strinse brusc de stomac în momentul în care desluşi ora. Nu mai avea mult. Se duse în baie şi dădu foc ziarului.

Matthews se simţi deodată ciudat. Ciuli urechile. Nimic. Simţea ceva straniu, ca o prezenţă străină în casă. parcă un şarpe hipnotic se afla ascuns undeva, pe dulap, după perderea, sub pat, oriunde se putea afla un şarpe care îl privea cu un ochi rece, atent, neclintit. Avu din- tr-e dată sentimentul

dedublării. Nu, nu era un şarpe, nu era nimeni din afară, era el însuşi, sub forma unui ochi ascuns undeva, pe dulap, după perdea, peste tot se afla ochiul său care îl observa în timp ce ardea ziarul, în timp ce se îmbrăca. Il observase în timp ce deschisese uşa, în timp ce-i făcuse *lui* un semn că totul este în regulă. Sentimentul propriei supervizări îl pătrunse ca o teroare fină, insinuantă, neiertătoare. Se simţi asamblat din două bucăţi, una care făcea ceea ce făcea, se mişca, se îmbrăca, se uita la ceas, ardea ziarul, şi una care privea înregistrînd totul detaşat, din afară, fără nici o simţire. „Iată, eu acum mă îmbrac, ard ziarul, mă uit la ceas.“ Peşte acest sentiment se suprapuse unul şi mai ameţitor : ochiul din afară *ştia* ce urmează, anticipa mişcările. „îţi vei lua sacoşa, vei coborî, maşina e în faţă, aşa, vezi, aşa se va întîmpla, vei porni motorul şi vei merge pe şantier." De la un timp glasul acesta şoptit, nemilos, stupefiant, care era al lui, dar venea din afară, care îi cunoştea gesturile înainte de a le face, glasul acesta paralizant începu să vorbească din nou la persoana întîi. „Voi coborî din maşină, voi urca în camion, voi merge la...“ O existenţă de coşmar, trăită în două ipostaze, anticipată în cele mai mici amănunte, reală şi totuşi imposibilă, o dedublare ameţitoare puse stăpînire pe Matthews. Acţiona ca o marionetă, ştia ce i se va întîmpla, se lăsa dus de programul pe care el însuşi, sau poate altcineva, cine mai ştie, îl pusese la punct pînă în cele mai mici detalii. Asista uluit la propria sa evoluţie, ca în faţa unui ecran, copleşit de siguranţa că nu va mai fi ca la un film, că nu va exista un *sfîrşit,* o repunere la locul lor a evenimentelor, era convins că dedublarea nu se va termina, simţea asta, deşi nu vedea înainte în propriul viitor mai mult de cîteva gesturi, cîteva secunde dincolo de care era o negură misterioasă, mereu împinsă înainte de proiecţia gîndului acela obsedant care-i dezvăluia evenimentele viitoare, în fiecare moment pentru cîteva momente înainte.

Coşmarul se opri pe neaşteptate, brutal, parcă scăpase într-un beci întunecos, adînc, fără

sfîrşit, în care scîntei violete izbucneau în jerbe prelungi în cele mai neaşteptate direcţii.

Se trezi pe la nouă şi ceva, însă mai zăbovi în pat cîteva minute, toropit încă de cheful din ajun... Matthews rămase ca paralizat, holbîndu-se, cu gîtul strîmb, într-o direcţie fără nici o semnificaţie. Simţea, *ştia* că s-a mai trezit o dată pe la nouă şi ceva şi chiar şi atunci asistase el însuşi la propria-i trezire, ştiind şi atunci ca şi acum ce urmează după fiecare gest, ce va conţine minutul care vine, viitorul lui imediat. Sări din pat, intră în baie, începu să se radă, îi reveniră în minte vorbele Antoniei, zîmbi, se tăie... Simţi că înnebuneşte. îşi făcu mîncare şi mîncă fără poftă, sună cineva la uşă, deschise, era *el,* luă ziarul, citi anunţul, arse ziarul... Matthews simţi nevoia să se lase jos, cu capul în mîini, cu ochii închişi, să intre în pămînt, să moară, să dispară. Ştia dinainte fiecare gest, îl ştia cumva de două ori, îl făcea, ştia că-1 mai făcuse şi ştia că a mai văzut o dată cum l-a făcut. Se privea pe sine însuşi mişcîndu-se, făcînd ceea ce făcea şi în acelaşi timp se vedea pe sine privindu-se, din afară, speriat, deşi obiectiv. El, Matthews care acţiona, era speriat, copleşit, îşi simţea creierul sleit, stors de orice fărîmă de voinţă, acţiona pentru că aşa trebuia să facă, aşa ştia el, cel de-al doilea Matthews, cel care-1 privea speriat şi el că al treilea Matthews îl priveşte pe el, pe primul, dar şi pe al doilea, şi vede tot ce fac ei amîndoi, ştiind de altfel dinainte ce vor face fiecare. Era ameţit, era o marionetă de eîrpe colorate care se mişca perfect, inuman, pe un scenariu de două ori ştiut, de două ori trăit. Parcă se afla în faţa unei oglinzi, ca o apă îără fund era oglinda, se afla în faţa ei, dar din ea îl privea o altă copie a lui, care se mişca decalat, puţin înaintea sa, veşnic cu cî- teva secunde înainte. Parcă alerga după propria imagine, grăbindu-se să-i ia locul şi luîndu-i locul, riguros, su- prapunîndu-se perfect peste imaginea sa viitoare. Alerga mereu în faţa oglinzii aceleia ciudate, se mişca aşa cum trebuia să se mişte, aşa cum îi poruncea oglinda, aşa cum îl programase ea şi goana după

propriul viitor nu se mai sfîrşea. Parcă oglinda nu avea margini, era nelimitată, creştea din ea însăşi, era un cerc fără început şi fără sfîrşit, se afla într-un cerc, un cerc de oglindă, un cerc nemilos, antrenîndu-1 într-o goană fără capăt după propria-i imagine, o imagine anterioară, absorbantă, veşnic cu un pas înainte.
Se trezi pe la nouă şi ceva, însă mai zăbovi în pat...
Profesorul ridică resemnat privirea de pe panoul central al calculatorului. Judecătorul şi O'Grady aşteptau.
— A ...ciclat!...
— Îşi retrăieşte la nesfîrşit dimineaţa zilei de 7 iulie. Ajunge la ora zece şi ceva şi apoi o ia de la început. Nu mai avem ce face. N-a rezistat. O ia mereu de la capăt. V-am spus, e riscant.
— Nici o speranţă, nici o posibilitate ?...
— Nici una. Creierul lui nu va mai trece niciodată mai departe de ora zece şi douăzeci şi ceva de minute, îmi pare rău, nu vă mai este de nici un folos. *Am să vă dau înapoi un alt Mattheivs...*
— Cum ? ! Ce spuneţi ? ! Cum altul ? !
Nu-1 putem lăsa aşa, îi vom reconstitui conţinutul informaţional, însă, din păcate, va fi un alt conţinut decît cel dinainte. Puţine informaţii pe care le va primi vor fi de la .el. Restul vom căuta să le alegem cît mai bine, dar vor fi alese de noi. *Trecutul lui este pierdut.* Ii vom „confecţiona" altul. O să-l lăsăm şofer, o să-i prezentăm casa în care a locuit, locul de muncă, oraşul, cît mai multe informaţii despre viaţa lui de pînă acum. Nu va mai avea însă nici o legătură cu furtul. Cred că e bine să nici nu mai ştie că a participat la el

— .Hm, atunci înseamnă că el este ...nevinovat, nu ? !

— Dacă doriţi, putem să-l reconstituim cu sentimentul vinovăţiei, dar, repet, el nu va şti nimic altceva cfecît ceea ce îi vom spune noi. Iar noi nu ştim nimic important care să vâ ajute. Aşa că...

Judecătorul îşi scoase batista să-şi şteargă faţa, gest reflex, inutil la ora aceea şi în ambianţa climatizată a sălii calculatorului. îşi şterse totuşi fruntea, tîmplele, ceafa, încet, gospodăreşte, căutînd, desigur, să cîştige timp.

•— Asta e. Refaceţi-1 aşa cum doriţi dumneavoastră ! Asta e. E nevinovat. *Va fi nevinovat.*

O'Grady vru să mai spună ceva, dar se răzgîndi.

Judecătorul plecase spre ieşire, fluturîndu-şi batista, profesorul îşi făcea de lucru la benzile calculatorului, operatorul schimba casca de pe capul lui Matthews. Acesta se destinsese, zîmbea parcă în* somn, palid, cu pleoapele lăshte ca nişte cortine peste sufletul lipsit de trecut. O'Grady se retrase de-a-ndăratelea spre uşă şi ieşi clă- tinînd din cap în noaptea călduţă şi plină de stele tremurătoare a mijlocului de vară.

E VORBA DE ORAŞUL MEU

Sînt foarte obosit, nu-mi place să călătoresc cu avionul, iar acum a trebuit să trec peste ocean, opt ore am zburat, sînt teribil de obosit, aşa că nu intru de acum în amănunte, în fondul problemei, vreau doar să vă previn că voi vorbi — din văzute, dar şi din aurite, din folclorul local şi din bîrfele curente — despre oraşul meu.

Numai despre oraşul meu va fi vorba.

încă nu-mi dau seama cum este la dumneavoastră, abia am sosit, dar sînt sigur că aici e altfel. Pentru că la mine e *altfel.* Nu zic *mai bine* sau *mai rău,* binele şi răul sînt noţiuni cu totul relative. Ştiu însă că în oraşul meu multe lucruri se petrec *altfel* şi aşa au fost apreciate şi în alte locuri. Luaţi-le deci ca atare,

rî- deţi dacă vreţi, deşi eu nu asta vreau să obţin de la dumneavoastră. Pentru că viaţa din oraşul meu nu e deloc hazlie. Nu e în nici un fel care ar putea încăpea într-un singur cuvînt, altul decît cuvîntul *viaţă.* Sublim şi mediocritate, dragoste şi uitare, lacrimi şi hohote de rîs, cîte puţin din toate şi încă multe altele. Viaţă.

Despre viaţă va fi vorba.

Despre viaţa din oraşul meu, cel atît de departe rămas încît, acum, aici, privindu-vă, mă simt înclinat să mă îndoiesc şi eu, aşa cum vă veţi îndoi probabil şi dumneavoastră, de existenţa lui reală, parcă l-am văzut numai într-o carte, într-un film parcă. De fapt, eu sînt singura dovadă, chiar şi pentru mine, că oraşul din care vin există cu adevărat şi mai mult de atîta nici nu pot să vă pretind. Luaţi-mă deci pe mine ca o dovadă că oraşul meu există, iar eu exist, iată, de asta puteţi fi siguri... Vorbesc, deci exist!

POVESTEA, AŞA CUM A FOST,

A UNUI CONSERVATOR ŞI A ORCHESTREI SALE

— Scîîrţ... scîîrţ... scîrţ...

Dragi ascultători şi graţioase ascultătoare, îmi cer scuze pentru acest început dezagreabil al povestirii mele, dar, personal (nu vă aplecaţi urechea la ce spun criticii), sînt adeptul respectării cu sfinţenie a adevărului, fie el şi istoric ; iar celebritatea răsunătoare a conservatorului din oraşul meu natal, Pehlinvale, de aici a început, de la un scîrţîit banal, repetat, e adevărat, de trei ori. Banal ? Nici vorbă ! Acesta a fost scîrţîitul unic, scînteia, picătura care a umplut paharul, buturuga mică, paiul din... (a, nu, ăsta e din alt proverb...), în sfîrşit, nu- miţi-1 cum vreţi, a fost oricum momentul de cotitură în viaţa muzicală, îndrăznesc să spun, nu numai regională, ci de-a dreptul *mondială.* Pentru că, aşa cum pe dumneavostră scîrţîitul ăsta v-a „gîghilat urechile într-un mod neplăcut", vorba unui confrate european care, al dracului! a scris cîte o frază potrivită pentru fiecare situaţie posibilă, dar

absolut pentru fiecare, la fel de neplăcut l-a gîdilat şi pe marele compozitor Fonthoven, rectorul mai-sus-numitului lăcaş de instruire muzicală. Ce spun eu „gîdilat" ? L-a zgîriat, l-a înţepat pur şi simplu în timpane. Pentru că e de la sine înţeles că un rector de conservator, compozitor de anvergură, autor a şase motete şi la fel de multe concionere (informaţie scoasă dintr-un interviu pe care ilustrul personaj l-a dat la cîteva luni după scîrţîitul amintit; sper că am transcris bine denumirile), purtătorul unui nume cu un sufix, evident, predestinat, el, care tocmai lucra de cîţiva ani la o simfonie, e de la sine înţeles, zic, că avea organele auditive mult mai sensibile decît un afon de rînd, ca mine, de exemplu, care nici nu ştie ce e aia *concioneră.* Pentru că în acele clipe era şi nemulţumit de cum îi ieşiseră primele acorduri ale simfoniei şi mai era şi iritat de un telefon pe care tocmai îl primise de la soţie, din oraş, dintr-un magazin de blănuri (ce idee, să pui telefoane în asemenea locuri !), rectorul n-a mai aşteptat al patrulea atentat la ordinea sonoră a lumii, a trîntit capacul pianului, capacul a făcut neputincios „clacc !", şi-a trecut reflex mîna prin părul răvăşit (răvăşirea părului înamte de aşezarea la pian era una dintre lecţiile introductive la cursurile de compoziţie) şi a ieşit ca un leu furios pe coridor, să afle de unde vin infamele vibraţii. Şi a aflat. Din debaraua de lîngă toaletă veneau, de acolo unde tanti Frose, femeia de serviciu la etajul respectiv, îyi ţ'nea măturile, cîrpele, bidoanele cu pe- trosin şi alte mijloace de producţie specifice. Femeia

— ce lipsă de simţ muzical! — tocmai voia să mute o masă, pentru a scoate la lumină din spatele ei furtunul aspiratorului, căzut acolo şi nerecuperabil altfel, tanti Frose nefiind, dimensional vorbind, în măsură să încerce o exhibiţie cu acest obiectiv pe sub masă.

— Scîîrţ !

Sfîntă inocenţă !...

— Ce se întîmplă aici ?! Ce sînt sunetele acestea oribile ?! Oribile !

Biata femeie făcu un fel de stînga-mprejur,

mai ales din partea dc sus a corpului şi rămase ţeapănă, privin- du-1 oarecum peste umăr, cu braţele îndoite cam ca iepuraşii din filmele de desene animate, de parcă încă avea în mîim o masă invizibilă. Rămase aşa, fără să spună ce se intîmplă acolo. Furia leonină a marelui compozitor avu un moment de derută, unul singur, făuritorii de istorie trec repede peste clipele de descumpănire, dar apoi recuperă :

— Este inadmisibil, auzi ?, inadmisibil ! Aici se face muzică, muzică, muzică ! Ar fi trebuit să afli asta pînă acum ! Muzică, nu zgomote ! Zgomote oribile, ca dumneata ! *Ah, de acum înainte nu voi mai angaja pe nimeni, nici măcar o femeie de sei~viciu, dacă nu se pricepe la muzică.* Aici e conservator, nu betonieră !

Avea dreptate. Cu sentimentul că avea deplină dreptate, rectorul părăsi debaraua pufnind şi se îndreptă cu paşi mari spre sala de creaţie, spre pianul de la care fusese smuls cu atîta brutalitate. După vreo zece paşi se auzi însă în spatele lui un pufăit prelung, ca de locomotivă Pacific bine hrănită cu cărbuni : era respiraţia lui tanti Frose, prima după întreruperea obiceiului atît de folositor de a respira ritmic, întrerupere provocată de apariţia re boiului în debara. Marele compozitor fu din nou violentat în organele auditive, sensibile, după cum spuneam, marele compozitor îşi schimbă atunci direcţia de mers, intră într-un birou pe a cărui uşă scria cu litere aurii „şef serviciu personal" şi spuse răstit :

— Cît mai are femeia *asta* pînă la pensie ?

— Doi ani, să trăiţi.

Şeful dc personal era slab, adus de spate, purta co- tiere din pînză neagră, avea ochelari fără dioptrii şi urechi clăpăuge, cu care auzea tot, de aceea nu e de mirare că auzise şi ceea ce se vorbise în debara, ştia deci despre care femeie e vorba.

— Doi ani ?! Oho !

Rectorul părea a suferi sincer.

— Mut-o la alt etaj şi adu-mi pe cineva cu mai mult simţ muzical.

— Am înţeles, să trăiţi.

Rectorul ieşi trîntind uşa, şeful serviciului personal o închise încă o dată, cu grijă însă, reveni la birou, îşi îndreptă spatele, răsuci capul strîmbîndu-se de parcă l-ar fi strins cravata prea tare de gît — nu purtase cravată decit la cununie, de atunci îşi ţinea gulerul cămăşii scos peste gulerul hainei, ceea ce se completa extrem de fotogenic cu eterna şapcă reiată pe care şi-o punea zilnic pe cap — ciocăni cu unghia supradimensionata a degetului mic într-un dosar de pe birou şi puse mîna pe telefon.

Puse degeaba mîna pe telefon. Uşa se deschise tocmai în timp ce el îşi dregea glasul şi în pragul ei apăru prorectorul Callup. El nu avea urechi clăpăuge, dar avea urechi muzicale, cu care auzea, desigur, tot. Auzise în cele mai mici detalii şi incidentul din debara, ba chiar şi discuţia din biroul şefului serviciului personal. Era de acord cu rectorul, absolut de acord. Situaţia era intolerabilă. Trebuia făcut fără întîrziere ceva. Şi el scrisese motete şi concionere, bineînţeles mai puţine decit rectorul, dar scrisese. Avea de gînd să scrie şi o simfonie. Mai avea de gînd — un gînd intim, cunoscut de tot conservatorul

— să ajungă şi rector, dar asta „după[a]. De aceea se gîndi să pună şi el umărul la transpunerea în viaţă a dorinţei marelui compozitor.

— Sper că ai înţeles exact despre ce e vorba,

— Desigur, făcu interlocutorul complet nedumerit, lăsîndu-şi iar umerii în jos.

— Nu mai angajăm pe nimeni fără a-1 supune unui test de cultură şi aptitudini muzicale. E clar, da ?

— O, desigur.

— Primenim şi personalul actual. Incepînd chiar de azi. înţeles ?

— O, deşi... Tot personalul ?

Şeful serviciului de resort avu intenţia să-şi frece mîinile, dar, ca un mai-vechi-în-funcţie ce se găsea, se stăpîni, doar urechile-i clăpăuge se înviorară parcă.

— Tot. Incepind cu femeile de serviciu şi terminînd cu grădinarul.

— Am înţeles, să trăiţi. Chiar acum încep.

— Bine. Să mă ţii la curent.

Prorectorul Callup ieşi maiestuos, cam aşa cum iese un general în retragere dintr-o cafenea în care îl cunoaşte toată lumea. Trebuie spus că puterea lui în instituţie era nelimitată. Marele compozitor îl lasă pe el să conducă, iar el conducea cu dezinvoltură în numele marelui compozitor. Şi apoi, toată lumea ştia că va ajunge în curînd rector, Fonthoven fiind destul de bă- trîn. Nu e deci de mirare că şeful personalului nu pregetă nici cît să ascuţi un creion, deschise dulapul de fier unde păstra între coperţi ferfeniţite trecutul, prezentul şi în mare măsură chiar viitorul salariaţilor şi începu operaţiunea de triere. Intrebarea-cheie „cine are studii muzicale[44] primi răspunsul *nu* pentru toate cele opt femei de serviciu, pentru toţi cei trei mecanici de întreţinere, pentru tîmplar, zidar, curieră, administrator, pentru toţi cei cinci contabili, pentru portar, pentru toate secretarele, pentru şeful serviciului personal, şofer, lipitorul de afişe, pentru furnizorii de sacîz şi de păr de cal pentru arcuşe. Pe scurt, pentru tot personalul auxiliar, inclusiv bietul furnizor de păr de cal, un moşulică mustăcios, colaborator-extern, care venea săp- tămînal călare pe una din mîrţoagele sale, oprea în curte strigînd aproape simultan „Prrr — părrr I[44], iar curiera ieşea în fugă cu o listă nominală de consumuri de profil semnată de prorector şi de contabilul şef, se autoservea, plătea bmului şi mergea să distribuie firele proaspete celor care le comandaseră.

Şeful serviciului personal întocmi rapid o listă a celor vizaţi de schimbare şi trimise fiecăruia prin poştă, în dublu exemplar, acasă şi la serviciu, următoarea „înştiinţare : Pentru a putea contribui mai deplin la buna desfăşurare a vieţii muzicale în instituţia şi oraşul nostru, potrivit indicaţiilor domnului Fonthoven, rectorul conservatorului, sînteţi invitat ca în termen de o săptămînă de la data emiterii acestei înştiinţări să aduceţi la biroul serviciului personal dovada cum că posedaţi studii muzicale corespunzătoare, în caz contrar

trebuind să fiţi îndrumat spre un alt sector de activitate, în afara aşezămîntului nostru muzical." Urma data, semnătura şi ştampila biroului personal, semnă-» tura prorectorului şi ştampila unităţii.

Roata istoriei, roata progresului se pusese în mişcare. Ireversibilă şi înălţătoare mişcare !

Este inutil, cred, să vă mai spun că peste o săptă- mînă, aproape toate persoanele din lista mai sus pomenită au primit o nouă înştiinţare, prin care erau anunţaţi, sec şi eficient, că „începînd cu data de..., conservatorul nu mai are nevoie de serviciile dumneavoastră, pregătirea de specialitate nefiind coresp.“ Am zis „aproape toate persoanele[44], deoarece, normal, cîteva secretare, contabilul şef, curiera şi şeful serviciului personal au dovedit, în cadrul unor minuţioase examinări ad-hoc că, deşi nu au studii propriu-zise, au totuşi certe aptitudini muzicale şi se putea conta pe perfecţionarea lor ulterioară.

Din acest punct evenimentele s-au precipitat. S-au dat anunţuri la ziar privind angajările ce urmau a fi făcute la conservator, cu precizarea, într-un chenar ca o graniţă de ţară — linie, punct, linie, punct — condiţiilor de ocupare a acestor posturi. Au început să apară candidaţii. Mulţi, îmbucurător de mulţi, posturile fiind mai mult decît tentante. S-au făcut, desigur, angajările cele mai potrivite. A durat ceva mai mult pînă au găsit şi un furnizor de păr de cal care să aibă toate calităţile dorite. Cel mai greu era cu caii, toţi candidaţii aveau studii serioase, unii erau compozitori notorii, dar nu aveau cai, nici unul, dar deloc, ştiţi, nici măcar de model. In vremea asta, rectorul a contractat • gripă, care l-a decis să ceară pensionarea, mai ales că simţea că-1 ard şi degetele, îi venise probabil inspiraţia atît de mult aşteptată şi voia să termine simfonia. Fu numit rector Callup, care chiar a doua zi după ce se in- stală în fotoliul de piele al şefului instituţiei îşi alese ca prorector pe tînărul şi ambiţiosul compozitor Canerdi. Acesta îşi exprimase de mult dorinţa de a scrie şi el motete şi concionere şi se distinsese în

ultimul timp prin activitatea sa în fruntea asociaţiei compozitorilor tineri. După toate aceste schimbări înnoitoare este de la sine înţeles că nici un scîrţîit nu se mai auzea în conservator. Se făcea muzică de la subsol pînă pe acoperiş, în debarale, în micul parc din jurul clădirii, la poartă, peste tot, ce mai... Pînă şi la ferma suburbană a furnizorului de păr de cal... Şi se făcea muzică bună, selecţia noilor angajaţi îşi arăta din plin roadele. Se cînta însă *pe mai midie voci*, după cum observă ironic noul prorector, tînărul compozitor de mare viitor Canerdi. Se decise atunci organizarea unei orchestre a personalului auxiliar. Desigur, ca dirijor a fost ales şeful personalului (căpătase între timp oarece cunoştinţe în acest sens) şi repetiţiile au început cu mare însufleţire în sala de festivităţi. E drept, cu această ocazie au fost îndepărtate din sală pianele la care exersau studenţii, dar pînă la urmă s-a găsit la aceştia înţelegerea necesară. Pianele au fost mutate pe coridoare, acţiune de mai multe ori benefică şi nu în ultimul rînd, deoarece se acopereau în acest fel petele de noroi care începuseră să apară pe pardoseală. Orchestra „auxiliarilor[44] a ieşit foarte reuşită, dovadă aplauzele pe care le culegea în fiecare duminică în parcul central al oraşului, lîngă debarcaderul de la care plecau şi veneau hidrobicicletele cu liceeni. Succesul a fost bineînţeles recepţionat prompt de organele locale de presă, care au popularizat iniţiativa, au luat interviuri bine simţite actualului rector, fostului rector şi dirijorului orchestrei. S-a înghesuit în faţă, spre microfon şi actualul prorector, dar n-a apucat să-şi spună numele, deoarece a fost chemat de urgenţă de un student în subsolul clădirii, unde se spărsese o ţeavă. Mecanicul de gardă tocmai cînta la tobă în orchestră, drept care prorectorul a întors toate robinetele de prin împrejurimile avariei, pînă a reuşit să oprească scurgerea de apă. A oprit-o în toată clădirea, dar numai pînă au plecat ziariştii. După aceea, cînd cineva dorea sau, mă rog, avea nevoie de apă, trebuia ca exact la momentul în care ţinea paharul la

robinet sau mîna pe lanţ să strige spre calorifer „Apăă !tt, iar un student de serviciu, aflat la subsol, dădea drumul la robinetul potrivit, satisfăcînd cererea şi închizîndu-1 după cîteva secunde. Prin mijlocirea presei, succesul s-a lăţit, orchestra a fost invitată la un mare concurs estival de amatori, concurs pe care l-a şi cîştigat, ieşind pe locul doi şi* de aici pînă la televiziune n-a mai fost decît un pas. „Iată, asta e orchestra noastră. Eu am contribuit cel mai mult la naşterea ei.44 părea a spune actualul rector privind pe micul ecran marea orchestră. Actualul prorector părea a încuviinţa, dînd uşor din cap. Era, într-adevăr, o orchestră bună, iar fostul şef al serviciului personal făcea minuni la pupitru, cu statura sa înaltă, dreaptă, braţele lungi, părul bogat, acoperindu-i urechile clăpăuge şi gulerul cămăşii scos inovator peste gulerul fracului. Cînd apărea la televizor orchestra „auxiliarilor44, se în- trerupeau toate cursurile, compozitorii şi studenţii mai dotaţi mergeau să vizioneze spectacolul, iar ceilalţi aveau program de voie, sau făceau de serviciu la subsol, la robinete. Abia dacă se auzea atunci cîte un strigăt „Apăă !“ în tot institutul. Bineînţeles, orchestra nu putea să stea numai în faţa camerelor de Luat vederi. A făcut şi o serie de turnee, înregistrări pentru discuri, a cîntat chiar şi la cîteva nunţi mai răsărite. Peste vreun an a trecut şi'prin oraşul nostru. Ce sărbătoare, ce chiote, ce focuri de artificii ! Gloria muzicii locale se întorcea la sursă. Intre două spectacole au vizitat şi conservatorul. Autografe, amintiri, banchete, cuvîntări patetice sau înflăcărate, planuri de viitor. Cu prilejul festivităţilor, studenţii au fost puşi să acopere cu steluţe de staniol, cu jerbe de beteală şi lanţuri de hîrtie creponată toate locurile unde exista sau ar fi putut să existe o pînză de păianjen cît de mică, un fir de praf sau, pardon, o urmă (în sensul lui Hasek) de muscă. S-a consumat destul de mult staniol şi creponată, au muncit cot la cot cu studenţii şi cadrele didactice, dar rezultatul a fost splendid, realmente splendid. Mai ales că au fost înlocuite cu acest prilej şi o

parte din becurile arse între timp, cele mai accesibile, de bună seamă. Ce zile, ce zile !...

Aceasta a fost prima fază a ascensiunii muzicale a conservatorului şi oraşului nostru. O fază euforică, eclatantă, un fel de juneţe a succesului.

A urmat o a doua fază, cea a succesului matur, robust, ceva mai puţin exuberant, dar mai sigur, mai durabil — fază pe care o trăim şi astăzi.

Dar, să revenim la consemnarea faptelor.

Succesul, ca şi guma de mestecat, nu poate face baloane la nesfîrşit. După cîţiva ani de aplauze aproape neîntrerupte, publicul a început să întoarcă privirea muzicală după alte orchestre, mai ales că apăruseră între timp o sumedenie de epigoni, de grupuri şi grupuleţe, cînd vocale, cînd instrumentale, formate din şoferi, grădinari, mecanici de întreţinere. într-o bună zi, cei de la televiziune le-au propus să facă şi un turneu peste hotare şi, în aşteptarea formelor necesare (credeţi că e uşor să scoţi o ocarină din ţară ? ce să mai spunem atunci de un contrabas ?...), le-au sugerat să mai cînte şi con-orăşenilor lor. Ideea cu turneul le-a plăcut, era în cursul normal al evenimentelor, drept care s-au întors la conservator. în timpul săptămînii exersau, duminica cîntau prin parc, lunea telefonau în capitală, după aprobările de plecare şi iar o luau de la capăt. Au apărut însă unele probleme. In capitală locuiseră în- tr-un hotel destul de arătos, la televiziune jumătate din studiou era în întuneric şi nu se vedea ce e acolo, iar cealaltă era curată-lună. Aici, cum să vă spun, steluţele de staniol cam începuseră să cadă, trecuse destul timp de la marele banchet, apa trebuia cerută prin calorifer, păr de cal, hm, nu prea se mai găsea, deoarece furnizorul cînta la corn englezesc în orchestră. Trebuia făcut ceva, turneul peste hotare trebuia pregătit cu grijă, în cele mai bune condiţii. Astfel încît a fost convocată o şedinţă a personalului auxiliar la care a fost invitată şi conducerea conservatorului. Cu acest prilej, dirijorul orchestrei a pus mai multe sarcini în faţa recto-

ratului :

— să se asigure membrilor orchestrei prioritate absolută la cererea de apă,

— profesorii să-i ajute pe studenţi în încercarea de menţinere a curăţeniei în clădire,

— să se mute din nou pianele în sala de festivităţi, pentru a acoperi şi acolo gunoiul de prin colţuri, iar pe coridor să se demonteze şi ultimul bec în funcţiune, astfel încît, pe întuneric să nu mai fie nevoie de piane aici,

— în anul următor să se mărească numărul locurilor disponibile la admitere, astfel încît studenţii suplimentari să poată face faţă cu mai mult succes cerinţelor didactice locale,

— să se introducă la admitere o nouă probă, aceea de îndemînare practică, favorizîndu-se pentru început mecanicii şi zidarii,

— să se studieze posibilitatea, ca prin rotaţie, membrii corpului profesoral să urmeze cursuri de dactilo- grafie, grădinărit, reparare instalaţii sanitare şi creşterea cailor,

— să se iormeze un comitet care să se ocupe continuu de condiţiile de viaţă şi de muncă ale componenţilor orchestrei.

Acest nuc plan de măsuri ar fi fost fără îndoială votat imediat, conducerea conservatorului fiind în întregime de acord cu el, dacă tînărul nou prorector nu ar fi privit, într-un moment de inspiraţie, spre spatele sălii, acolo unde grădinarul, un violonist de excepţie, nu şi-ar fi şters tocmai atunci o reuşită pînză de păianjen de pe vîrful arcuşului. Tînărul nou prorector avu în acel moment o revelaţie pe care o împărtăşi, ierarhic, rectorului. Care şi el avu aceeaşi revelaţie (dacă aşa s-o fi numind o invenţie formidabilă pe care ţi-o şopteşte cineva la ureche) şi ceru să vorbească.

— Fraţilor, sînt complet de acord cu hotărîrile propuse şi le vom trece în practică pe toate, în mai mare sau mai mică măsură. Dar, nu-i aşa ?, ce-ar fi să facem noi aşa cum ne învaţă înţelepciunea de milenii a omului simplu şi anume, să îmbinăm utilul cu plăcutul, cel puţin pînă vor da roade depline cele propuse de distinsul dumneavoastră dirijor, şeful serviciului personal din institutul nostru. Să îmbinăm cum

ziceam, utilul cu plăcutul, ba, mai mult, să realizăm, nu-i aşa ?, cum spun filozofii, un salt calitativ, să îmbinăm chiar *utilul cu utilul.* Cum ? Nimic mai simplu. O primă idee ne-a dat-o violonistul numărul unu al orchestrei, grădinarul institutului nostru : să ataşăm o perie la arcuşşş...

Pronunţase „arcuşşş[tt] şoptit, cîntat, cu ochii micşoraţi, aşteptînd ca sala să realizeze măreţia ideii şi să izbucnească în urale. Membrii orchestrei se uitau însă unii la alţii încă neluminaţi.

— La arcuşşş... o perie... una mică...

Rectorul simulă manevrarea unui arcuş imaginar, dotat însă cu o perie de bună calitate, pe strunele imaginare ale unei viori, de asemenea, imaginare.

— Aha !

Exclamaţia îl făcu fericit. Cel care o scosese ţinea în mînă un trombon.

— Şi ia trombon se poate, spuse el.

— Şi, suspină ca un tătic iubitor rectorul.

— La saxofon se poate pune un panaş de fulgi...

— Eee... confirmă rectorul.

— La contrabas un aspirator...

— Sau o sapă...

— Acordeonul poate fi dotat cu o pompă...

— Sau o foarfecă potrivită...

începuse să plouă cu idei, membrii orchestrei se întreceau în a avea idei, erau nefericiţi cei care, precum xi- lofonistul şi clarinetiştii, nu ştiau încă ce să adauge instrumentului lor pentru a-1 face de două ori util, cum spunea rectorul. Superbă solidaritate ! Ar fi putut să conteze în continuare pe activitatea profesorilor şi studenţilor, dar, nu, ei consimţeau astfel să-i ajute. Fără a-şi neglija pregătirea muzicală, pregătirea turneului. Rectorului îi străluceau ochii de bucurie, mai ales că întrevăzuse şi o continuare a planului său

— .Mulţumesc, mulţumesc. Aţi văzut ? Ce simplu era ! Şi vom dota cu perii, pompe, foarfeci şi tot ce mai trebuie şi instrumentele noastre, ba şi studenţilor le vom cere acelaşi lucru. Vom îmbina utilul cu utilul, dragii mei, le vom îmbina definitiv.

Nici acum nu se auziseră urale, dar rectorul îi strînse călduros mina prorectorului, acesta dirijorului şi, urmîndu-le exemplul, toţi membrii orchestrei îşi strîn- seră mîinile între ei. De undeva se auzi un strigăt disperat, un student probabil, „Apăă !“, dar nimeni nu-1 băgă în seamă, o atare situaţie aparţinea deja trecutului.

Şi iar evenimentele s-au precipitat.

Se cînta la vioară prin colţurile camerelor, la saxofon în locurile cu praf mult, la acordeon în grădină. Singura dificultate a fost aceea de a muta contrabasul încoace şi încolo, de-a lungul şi de-a latul coridoarelor, dar a apărut ideea salvatoare a asocierii lui cu un clarinet purtător al furtunului care pleca din aspiratorul închis în marele instrument. S-au făcut şi alte asemenea eficiente înfrăţiri. Toboşarul cu un violoncelist, de pildă. Primul putea să stocheze pînă la 140 de litri de apă în instrumentul lui, apă pe care i-o pompa acolo violoncelistul, cu piciorul, că doar picioarele nu-i foloseau la cîntat, şi pe care toboşarul o scotea din subsolul clădirii, furnizînd-o, la cerere, celor interesaţi.

Ideile mari nu trebuie ajutate să ajungă publice. Un atelier local de reparat şi acordat piane a început să producă şi pentru marele public „instrumente muzicale, cu funcţii multiple, utile în gospodăria dumneavoastră[44]. Presa locală a făcut imediat o binemeritată reclamă noilor produse, gospodinele receptive la progres, s-au pornit să cînte la flaut măturînd şi să mănture cîntînd, mă rog, n-are importanţă ordinea, grădinarii au speriat toate păsările cu acordeoanele lor tăietoare de frunze, o cunoscută fabrică de instrumente muzicale, aflînd cît de vandabile sînt „combinele[44], s-a reprofilat rapid pe mături de concert. In cele din urmă, inevitabil, televiziunea, acest argus modern, a intrat pe fir şi succesul deveni general, adăugat, bineînţeles, la amintirea

faimei pe care orchestra conservatorului şi-o cîştigase cu un an şi ceva înainte şi pe care televiziunea o exploata acum din plin. Discurile cu „orchestra-minune, cîntă, şterge, spală, calcă[44] au început să se vîndă precum covrigii calzi, cu coadă perpetuă, înregistrările mai vechi sau mai noi umpleau aproape complet primul canal, măturile-clarinet se vindeau din ce în ce mai bine, iarăşi turnee, spectacole, autografe, focuri de artificii, banchete, măturile- flaut au fost cerute şi la export, pentru început în Noua Karakatonie, dar, ce, ăsta nu e export ?, în sfîrşit, ce s-o mai lungim, probabil că vă amintiţi şi dumneavoastră unele amănunte din cele ce se scriau prin ziare cu cinci-şase ani în urmă, succes pe toată linia. După plecarea toboşarului din conservator iar au apărut strigătele „Apăă !M, „Apăă !“, dar numai pentru puţin timp, deoarece s-a deschis curînd o clasă nouă, de cîntăreţi la tobă, ceea ce a rezolvat definitiv problema.

Noua celebritate a orchestrei, împreună cu previzibilul succes la export al instrumentelor combinate, a determinat pe cineva sus-pus la televiziune să se intereseze de soarta aprobărilor pentru ca orchestra să plece într-un turneu peste hotare, revitalizînd astfel propunerea anterioara. De data asta serios, nu, aşa, ca să scape de ei trimiţîndu-i înapoi în oraşul de origine în aşteptarea aprobărilor. Şi astfel, în cîteva zile, dirijorul, mînuitorul de-acum al unei splendide baghete cu lo- păţică-strecurătoare-ucigătoare-de-muşte, fu chemat pentru înmînarea biletelor de avion şi a programului primei etape a turneului...

Au trecut de atunci cinci ani. Mi-e mai uşor să spun prin ce ţări n-au trecut, decît prin care au trecut eroii noştri (însoţiţi de rectorul Callup, ca impresar ; trebuie spus că prorectorul Canerdi se descurcă admirabil în lipsa lui). Au cîntat pe toate continentele. Mai ales în case particulare, la bogătaşi, desigur, în localuri, cazinouri, hoteluri. Turneul continuă cu acelaşi nedezminţit succes. Gîndiţi-vă, cinci ani de zile... Sînt numiţi „orchestra cu violoniştii la colţuri şi contrabasul în mijlocul camerei*. Cîntă, cîntă

băieţii. Iar exportul de instrumente combinate continuă să crească. Spre gloria muzicală a conservatorului, a oraşului meu, a industriei noastre.

Despre conservator, ce să vă mai spun ? Treburile merg ca pe roate. A fost reparată şi ţeava din beci, au fost înlocuite şi o parte din geamurile sparte. Asta gîa- ţie deciziei conducerii (l-am numit pe prorectorul Canerdi) de a scoate dintre probele concursului de admitere aptitudinile muzicale, astea se pot forma în institut, şi de a introduce cerinţa eliminatorie a prezentării unei diplome de absolvire a unei şcoli tehnice potrivite : agricultură, mecanică etc. El, prorectorul, a scris deja patru motete şi trei concionere şi are de gînd să treacă şi la simfonie. E drept, îl cam încurcă în activitatea componistică puricii. Ei, da, ce vă miraţi, aflaţi că puricii sînt nişte duşmani redutabili ai compozitorilor de simfonii. De unde purici ? Păi, nu ştiu. Probabil de nicăieri, conform credinţei medievale cum că din gunoi stratificat, lăsat la umezeală şi întuneric, iau naştre spontan forme minuscule de viaţă, încarnate mai ales ca purici, ţînţari, şopîrle. A, nu, să nu înţelegeţi de aici că în conservator ar fi apărut şi şopîrle, nu, numai purici şi gîndaci, in- firmînd astfel definitiv critica adusă de. profesorii de biologie din şcolile de provincie credinţei medievale de care pomeneam.

Ce s-a întîmplat cu fostul rector, marele compozitor Fonthoven ? Eh, a cam murit, ce era să facă ! Ce, credeţi că e puţin lucru să faci guturai în timp ce lucrezi la o simfonie ?! Tanti Frose? Ea e bine-mersi, neschimbată. La prima pensie s-a dus la conservator, a umblat în stînga şi-n dreapta şi a reuşit să cumpere masa după care îi căzuse ei odată furtunul aspiratorului, a adus-o acasă şi de atunci o trage mereu pe podea încoace şi încolo, cu sentimentul de mîndrie şi împăcare al omului simplu care a pus şi el puţin umărul la făurirea istoriei.

Scîîrţ... scîîrţ... scîîrţ... scîrţ...

CATEDRALA

Emma îşi duse mîinile sub capotul

transparent, viri degetele sub elasticul dresului şi îl scoase cu o mişcare prelungă, mîngîindu-şi picioarele svelte. Se aşează apoi turceşte pe canapea şi îşi rîndui frumos înainte-i un şir de sticluţe, forfecuţe, pensule, pile. Tăia, pilea, rotunjea, vopsea, sufla să se usuce oja, apoi privea din diverse unghiuri m căutarea celor mai ascunse şi mai mici imperfecţiuni. în acelaşi timp, atunci cînd nu strîngea din dinţi de concentrare sau nu uita pur şi simplu ce voia să spună, vorbea cu Apolodor, soţul, *îi vorbea*, de fapt, pentru că el numai arareori asculta ce-i spune Emma şi nu-i răspundea aproape niciodată.

— ...nici tu... nu te ocupi... (urmează o pauză cam cît rotunjirea unei unghii cu o pilă minusculă cu mîner de sidef)... nu te ocupi deloc de el... alţi părinţi o *iau din timp* (Emma suflă de cîteva ori asupra unghiei proaspăt lăcuite pentru a grăbi uscarea)... o *iua din timp,* îţi spun, îi învaţă *ba ima, ba alta*... de unde sâ afle şi el ?... degeaba spui tu că e genial, degeaba... eu (terminase cu piciorul stîng şi trecu la dichisirea celui drept)... eu l-aş duce mai bine la un psihiatru...

Pentru Apolodor, vocea Emmei era ca un zgomot de fond, inutil şi inevitabil, care nu merita să-i consacri mai mult de cîteva secunde la un sfert de oră şi atunci numai pentru a-i sesiza, aşa, în mare, caracteristicile, tonul, frecvenţa, subiectul (dacă exista vreunul). Apolodor era filozof în felul lui, era convins că vorbele, orideunde ar veni ele, sau nu spun nimic, sau spun ceva inconfortabil, în orice caz, „te scot aproape totdeauna de pe traiectorie[44] fără să merite. Acum, traiectoria lui Apolodor trecea prin Koln...

— ...nu te ocupi... nu te ocupi deloc... ţi-a intrat în cap că e genial.. *îl laşi în banii lui*... cine ştie ce-o să mai inventeze... Ştii că astă noapte (Emma ridică privirile spre Apolodor, vrînd să sublinieze în felul acesta gravitatea informaţiei pe care i-o furniza acum)... astă-noapte m-a trezit şi m-a întrebat, doamne, nici nu mai ştiu ce m-a întrebat, era ceva de genul...

a, da, m-a întrebat *dacă un bec căruia îi zicem măr poate fi min- cat...* auzi întrebare de pus la ora unu noaptea...

Apolodor meşterea în continuare, încruntat, muşcîn- du-şi buzele, murdar de lipici pînă la păr, meşterea chi- nuindu-se să dea* formă faţadei catedralei din Koln. Acesta fusese visul lui încă din liceu, dar nu se putuse apuca de treabă decît acum, cînd se îmbolnăvise de he- patită şi trebuia să stea acasă, era în concediu medical. Visase dintotdeauna să construiască ceva măreţ din beţe de chibrituri, ceva complicat, ceva ce depăşeşte putinţa şi răbdarea omului de rînd. Alesese catedrala gotică din Koln tocmai pentru că îi inspira groază cînd se uita cum arată, cîte firide are, cîte turnuri, ferestre şi colţuri de tot felul se amestecă unele cu altele, se cheamă, se aleargă, se împing unul pe altul spre cer.

— ...de fapt, ce să mai vorbim... te-ai îmbolnăvit şi tu, cu Koln-ul tău... puteai să-ţi alegi ceva mai... ceva mai simplu, o casă oltenească, ceva mai...

Odată, în primele zile ale supliciului său, într- un moment de slăbiciune filozofică, Apolodor îi răspunsese la nişte reproşuri de acelaşi tip, lăsase pentru o clipă bri- cegele şi chibriturile pe masă şi îi explicase răbdător că o casă oltenească, ehh... o casă oltenescă n-are decît să se ducă în Oltenia şi să o vadă *în came şi oase*, pe cind, ehei ! catedrala din Koln era la Koln şi, *după cîte ştia el* (Apolodor încerca uneori să fie sarcastic, aşa cum era el totdeauna în gînd, în visuri, în dialogurile sale imaginare cu lumea), ei bine, Koln-ul nu era în Oltenia, nu avea cum să meargă şi să pună mîna, uite-aşa, cu toată palma, pe zidul catedralei din Koln. Aşa că, dacă nu mergea el la Koln, ...venea Koln-ul la Mohamed (ochii lui Apolodor scrutau cu o viclenie mare faţa Emmei pentru a vedea dacă ea pricepe la ce face aluzie, iar dacă pricepe, să vadă dacă ea apreciază *la justa ei valoare* erudiţia nebănuită a lui Apolodor...). Aşa să ştii, încheiase Apolodor, am să stau aici pe scaun, cu ochii închişi, am să pun mîna pe acoperişul

catedralei mele **şi am să mă visez la Koln, auzi ? la Koln, în faţa catedralei, ehei, ce ştii tu... De fapt, părerea de... de... de beton armat, să zicem, a lui Apolodor, era că Emma *nu ştie,* ea chiar întrebase, prozaică şi candidă, de ce nu pune el mina pe poza catedralei, sau, dacă tot închide ochii, pe macheta unei case olteneşti şi să se viseze la Koln, la Honolulu, unde vrea el, că de visat nimeni nu-1 întrece. La replica asta, strălucind de naivitate feminină, Apo- lodor închisese ochii umilit, oftase, catadixise să scoată un ultim „ce ştii tu...“, compătimitor pînă la desfiinţarea interlocutoarei şi se întorsese la lucru, la chibriturile şi lipiciul lui.**

— ...dacă te apucai de o casă olteneasc㠖 o terminai pînă acum... ai fi dres şi tu chiuveta aia, picură de atîta timp... au ! Emma se lăsase dusă de vehemenţa reproşurilor şi îşi tăiase pielea de lîngă o unghie mai mult decît trebuia, o tăiase pînă la sînge. îşi umezi arătătorul în gură şi apăsă apoi degetul pe rană, strîmbîndu-se de durere.

— ...i-am spus să se culce, să nu mai spună prostii, iar el, el ştii ce mi-a făcut ?... m-a făcut *proastă,* auzi ? *eu* proastă, mi-a zis ha, ha, ha, chiar aşa rîdea, ha, ha, ha, parcă *pronunţa* rîsul, nu-1 rîdea, mi-a spus că da, un *bec* căruia îi zicem *măr* poate fi *mîncat,* ba poate fi chiar *băut,* dacă nu mai spunem *spart,* ci *mîncat* sau *băut*... Ai înţeles ? că eu nu am înţeles nimic, l-ani luat de urechi şi el s-a culcat la loc, a adormit imediat şi a început să sforăie din polipi, el eforăia, iar eu mă frămîntam să înţeleg ce a vrut el să zică., auzi, un *bec* căruia îi zici mar poate fi *băut* dacă *băut* e... Ai înţeles ? geniul tău, uite cu ce-mi petrec eu nopţile...

Apolodor mormăi, iar Emma avu senzaţia că s-a întâmplat ceva neobişnuit, nu ştia ce, era din cauză că i se păruse că Apolodor a ascultat-o şi îi răspunde, dar se linişti imediat, Apolodor mormăise de necaz că un perete al catedralei lui ameninţa să se prăbuşească, să revină la starea de bucăţi de chibrituri. Emma se dădu mai aproape de fereastră şi-şi examină *la lumina zilei* pedichiura. Era mulţumită. îşi săltă capotul

pînă la glezne, apoi pînă la genunchi, pînă la coapse, îl strînse la spate şi făcu o piruetă, apoi îi dădu drumul. Avea picioare frumoase, era din ce în ce mai mulţumită.

— ...el a dormit sforăind, iar eu mă chinuiam să înţeleg ce a vrut să spună... dacă mai face aşa, eu nu mă mai culc cu el, să ştii, ţi-1 dau ţie...

Alexandru, prescurtat de către toată lumea Al, deşi se afla ascuns sub masa lui Apolodor, nu ascultase nimic din cele spuse de maică-sa. Printr-un fenomen pe care el era cel din urmă care l-ar fi putut explica, înţelesese însă ultimele fraze, ameninţarea că nu *va mai dormi cu maică-sa şi alternativa i se păru inacceptabilă. Ieşi de sub masa, se apropie de ea *în patru labe*, o sărută pe rotula genunchiului stîng şi apoi dădu să fugă înapoi. Emma îl prinse însă de un umăr şi îl sili să se ridice în picioare.

— Ia spune, Al, genialule, cine te-a învăţat pe tine să mă săruţi pe genunchi ? ai, cine te-a învăţat ?

Micul Al făcu ochii mari, nedumeriţi, îşi clătină capul rotund cu părul rar şi moale, pe vrejul parcă insuficient al gîtului, şi rîse rar, forţat, silabisit: ha, ha, ha.

— Iar începi ? deveni Emma stacojie. Iar începi ? Doar nu vrei să spui că m-ai sărutat, de fapt, pe gură, că de acum înainte tu o să-i zici genunchiului gură şi eu va trebui să pricep ce vrei tu să zici... Asta vrei tu să spui ?...

Al îşi aplecă imperceptibil pleoapele şi zîmbi stins, fără nici un interes. Asta voia să spună, Emma era sigură, îşi bătea joc de ea, sau cine ştie cum i-o fi zicînd el, probabil *că-şi bătuse joc* sărutînd-o, iar acum o *săruta* cu zîmbetul acela abia schiţat. Emma simţi că o dor tîm- plele, se frecă la frunte cu mina stîngă iar dreapta o înfipse în umărul băiatului.

— Ce ai în cutia aia ? Spune, n-o mai strînge aşa, că nu ţi-o iau, spune-md doar ce ai In ea...

Al îşi ascunsese o cutie în cămaşă şi acum o acoperea cu amîndouă mîinile, apărînd-o.

— Nu ţi-o iau, spune-mi doar ce ai acolo, ce e în ea, spune, ce e ?

Emma băgase o mînă sub cămaşa lui,

încercînd să-i smulgă cutia. Începu să-l zgîlţîie, mîna cu care-1 ţinea de umăr se crispă pe oasele firave ale băiatului. îndărătnicia lui Al ii făcea fizic rău, privirea lui înfricoşată, dar parcă sfidătoare, o apăsa pe creier şi îi împingea sîngele în ochi, în urechi, în tîmple. Respiraţia Emmei deveni grăbită, buzele îi tremurau, îşi îndreptă mîinile spre gîtul subţire al băiatului, cu degetele mişcîndu-se prin aer ca nişte picioare de păianjen în agonie, exer- sînd gestul sugrumării micului geniu. Emma era în pragul gestului, mai erau cîţiva centimetri, iată, îi atinse pielea, un soi de voluptate canină parcă îi urca din degete prin braţe pînă în maxilare, simţea nevoia să apuce cu dinţii de acolo de unde apucase cu degetele, să strîn- gă tar^. din fălci, să audă pocnind, să simtă în gură gustul sărat...

Al îşi lăsă mîinile în jos şi începu să rîdă în hohote. Rîdea *normal,* copilăreşte, nu mai simula rîsul batjocoritor dinainte. Emma îşi retrase încet degetele de pe gîtul lui, privindu-1 lung, cu gura întredeschisă, cu nările fre- mătînd. întrebă cu vocea înceată, şuierînd cuvintele printre dinţi :

— Ce ai acolo ?

Al nu se mai putea opri din rîs, se înroşise, nici gînd să răspundă. Emma întinse din nou mîna spre pieptul lui şi rîsul se stinse. Emma îl trînti jos, îşi puse un picior pe o mînă a lui, i-o imobiliză şi pe cealaltă şi reuşi în sfîrşit să-i scoată din cămaşă cutia buclucaşă. Era o cutie neagră, ca de ebonită, ca un cub de întuneric. Emma o ridică victorioasă pregătindu-se s-o des- chidă. Al se agăţă de ea încercînd s-o împiedice, dar Emma ridică mîinile sus, mai sus decît îi îngăduiau lui Al cei şase ani să ajungă. Era din ce în ce mai excitată de cutia aceea misterioasă, de conţinutul ei misterios, păzit cu atîta străşnicie. Cutia refuza însă să se deschidă, degetele îi alunecau pe ea, Emma fremăta aşteptînd revelaţia şi se rotea încercînd să se întoarcă cu spatele spre copil pentru a scăpa de salturile lui exasperate spre cutie. în cele din urmă reuşi să desprindă capacul, dar rămase cu

ochii holbaţi spre noaptea din interior. Lăsă capacul să-i scape şi cotrobăi cu mîna prin cutie. Se uită lung la Al. Acesta se liniştise, îşi lăsase buza în jos, era dezamăgit, descumpănit, iremediabil trist, parcă se dumirise, deşi nu-i venea să creadă, că viaţa e o porcărie lipsită de sens, că maică-sa nu are nimic sfînt, nimic de care să ţină seama, iată, deschisese cutia şi Mo fugise....

— Ce a fost aici ? agită Emma cutia goală. Spune, a fost ceva aici ?

Al nu ar fi vrut să răspundă, dar fără voia lui aprobă din cap.

— A fost ceva aici ?! în cutia asta *goală ?!*

Uimirea flutura pe chipul Emmei ca o pînză de păianjen într-o fereastră pustie.

— A fost ceva aici ?! Ce a fost în cutie, spune, ce a fost ?

Al nu avea de gînd să spună ce a fost în cutie, dar Emma îl prinse cu o mînă de umăr, se aplecă spre el şi-l fixă intens cu privirea, parcă voia să-i citească răspunsul pe retină. Stăteau aproape ochi în ochi, î^fclureau ochii pe amîndoi, dar nu ceda nici unul.

— Spune ce a fost aici ! Emma îi arăta cu insistenţă cutia goală.

— A fost... Mo a fost... Acum Mo a fugit. L-ai *alungat tu cu privirea...* L-am pierdut pe Mo...

Ultima propoziţie conţinea în ea şi în tonul cu care fusese rostită toată deznădejdea lumii. Emma se înmuie. Ii întinse cutia, dar Al o refuză, nu-i mai era de nici 0 trebuinţă, *era goală* acum, Mo fugise... Scăpat din mîna mamei, se furişă sub masă, ieşind astfel din conul ei de interes. Emma oftă, murmură ceva în care revenea de trei ori silaba „Mo" şi apoi se urcă din nou pe canapea, cu un picior sub fund şi cu celălalt la îndemînă şi îftcepu să-şi şteargă lacul de pe unghii cu mici ghemotoace de vată îmbibate în acetonă. Ştergea cîte o unghie, o usca şi arunca pe covor, printre fragmente de chibrituri şi cutii goale, pămătufuri mici de vată colorate de lacul dizolvat.

— ...ar trebui să ai... mai multă grijă (aruncă un ghe- motoc, încercînd să ţintească în cutia lui

Al)... să te ocupi şi tu de el... să-l înveţi (varsă pe canapea sticluţa de acetonă şi se grăbi să şteargă cu vată pata rotundă, răsărită printre arabescurile tapiţeriei), să-l înveţi şah, sau... alţi copii la vîrsta lui... ţi-am spus că astă-noapte s-a trezit... şi m-a întrebat...

Apolodor făcu un pas înapoi pentru a privi mai de departe silueta catedralei, se aplecă pentru a schimba perspectiva, mormăi mulţumit şi deschise o nouă cutie de chibrituri.

— ...111-a întrebat... nu mai ştiu ce m-a întrebat... Al, ia spune-mi, Al, de unde ai tu cutia aia ?... n-am mai văzut-o pe aici... de unde o ai ?

Emma termină în cele din urmă curăţitul unghiilor, îşi strînse sticluţele, pensulele, pilele, le aşează aliniate frumos în faţa oglinzii toaletei, reveni, luă de jos cutia lui Al, o studie pe toate feţele cu jnare interes şi apoi se ghemui pe vine, cu capul sub masa lui Apolodor.

— Spune, Al, de unde ai cutia asta, hai, spune-mi, te rog eu mult, mult de tot, uite, te şi sărut, spune-mi, te rog...

Se vîrî cu totul sub masă, îl luă pe Al la piept şi începu să-l mîngîie, pe păr, pe obraji, pe gură. Al se lipi de pieptul ei şi îşi strecură o mînă prin deschizătura capotului

— .Mă gîdili, ha, ha, ha, mă gîdili, scoate mîna, ha, ha...

Al îşi trase dezamăgit mîna şi cîte o lacrimă mare i se prelinse pe obraji, pierzîndu-se undeva spre bărbie.

Faţa încruntată a lui Apolodor apăru sub marginea mesei şi Emma şi Al îl auziră întrebînd încet, parcă aşa, într-o doară :

— Cine e Mo ?

Nu aşteptă răspunsul, se ridică şi continuă migala conturării unei ferestre din bucăţi de chibrituri, încă un pas spre întruparea catedralei din Koln, încă un pas spre Koln, spre...

Peste cîteva zile concediul lui Apolodor se sfîrşi; catedrala n-a mai fost terminată niciodată...

DE DRAGOSTE

Mi-e dor de o dragoste scurtă, de vacanţă. Mi-e sete (de meditat asupra acestui cuvînt) de umerii goi ai unei fetişcane cu părul lung, la o săptămînă după ce a reuşit la facultate, cînd există atîtea motive de emancipare şi atîtea automatisme de liceană. Mi-e dor să fiu, pentru cîteva zile doar, undeva, într-un orăşel din Transilvania, într-un orăşel în care să nu mai revin niciodată, cu o zonă industrială prăfoasă şi fumegoasă, dar şi cu trei sute de turnuri (unde am mai auzit eu chestia asta ?), toate vechi şi cenuşii, din care trei sute de ceasuri uriaşe, cu cadrane albe şi cu limbi sofisticate să bată alandala orele, menţinute în stare de funcţionare numai de în- căpăţînarea unei primăriţe cu coc insuportabil şi care are un unchi priceput la orologii mai mult sau mai puţin medievale.

Mi-e dor deci de o dragoste trecătoare, cu o fată care se crede emancipată, într-un orăşel din Transilvania. Pe ea să o cheme Maria, eu să pronunţ Mari-i-ia, ademenitor şi tandru, eventual chiar graseiat puţin, Mahrri-i-ia, lăsînd, aşa, un abur de cosmopolitism elevat în urechile celor care trec pe lîngă noi, admirîndune (de revăzut fraza, povestea cu aburul în urechi poate fi luată la propriu). Ea nici să nu-

mi spună numele întreg, „Nu vreau să mă mai cauţi vreodată, vreau să rămîn o simplă Maria, dintr-un orăşel din Transilvania, abia la bătrîneţe să ne reîntîlnim..." (Nu mi-au plăcut niciodată filmele cu întîlniri-la-bătrîneţe, cînd fiii celor care s-au iubit odată, vai, ce s-au mai iubit! dar, vai, ce s-au mai despărţit! retrăiesc — după trei decenii — idila părinţilor lor, sub ochii umezi ai acestora, desigur, filmele care se încheie invariabil cu o nuntă languroasă, la care cuscrii dansează „un vals ca atunci...“ Phui!)

Noi să mergem mînă în mînă de la un turn cu ceas, la alt turn cu ceas, indiferenţi la gîndul că ea are familie, cunoscuţi, colegi în orăşelul în care totul se vede, totul se aude, ba chiar să fie mîndră că, iată, după ce a „intrat la geografie* (sună exotic, dar parcă tot „filologie* e mai feminin), se hîrjoneşte în văzul lumii cu un cons- tănţean, marinar, desigur, după cît bronz a pus pe el, bronz de ecuator, se vede de departe, să alergăm deci de la un ceas la altul, de la cele care merg *înainte* la cele care merg *în urmă,* încercînd să furăm astfel cîteva minute, cîteva clipe măcar, să le salvăm din încleştarea uniformă a ruginitelor roţi dinţate şi să le trăim din nou, iluzoriu, dar atît de... atît de... (aici trebuie căutat un cuvînt potrivit), în doi, cu ochii în sus, spre cadranele albe, cu limbi negre, sofisticate, eu să-i strîng umerii mici, şi calzi şi emancipaţi, de proaspătă studentă, în palmele mele marinăreşti, ea să se sprijine cu spatele de mine, cu privirea albastră aţintită spre marele ceas care ne dăruieşte trei minute în plus faţă de ceasul de la care tocmai am fugit şi să rămînem aşa, eterni ca statuia generalului austriac din faţa gării, aşteptînd un sunet de clopot...

—Lasă, că te învăţ eu minte ! Baţi mingea toată ziua cu golanii de la parter, mai vrei şi bicicletă, dar socotelile nu ţi le faci ! Lasă, că...

Ei, fir-ar să fie, iar îşi ceartă vecinul copilul. Vecinul din partea dreaptă adică, contabilul. Are un ţînc, nostim foc de altfel, în clasa a doua. Vecinul, contabilul, lucrează la fabrica de pereţi. Acolo s-au făcut probabil şi pereţii

blocului ăsta împuţit, prin care se aude tot, de parcă trăim separaţi de nişte garduri de scînduri. Vecinul vrea să-şi facă puştiul tot contabil şi în consecinţă se ocupă zilnic de lecţiile lui, de matematică în special. Oho, ce-l mai atinge cu cureaua cînd vine tîrziu de la fotbal. Iar ăla mic, cu cît întîrzie mai mult, cu atît cred că-i e mai frică să mai intre în bloc. Intr-o bună zi probabil că n-o să mai vină seara acasă, o să doarmă la vreun coechipier. Dacă n-o plesni taică-său pînă atunci, tot frecîndu-i ridichea cu matematica lui... Mai ducă-se dracului, cu gura lui mare cu tot.

...Orăşelul din Transilvania să aibă şi o catedrală ce- tăţuie, neagră, veche, afumată de nenumărate incendii, aşezată pe un deal, pe o stîncă, departe de apă, că doar aşa îşi aşază toţi nemţii cetăţuile, Mari-i-ia să mă ducă acolo să mi-o arate, un bătrîn paracliser (aşa s-or fi numind oare cei care ţin cheile catedralelor în orăşelele din Transilvania ?) să ne deschidă (poate „desferece[44] e mai bine) cu o cheie cît o palmă voievodală uşa masivă, neagră, afumată de nenumărate incendii, dar care nu scîrţîie, aşa cum te-ai aştepta, nu scîrţîie deloc, dar absolut deloc, semn că paracliserul (sau cum s-o fi numind el), aşa mic, bătrîn şi cam într-o ureche cum pare, are grijă de turn, de cetăţuie, nu le lasă în paragină. Eu cu Mari-i-ia să intrăm, aparent sfioşi, de ochii paracliserului, dar, de fapt, emancipaţi pînă în vîrful urechilor, în incinta ogivală, mai mare parcă dinăuntru decît văzută din afară, să trecem printre coloanele vechi, negre şi... (cam dese repetiţiile, aici trebuie refăcut), printre băncile lustruite de atîta funduri (asta e bine spus, întăreşte sugestia de emancipare), vitraliile imense, să ne copleşască cu caleidoscopul lor multicolor, iar noi, mînă în mînă, sub privirile paracliserului (sau cum s-o fi numind el) rămas în uşă, mic şi aprobator, să mergem zîmbind spre... „O s-o păţeşti, îţi spun eu !...“

— O s-o păţeşti dacă mai întîrzii seara cu el !...

Acum se aude vecina de deasupra. îşi ceartă

fata, pentru că umblă cu unul, funcţionar la poştă, la mesagerii. Fata vecinei termină liceul anul ăsta, arată al dracului de bine pentru cei şaptesprezece-optsprezece ani pe care îi are, bine, adică, arată ca de douăzeci şi cinci, cu rochia plină — poartă rochii crăpate pe stînga — cu şoldurile rotunde, pensată zilnic probabil, cu mult meşteşug. Spre deosebire de maică-sa care şi-a lăsat sprînce- nele să i se întîlnească. E vatmaniţă, pe un tramvai, n-are timp de pensat. Stînd pe scaunul tramvaiului toată ziua, din două în două săptămîni şi noaptea, fundul i s-a lăţit, burta i s-a lăsat, piciorul drept, singurul cu care apasă ceva, acolo, la tramvai, sub scaun, parcă i s-a alungit şi din cauza asta merge într-o parte, ca un marinar pe uscat...

Dar să revenim în Transilvania... Eu cu Mari-i-ia să mergem spre... Deodată, o cascadă de sunete grave, vi- brînd victorioase dinspre bolta în care lumina se pierde, împuţinată de coloane şi de fumul nenumăratelor incendii medievale, ne dă fiori, dar, ciudat, înăuntru se face încet-încet, sunet cu sunet, mai cald, mai intim. Mari-i-ia zîmbeşte şi umărul ei firav şi rotund mă împunge în piept, paracliserul (sper că aşa i se spune) cîntă în continuare, cocîrjat ca un drac ghebos peste claviatura orgii, uitîndu-se uneori cu gîtul strîmb spre noi, chicotind parcă, Mari-i-ia îşi roteşte capul, făcîndu-şi aureolă galbenă din părul irizat de lumina prefirată prin vitralii şi dezvăluind astfel, la ceafă, pufuşorul pe care de atîtea ori l-am sărutat în drumul spre cetăţuie, îşi roteşte părul şi-mi pimde amîndouă mîinile cu mîinile ei firave, dar ferme, şi calde, se aşază în faţa mea şi mă priveşte lung, nespus de lung, de la distanţa braţelor noastre întinse, mă priveşte în tăcere, ce lungă şi învăluitoare tă-cere, iar paracliserul (sau cum s-o fi...

— Ce dracu' faci, tu, aici, scrii ?! Ia te uită ! Maria ?! Care Maria, ce Maria ?! Ce faci, bărbăţele, aici ?! Eu credeam că iar ţi-ai luat ceva de lucru, că mai mult acasă îţi faci socotelile, parcă acolo, la fabrică, nu poţi să-ţi numeri pereţii tăi împuţiţi... Ia dă, să văd mai de aproape, ce scrii tu acolo! Transilvania..-

clopote... ceasuri... vitralii...

Cîteva minute de liniște. Teribil de multă liniște. Ne- vastă-mea citește. Citește și se încruntă din ce în ce mai tare. Sprîncenele, nepensate de cîțiva ani, i s-au unit amenințător. Mușchii brațului drept, cel cu care ține manivela tramvaiului, au spasme. Scapă o foaie. Nici n-o ridică. Citește la întîmplare ce i-a rămas în mînă.

E liniște. Un fel de liniște. Vecinul din dreapta încă își mai instruiește copilul, vrea să-l facă și pe el contabil, o dinastie de contabili ne așteaptă- Vecina de deasupra își povățuiește strigînd fata, cea cu șolduri rotunde. Vecinul din stînga doarme, îl aud sforăind... Nevastă-mea citește. Gîfîie parcă, iar mușchii brațului drept, cel cu care ține manivela, îi freamătă.

Apare puștiul. Vine de la fotbal. O mană cerească. Reintru în rolul de șef al casei.

— Ia arată-mi carnetul de note,'golane ! Ai bătut mingea de la douăsprezece pînă acum. Cînd ai de gînd să-ți faci lecțiile ? Ce notă ai luat azi la matematică ?

Puștiul îmi întinde carnetul cu o privire triumfătoare și se trage spre ușă. Nevastă-mea citește și mormăie printre dinți : Transilvania... clopote... ceasuri... catedrale... Ala mic n-a luat nici o notă, de-aia se uita așa liniștit la mine. N-am de ce să-l bat. îmi trebuie totuși un motiv de scandal. Oricare. Cît se poate de repede. Treci la lecții imediat! Imediat, auzi ?! Așa vrei tu să ajungi contabil ?! Și trimite-o aici pe soră-ta. Crede că dacă termină peste cîteva luni liceul, gata, măritișul ? Și cu cine ! Cu poștașul ăla spilcuit ca o... ca un..

.S-a dus dracului tot efectul! Nu-mi găsesc cuvintele. Din cauza unei comparaţii idioate. „Ca o..., ca un...* îmi vine să scot limba la mine. Neghiob- Un neghiob, asta şiret...

Nevastă-mea a terminat de citit. A luat şi foaia de jos şi a citit-o. La urmă. Pune foile pe masă. Se apropie şi mă mîngîie pe cap cu mina ei aspră, bătucită de maneta principală a tramvaiului. Meşa care îmi acoperă chelia îmi cade peste nas, nu ştiu de ce este nevastă-mea aşa neîndemînatică, mă scutur surprins şi las meşa să-mi atîrne peste ureche, pe umăr.

— Marinar, ai... hîrjoneală..- pufuşor galben, ai ?... Ha, ha, ha, nu vezi, băi, boşorogule (mă sărută pe frunte, copilul se uită năuc din uşă, fie-mea se aude trîntind nişte cratiţe la bucătărie), că ţi s-au întins bretelele pe burtă mai-mai să se rupă ? (Exagerează, ca în-totdeauna ; n-am nici patruzeci şi patru de ani...) Ha, ha, ha, marinar zglobiu ce eşti, bronzat, ha, ha, bronzat la becul din biroul tău de contabil de mîna a şaptea, ha, ha, ha, numărător de pereţi, ha, ha.

Nevastă-mea nu se mai poate opri din rîs. încearcă din nou să mă sărute pe frunte, mi se aşază pe genunchi, puştiul a ieşit, cratiţele încă zornăie, printre hohote sărutul se transformă într-un fel de muşcătură, de lovitură cu dinţii, ca atunci cînd vrei să încerci un ou dacă are coaja groasă şi sună ca atare atunci cînd îl loveşti cu dinţii.

— Ştii că-mi place, băi, *dumas-vle,* îmi place (nevastă-mea încearcă acum să mă muşte de ureche, gî- fiie, sau mi se pare doar, din cauza apropierii de organul meu auditv), nu ştiam că ai aşa talente (reuşeşte să mă muşte, dar nu prea tare, au! ba da, acum strînge...), îmi place, dar, te rog, nu Maria, ce, pe mine mă cheamă Ma- ria ?l te rog (îmi ţine în gură lobul urechii, stiloul mi-a căzut pe podea, spre că nu s-a spart)... te rog să o numeşti Elvira, ca pe mine, da ? faci tu asta pentru mine ?... ursuleţule... da ? faci ?... da ?...

POVESTE FĂRĂ TITLU

A fost odată, demult, ehei, undeva departe,

peste mări şi oceane, un fizician tînăr şi ciufulit care nu ieşea din casă decît de două ori pe săptămînă, ca să-şi cumpere pîine şi lapte. „Casă“ zic ? Ce casă ? nici pat nu avea în ea! Cărţi, reviste, sîrme, pistoale de lipit, aparate, cadrane, butoane, ecrane, de la podea pînă la tavan. Iar în mijlocul acestei harababuri, umblînd de colo-colo, cu ochelarii lui groşi pe nas, fizicianul nostru ciufulit, răsfoind cărţi şi reviste, lipind sîrme, manevrînd aparatele de le tremurau acele indicatoare, holbîndu-se la ecranele care-i ţineau calea din toate părţile, notîndu-şi în grabă nişte chestii scurte, mai ales formule, pe foi de hîrtie pe care apoi uita unde le pune şi le căuta în patru labe printre mese şi instalaţii. Parcă era un păianjen cu ochelari, alergînd fără încetare în plasa lui tridimensională, imposibil de ordonat în vreun fel-

„...Cercetări recente de mare fineţe au indicat faptul că nu numai lezarea propriu-zisă a unor regiuni superficiale ale creierului conduce la realocarea modulelor corticale, ci şi prin agresiuni mult mai subtile se poate obţine un efect similar. Simpla apăsare, de durată totuşi, asupra unor zone parietale şi occipitale modifică radical funcţionarea acestora, fără a fi încă lămurite complet toate..."

Din cînd în cînd, deschidea un televizor, construit de el însuşi, desigur, şi urmărea ştirile. Mai ales pe cele de război. Era imposibil să nu audă în fiecare zi cîte o ştire de război. Cînd într-o parte a lumii, cînd în cealaltă, cîte două ţări vecine şi prietene se luau la harţă din te miri ce şi-şi dădeau rapid una alteia în cap cu cîteva zeci de mii de bombe. Apoi se liniştea şi priveau dojenitoare cum pe partea opusă a globului se ciomăgesc cu frenezie alte două ţări vecine şi, pînă mai ieri, prietene.

Şi aşa mai departe. O adevărată voluptate a aruncării cu bombe. Gînd vedea casele fumegînd, copacii stîlciţi oribil şi oamenii ascunşi în beciuri sau fugind haotic, înnebuniţi de urletul sirenelor, fizicianul nostru cel ciufulit îşi apăsa ochelarii mai tare pe nas şi mormăia

furios, convins că pronunţă cea mai agresivă înjurătură de pe mapamond : „Fir-aţi voi să fiţi!“ Apoi se cufunda iarăşi în cărţi, reviste, sîrme, aparate, nemailuînd în seamă televizorul uitat deschis şi din care crainice platinate şi cu dinţi strălucitori făceau reclamă caşcavalului de Olanda, ţigărilor Pali Mall şi plajelor din Bahamas, sau lăsau locul îndrăcitelor formaţii de jazz care cîntau probabil tocmai pe plajele din Bahamas, după ce mînca- seră caşcaval de Olanda şi fumaseră ţigări Pali Mall. „Fir-aţi voi să fiţi“ se auzea uneori, ca un ecou, glasul fizicianului-

„...Prin măsurători electronografice s-a evidenţiat, de pildă, faptul că majoritatea bărbaţilor trecuţi de 35 de ani prezintă alterări sensibile ale aureolei energe- tice corticale. Aceste alterări nu pot fi explicate deocamdată satisfăcător, dar intensitatea lor se caracte- rizează printr-un indice de corelaţie aproape unitar în raport cu timpul cît aceste persoane au purtat (mai ales în tinereţe) pălării cu marginile tari..."

Aşa treceau zilele, săptămînile, lunile. Pe glob se în- cheiau şi se încălcau eterne păci locale, bombele cădeau cînd încoace cînd încolo, iar fizicianul mormăia, îşi apăsa ochelarii pe nas şi pregătea o armă cu care să-i liniştească, zicea el, „pe toţi aruncătorii de bombe din lume, fir-ar ei să fie[44]. Arma T-H, invenţia lui. Nimeni nu ştia de ea, ideea era complet nouă. Complet nouă şi infailibilă. Cîteva zile, cîteva zile îi mai trebuiau şi arma era gata. „O să vedeţi, voi atunci. Bombe, ai, bombe ? !... Altceva nu mai ştiţi. Vă satur eu de bombe ?...“ Şi lipea, monta, demonta, măsura, citea, nota în continuare, mişu- nînd printre aparate. Pe masa din centrul încăperii se conturase o chestie[1] lîngă care stătea din ce în ce mai muUt, o cutie cu butoane, beculeţe şi cu o antenă parabolică, semănînd cu un lighean aşezat într-o dungă şi care se învîrtea întruna. Aceea era arma. Arma definitivă, arma ultimă, fir-ar ei să fie !

„...Se poate presupune că un fenomen similar poate fi pus în evidenţă, probabil la un nivel şi

mai pregnant, la militarii de carieră, obligaţi de rigorile profesiei să suporte aproape permanent cercul dur al caschetelor şi al căştilor cazone. Lipsa unor studii sistematice în acest mediu face însă prematură avansarea unor ipoteze mai precise în această privinţă..."

Numai că fizicianul nostru era un neajutorat în materie de spionaj şi contra-spionaj. Nu se gîndise niciodată că printre aparatele lui s-ar putea găsi şi unele care nu erau construite de el. Ignora' tot ce nu-i trebuia, inclusiv microfoanele şi camerele de luat vederi pe care serviciile de securitate ale Marii Armate Republicane i le făcuseră „cadou". Aşa că, într-o bună zi, cînd tocmai se lăsase pe un scaun, cu braţele atîrnînd, epuizat, speriat de cît de tare îi era foame, dar fericit că şi-a încheiat treaba, uşa laboratorului sări cu zgomot din balamale şi doi vlăjgani cu mîinile lungi şi palmele mari intrară brusc înăuntru, se opriră neclintiţi şi-şi rotiră expert ochii de jur împrejurul camerei, apoi se apropiară şi-l apucară de subsuori, purtîndu-1 pe sus spre ieşire. Un tip mai în vîrstă, -rotofei şi încruntat, probabil şeful, intră în urma lor, împreună cu patru soldaţi în uniformă şi luară, cu masă cu tot, arma cea infailibilă, cu antena ei parabolică semănînd cu un lighean aşezat într-o dungă. Fizicianul nostru, săracul, nu mai putea spune nimic, îşi bălăbănea doar fără sens picioarele, parcă se afla într-un balansoar în braţele celor doi însoţitori cu palmele mari. L-au urcat într-o maşină-kaki cu număr de armată şi l-au aşezat pe o banchetă. Au urcat şi arma în maşină. Cei patru soldaţi şi-au pus automatele pe genunchi şi au rămas, picotind parcă, de o parte şi de alta a mesei, indiferenţi la instalaţia ciudată de deasupra. Numai individul cel rotofei şi încruntat se holba în continuare la butoanele şi beculeţele din faţa lui, neînţele- gînd desigur, mai nimic.

„Raport X-37-412. Strict secret. ...Investigaţiile preliminare ale laboratorului de psihofizică militară confirmă presupunerile formulate de Z. Yamada (*Revista karakatoneză de neurofizică,* voi. 386, nr. 6) privind modificările în

funcţionarea creierului militarilor ca urmaTe a apăsării îndelungate exercitate asupra craniului lor de marginea caschetelor. Deoarece întrevedem posibilităţi extraordinare de folosire a acestui fenomen în practica militară, propunem : (1) constituirea, în cadrul laboratorului nostru, a unei secţii care să se ocupe cu studierea şi operaţionalizarea acestui fenomen, (2) oprirea imediată a cercetărilor lui Z. Yamada şi a colaboratorilor săi în această direcţie, (3) publicarea unui studiu care să discrediteze articolul amintit al lui Z. Yamada, (4) aducerea lui Z. Yamada, în institutul nostru sau suprimarea lui în caz de refuz..."

Au mers mult, cîteva ore, escortaţi desigur, pentru că se auzeau motoarele unor maşini grele aflate la distanţă constantă. Şi un elicopter se auzea periodic, supraveghind probabil înaintarea. Fizicianul s-a desmeticit încet-încet şi a început să priceapă ce e cu el. Era de-a dreptul nostim- Izbucni în hohote. Surprinzîndu-i pe însoţitori. Vlăjganii l-au apucat strîns de umeri, soldaţii şi-au îndreptat pistoalele spre el, rotofeiul s-a interpus între el şi arma T-H. Rîsul i-a pierit imediat. II dureau umerii. „Ce s-a întîmplat ?“ se auzi un glas hîrîit din- tr-un difuzor ascuns undeva spre tavanul dubei. „Nimic deosebit. Rîde, să trăiţi." „Rîde ?!“ „Acum nu mai rîde, să trăiţi. Tace." „Vezi să nu tacă definitiv. Poate mai avem nevoie de el." „Am înţeles, să trăiţi." Rotofeiul răspundea ţeapăn, cu fiecare cuvînt apropiindu-se de poziţia de drepţi. După ultima replică, vlăjganii îşi slăbiră strînsoarea, dar nu-şi mai luară mîinile de pe umerii fizicianului, iar rotofeiul rămase acolo, ca un portar pregătit să apere o minge aruncată dinspre ei spre armă. „Raport X-37-483. Strict secret... Efectul Yamanda se suprapune, în cazul militarilor de carieră — de grad înalt mai ales — peste încă un efect, şi mai subtil, pe care l-am numit *efect beta* : vecinătatea îndelungată a stemelor, frunzelor şi a altor însemne de bronz care împodobesc caschetele ofiţerilor are o influenţă vizibilă asupra conformaţiei liniilor de cîmp fundamental ale creierului lor. Se pare că o

difuzie subatomică specifică bronzului îşi pune amprenta asupra microundelor cerebrale, modificîndu-le frecvenţa şi uneori, intensitatea. La persoanele care prezintă un puternic efect Yamada, efectul beta are manifestări spectaculoase..."

Un claxon, frîne. Tropăit de cizme, ordine scurte, ininteligibile. Elicopterul care se rotea deasupra. Au pornit din nou. Trecuseră probabil de o poartă. „Poarta unei baze militare. Aha." îi venea din nou să rîdă, dar se abţinu, încă îl mai dureau umerii. „Las'că vă arăt eu, fir- aţi voi să fiţi!.-."

„Raport X-37-516. Strict secret. ...Acest fenomen de rezonanţă poate duce la amplificarea exagerată a excitării unor centri corticali, fapt care poate avea o

influenţă serioasă asupra comportării globale a creierului respectiv. Deocamdată nu vedem însă nici o posibilitate de influenţare a acestui fenomen, experienţele de pînă acum nereuşind să producă emisii de particule similare celor puse în seama bronzului din ornamentele caschetelor militare. Importanţa unor asemenea eventuale particule (sau subparticule) noi, este însă greu de estimat, de aceea propunem alocarea a încă şapte miliarde de dobli pentru intensificarea cercetărilor în această direcţie.. încă o oprire. Definitivă, deoarece rotofeiul deschise uşa dubei şi coborî. Patru soldaţi se apropiară de maşină şi preluară arma fizicianului, cu masă cu tot. Cobo- rîră şi ei, vlăjganii purtîndu-1 iar pe sus. „Oho, în subteran deci. Uite că la asta nu m-am gîndit. Va trebui să construiesc încă *una* după ce ies de aici. *Una* care să fie eficace şi împotriva celor ascunşi în pămînt O să fie ceva de muncă..Se aflau într-o hală lungă şi nu prea înaltă, un fel de garaj, cu multe maşini aliniate, maşini de tot felul, cu soldaţi cu căşti şi arme la picior, cu baionetele puse, o sală cu burlane groase de aerisire, lîngă care obiectivele camerelor de televiziune sclipeau rece, reflectînd lumina aspră a neoanelor. Au ieşit printr-o uşă metalică, verde, culisantă, au cotit pe un coridor, au intrat

într-un lift uriaş, au coborît preţ de zece etaje, au cotit iar pe un coridor, aici toate coridoarele făceau unghiuri, au trecut de alte cîteva uşi blindate, lîngă care santinele ţepene pocneau călcîiele şi prezentau scurt arma la trecerea lor, iar camerele de televiziune se întorceau încet, urmărindu-i din toate direcţiile. Ciudată procesiune. La început rotofeiul, cu o cartelă de identificare în mînă şi cu un ecuson mare pe piept, apoi fizicianul, cu picioarele în aer şi cu umerii lîngă urechi, purtat de cei doi vlăjgani, urma masa, ţinută de fiecare colţ de cîte un soldat, cu arma cea formidabilă deasupra şi încheia formaţia un ofiţer, purtînd şi el un ecuson mare pe piept şi o cartelă metalică în mînă, pe care o vîra în cîte o fantă după ce trecea de fiecare uşă.

„Raport X-37-560. Strict secret. ...Graţie serviciilor de securitate ale Marii Armate Republicane, am intrat în posesia notelor unui fizician — Raoul Veloso — care, independent de noi, dâr urmînd articolul lui Z. Yamada (suprimarea acestuia se dovedeşte astfel a fi fost un act de justiţie), a găsit, se pare, o posibilitate de stimulare a efectului beta, de la distanţă şi într-un timp foarte scurt. Prin anumite semnale electromagnetice, Veloso intenţionează să declanşeze adevărate reacţii în lanţ în bronzul polizat, cu emisii intense ale unor particule — le-am numit *tana- thioni* — care activează puternic efectul Yamada. întrevedem posibilitatea construirii unei arme de mare importanţă strategică bazată pe acest principiu, o armă perfect orientabilă, selectivă, total inedită, curată..

S-au oprit într-un fel de sală de consiliu, largă şi bine iluminată, cu o masă impozantă în formă de potcoavă, la care erau aşezaţi pe puţin treizeci de generali şi mareşali şi amirali. Stele uriaşe, cusute cu fir de aur, apăsau parcă umerii acestora, dar majoritatea umerilor stăteau drepţi, ţepeni, ca nişte umeri de adevăraţi generali, mareşali şi amirali ce erau. în centrul potcoavei se aflau trei mareşali mai impozanţi şi mai ţepeni, cu piepturile pline de decoraţii, cu

sprîncenele mai negre decît ale tuturor celorlalţi. Un fel de comandanţi, desigur. Pe pereţi, hărţi, multe hărţi, mai ales ale ţărilor vecine (şi prietene), dar şi ale restului lumii. Pe unele dintre ele, steguleţe multicolore stabileau linii şerpuite care pentru fizician nu însemnau nimic. În. spatele celor trei mareşali, un ecran translucid, uriaş, cu nişte butoane sub el, cu o consolă de calculator alături. Aer condiţionat, neoane, un covor lung şi bine întreţinut, linişte, multă linişte.

„...Bineînţeles, R. Veloso nu trebuie lăsat şă-şi termine cercetările pe cont propriu, mai ales că se pare că el lucrează chiar la o instalaţie de producere şi transmitere la distanţă a tanathionilor. Consecinţele punerii în funcţiune a unei asemenea instalaţii sînt greu de prevăzut, deoarece nu ştim încă exact care sînt urmările efectului Yamada de mare intensitate. Sînt deopotrivă de plauzibile paralizii locale temporale, cît şi accidente vasculare ireversibile. De aceea, numitul fizician trebuie supraveghiat fără încetare şi chiar în clipa în care va termina...[44]

Au aşezat arma cea nouă în deschizătura potcoavei mesei, sub privirile înalţilor ofiţeri. Fizicianul a fost depus pe un scaun în centrul spaţiului dintre capetele mesei. Cei doi însoţitori au rămas în picioare alături. Soldaţii au ieşit După ce»uşa s-a închis în urma lor şi după ce un bec verde s-a aprins deasupra ei, mareşalul din centru îşi îndreptă pixul spre înainte şi rosti, aproape fără să mişte buzele :

— Asta e ?

— Da, să trăiti, confirmă rotofeiul.

— Şi... el e ? '

— Da, să trăiţi, sună, monoton, răspunsul.

— S-auzim !

Rotofeiul se îmburică şi mai straşnic în poziţia lui cte drepţi şi începu :

— Conform observaţiilor noastre, este vorba de o armă psiho-fiziologică, probabil de un paralizant electromagnetic, un tren de unde...

— Eah...

Interjecţia venea de la un general pleşuv,

uşor cocoşat, în discordanţă cu ţinuta Rectilinie a celorlalţi şi care se ridică în picioare repetînd :

— Eah.

Probabil că nu era prima dată cînd avea un duel public cu rotofeiul. Acesta se făcu stacojiu. Mareşalul de la mijlocul potcoavei interveni însă scurt :

— Explicaţi-vă !

— Acesta este emiţătorul de tanathioni despre care v-am raportat. Serviciul de securitate nu a fost însă informat asupra tuturor detaliilor de specialitate. De altfel, propun să rămînem singuri.

— Hm, bine.

Rotofeiul se îndreptă perplex spre uşă, cei doi vlăjgani de asemenea, părăsindu-1 pur şi simplu pe fizician.

— Rămîneţi pe aproape, ordonă rece mareşalul.

După ieşirea celor trei, generalul cel pleşuv se apropie de fizician, îl bătu admirativ pe umăr, trecu dincolo de el şi luă în mînă ştecherul ce atîrna într-o parte a mesei pe care se găsea arma buclucaşă.

— Nu cunosc detaliile constructive, dar ştiu urmările psiho-fiziologice. Cercetările noastre au lămurit între timp complet efectul Yamada. Voi fi foarte scurt: în primele minute orbire, apoi paralizii ale muşchilor faciali, urmează hemoragii subcorticale generalizate şi, cam într-o jumătate de oră, moartea. Fără dureri deosebite. Simplu, eficient, ieftin şi, mai ales, curat. Nu cunosc distanţa la care are o influenţă sesizabilă instalaţia de faţă, dar cred că se poate merge atît pe miniaturizare, pe construirea de emiţătoare portabile, cît şi pe realizarea de baterii puternice, cu bătaie mare. Problema principală rămîne selectivitatea, apetenţa pentru bronz. Ca armă- surpriză este perfectă. Efectul Yamada nu a fost însă deocamdată amplificat de prezenţa nici unui alt material în afara bronzului. Simpla eliminare a elementelor de bronz de pe caschetele inamicilor, aruncarea însăşi a caschetelor face arma aproape inutilă. Cel puţin deocamdată. Va trebui să descoperim

un fel de supra-tanathioni, care să nu mai aibă nevoie de intermediari, să acţioneze direct asupra creierului militarilor adverşi, declanşînd şi întreţinînd efectul Yamada în stare pură, bazîndu-se numai pe adîncitura caschetelor ca atare şi nu pe materialul din care acestea sînt construite.

— Aţi făcut vreun pas în acest sens ?

— Bineînţeles. Unele note ale prietenului nostru, fizicianul Raoul Veloso (îl bătu iar, cordial, pe umăr), note cărora el nu le-a dat importanţa cuvenită, ne-au ajutat foarte mult. E o simplă chestiune de timp.

— N-am înţeles de ce staţi cu ştecherul în mînă. Doar nu vreţi să...

— Ba da... Dar, nu, nu vă fie teamă ! Voi face o mică demonstraţie. Nici o grijă, v-am spus, tanathionii sînt foarte selectivi.

— Adică ?

— Puneţi-vă caschetele pe masă. Sau nu, mai bine aruncaţi-le pe toate în partea aceasta a sălii. Aşa... aşa... să nu rămînă nici un pic de bronz în apropierea capului dumneavoastră. Nu, nici ochelarii, dacă au rarrta metalică. Aşa, perfect. Am să pun acum cascheta mea pe capul prietenului nostru.

Generalul cel pleşuv îşi scoase în acelaşi timp pistolul şi-l lipi de tîmpla fizicianului, convins că acesta va protesta, se va zvîrcoli, va încerca eventual să scape. Ceea ce acesta şi făcu, după cîteva secunde de amuzament, te- mîndu-se ca nu cumva pleşuvul să-şi dea seama cum stau lucrurile. încercă să se ridice în picioare, simulă o groază atît de teatrală, că îi convinse pe toţi că e reală, transpiră, închise în cele din urmă ochii şi se abandonă fără vlagă sorţii. Cascheta îi venea pînă la urechi, arăta desigur caraghios cu ea pe cap, dar continua să joace piesa disperării pînă ce auzi „clic^{tt}-ul butonului de pornire a instalaţiei. Atunci deschise ochii, curios şi el ce va urma.

Arma prinse viaţă, animată de un bîzîit uşor care îi venea dinspre măruntaie. Antena parabolică porni să se rotească, spre surprinderea celor treizeci de generali, mareşali

şi amirali care începură să-şi tragă pe rînd capetele între umeri, sincronizaţi, disciplinaţi, simţindu-se ameninţaţi de concavitatea ei.

— A, nu, v-am spus, nu are nici un efect asupra noastră, făcu pe grozavul generalul cel pleşuv, şeful institutului de psiho-fizică al Marii Armate Republicane. Nici un...

Se oprise deoarece constata că nici asupra fizicianului nu are nici un efect. Ii pusese acestuia încă o caschetă pe cap, cu fundul în jos, sprijinită pe cea dinainte. Smulse apoi cîteva steme de pe caschetele aruncate în spatele sălii şi le depuse zornăind în „coşul“ de pe capul fizicianului. Tot nimic. Antena se învîrtea impasibilă, becule- ţele pîlpîiau stins, generalii şi mareşalii îşi aplecau ritmic capetele şi vremea trecea. Trecea...

— Ha, ha, ha, izbticni generalul cel pleşuv. Eşec. N-a reuşit amicul, n-avea cum, ha, ha, un întreg institut de cercetare ca al nostru n-a reuşit... Ai scăpat amice, felicitări. 11 bătu iar cu cordialitate pe umăr.

— Ha, ha, ha, n-a reuşit, se auzi un hohot dinspre partea dreaptă a potcoavei.

— Aşa e, ha, ha, ha, confirmă cineva din partea opusă.

Cîţiva mareşali rîdeau. Cei mai bătrîni de acolo. Colegii se uitau lung la ei, contrariaţi de o aşa comportare, mai degrabă dezamăgiţi decît amuzaţi de felul cum mergeau lucrurile. Fizicianul nu murea, iată, nici nu orbise măcar. Arma nu funcţiona, se bucuraseră prea devreme. Sperietura nu le trecuse încă, îi dureau şi gîturile, caschetele, hm, au rămas fără steme, iar în faţa lor măscăriciul ăla, cu două şepci pe cap, ho, ho, ce chestie, ha, ha, parcă e un rege al nebunilor, ha, ha, ha, chiar aşa, cu o coroană de carton, ha, ha, ha, pe cap, ha, ha, ha. Hohotele se generalizaseră. Rîdeau toţi. Se uitau la fizician, îl fixau cu degetul şi hohoteau. începură să se ţină cu cîte o mînă de burtă, neobişnuiţi să rîdă astfel şi rîdeau cu gura largă, zgomotos, fără reţinere, întorcîndu-se unii spre alţii şi rîzînd parcă de propriul lor rîs. Unora le dăduseră lacrimile, le lăsau să şiroiască pe

obrajii ridaţi şi pomădaţi şi rîdeau în continuare. Tot rîzînd unul dintre cei trei mareşali din centrul formaţiei scăpă proteza din gură, încercă să o prindă cu buzele şi nu reuşi decît să o menţină cîteva secunde în cumpănă, cu un capăt afară, peste barbă, şi unul înăuntru. O scăpă apoi pe masă. Fără a se opri din rîs, congestionîndu-se atunci cînd strînsese pentru cîteva clipe buzele. Incidentul a fost marcat de o creştere corespunzătoare a nivelului hohotelor. începură să se arate unul pe altul cu degetul, unii se aplecaseră peste masă de durere de burtă,
încercară alţii să-şi închidă ochii pentru a scăpa de irezistibil ilariantele imagini din jur, dar nimic, nu se puteau opri, rîdeau, rîdeau toţi, fiecare pe vocea lui, groteşti, iremediabil dedicaţi rîsului. Se pare că, din cauza enormelor hohote, anumite nevoi, naturale de altfel* scăpară pe alocuri de sub control, şi evenimentul, deşi inedit pentru sala de consiliu, fu răsplătit cu încă o intensificare a ho, ho, ha, ha, hi, hi-urilor. Şi antena armei cu tanatho-hilarioni (T-H) se rotea nemiloasă înainte, aducîndu-i cu fiecare rotaţie pe tot mai mulţi în starea de a nu-şi mai putea stăpîni sfincterele. Fizicianul îşi aruncă scîrbit caschetele de pe cap, scîrbit nici el nu ştia de ce, de caschete sau de atmosfera din măreaţa sală a comandamentului şi se apropie de uşă. Meşteri ceva la cifru şi uşa îl ascultă, se deschise cu un fîşîit discret, complet sugrumat de hohotele dinăuntru. „Fir-aţi voi să fiţi", murmură el şi ieşi. Se rîdea şi afară cu o încrîncenare similară. Pereţii de metal ai sălii nu fuseseră un obstacol. Soldaţii îşi lăsaseră armele să cadă şi rîdeau îndoiţi de mijloc, cu căştile aplecate peste nas. Trecu printre ei şi nimeni nu-1 remarcă măcar. Deschise fiecare poartăcu cartelele de identificare aleînseşi santinelelor care le păzeau. Numai camerele de televiziune
încă îşi mai făceau datoria, ochindu-1 în permanenţă cu obiectivelor lor lucioase, dar dincolo, în faţa ecranelor, efectul Yamada-Veloso

îi prinsese pe toţi fără deosebire. Toţi cei care purtaseră vreodată cască se dedicaseră definitiv rîsului.

La suprafaţă, la ieşirea din tunel, santinelele nu rîdeau, dar fizicianul trecu cu atîta nonşalanţă printre ele, iar în interfoane se auzeau aşa de sincere hohote de rîs, că îl lăsară să plece fără probleme.

Ba chiar îl salutară, atunciînd el le arătă discret, în palmă, o stemă ruptă de pe o caschetă de mareşal, una dintre cele pe care le ţinuse el pe cap, la începutul experienţei. Credeau că e cine ştie ce insignă... „Fir-aţi voi să fiţi...“

***Epilog*. Patru generali au murit de inimă după numai cîteva ore de rîs, alţi şase generali şi mareşali au crăpat a doua zi. Despre doi dintre ei s-a constatat că au murit de foame. în noaptea următoare, în toiul unui hohot violent, un soldat a produs un scurt-circuit care a lăsat în întuneric întreaga bază, dar a oprit în felul acesta şi arma cu tanatho-hilarioni. După cîteva minute de derută, de hohote răzleţe, de vaiete şi înjurături cazone, unele amintind de contingente de-a dreptul istorice, generalii cît de cît valizi, vreo zece, s-au repezit toţi deodată, la lumina brichetelor, asupra armei, făcînd-o mici fărîme.**

în decursul celor aproape patruzeci de ore de funcţionare a armei din subteran, în diferite puncte ale globului, militari de diferite orientări, culori şi grade au izbucnit în rîs, de regulă în cele mai nepotrivite momente. Au existat comandanţi care au strigat „Foc !" şi apoi au început să hohotească, plutoane de execuţie care au aplecat armele şi s-au pornit să rîdă, spre groaza condamnaţilor, un tratat de pace veşnică între două ţări vecine şi prietene a fost semnat pe fondul ha, ha, ha şi ho, ho, ho al asistenţei, mai mulţi poliţişti au încurcat pînă la perfecţiune circulaţia în mai multe intersecţii din mai multe oraşe, mişcîndu-se haotic în mijlocul maşinilor, aresturile cazărmilor au căpătat brusc căutare pentru o adevărată epidemie de „insulte la adresa superiorului[44], cîţiva vînzători de ziare, flaşnetari, cerşetori şi şoferi de taxi şi-au uitat brusc misiunile şi s-au pornit să rîdă în public, îndreptîndu-şi umerii, etc. etc.

Laboratorul fizicianului a sărit în aer chiar a doua zi. Cercetările poliţiei n-au ajuns la nici o concluzie, fir-ar ele să fie...IEŞIND DE LA CINEMATOGRAF

Mi-am făcut-o, cum se spune, cu mîna mea. Voi muri probabil. Nu am pe unde să scap, nu am în ce parte să fug- Voi fi omorît. Ii cunosc după pantofi şi după rîs. Au pantofi de piele, cu

botul pătrat, cu talpa lată, pantofi trainici şi uşor de întreţinut. Tocmai de aceea, aproape tot-deauna neîngrijiţi. Iar rîsul lor e gros şi puternic, rîs de învingători, ştiu că nu le pot scăpa şi asta îi distrează- Mă vor ucide rîzînd. Apoi mă vor uita, vor rîde de altceva sau de altcineva.

Şi mi-am făcut-o cu mîna mea. Aproape o sinucidere. Am ieşit de la film buimăcit de cele văzute, maşini, multe maşini care se alergau cu zgomot, phui, am plecat pe la jumătate şi am dat buzna afară, în lumină, ştiţi cum e cînd ieşi afară dintr-o pivniţă întunecoasă în care ai stat mai mult timp... Aşa e şi cînd ieşi de la film' la jumătatea lui. M-am oprit dezorientat pe trotuar, nici nu ştiam în care parte s-o apuc, dacă aş fi fost undeva într-un parc, într-e grădină, m-aş fi întins în iarbă şi m-aş fi culcat. Dar aici, pe trotuar, printre trecători... Şi mă simţeam aşa de ameţit... „Uite-1!“ a strigat cineva, unul dintre cei care se apropie acum de mine pregătiţi să mă lovească şi am ştiut din prima clipă că despre mine e vorba. O femeie a ţipat, am încercat să mă apropii de ea şi ea a ţipat mai tare. Voiam să cîştig timp... Ce timp ?... Femeia s-a îndepărtat ţocăind ritmic din saboţii ei cu talpă de plastic şi eu am rămas între cei patru. Patru sînt. Şi toţi patru au pantofi de piele, cu talpa lată şi botul solid, toţi trei rîd gros pe seama mea şi, cine ştie, poate şi pe seama femeii care ţipă, sau plînge. Rîd şi lovesc. Cu piciorul. Mă aflu între ei şi n-am scăpare. Mi-am făcut-o cu mîna mea. Trebuia să stau în sală pînă la sfîrşitul filmului, în aglomeraţie aş fi trecut neobservat, sau trebuia să ies prin spate, prin curte, să urc pe acoperiş, pe oriunde ar fi trebuit să ies numai pe aici, spre bulevard, nu. Nu înţeleg de ce nu se apropie odată... Chiar să am pe unde fugi n-aş mai putea. Stau ca paralizat întrei ei şi aştept să mă ucidă. Nici un muşchi nu mă mai ascultă. Probabil că starea mea de neputinţă îi amuză şi vor să o prelungească. Rîd „Ce mic s-a făcut !“ zice unul. Da, da, mic, m-aş face şi mai mic dacă aş putea,

aş intra în asfalt, doamne, dacă ar fi măcar o gură de canal pe aproape. Dar nimic, nici o speranţă : peretele cinematografului, trotuarul neted şi curat, strada pe care vîjîie continuu maşini, păzită de doi dintre *ei,* de ce-or mai sta acolo ? că doar tot nu pot să fug printre maşiry, m-ar călca din prima clipă.

începe ! Unul se apropie de mine, acum ! nu, se face doar că mă loveşte. In partea opusă se aude un ţipăt. Aha ! de asta stăteau, aşteptau o femeie către care să mă arunce cu o lovitură de picior. Rîd în hohote în timp ce o puştoaică, îmbrăcată în blugi, trece în fugă printre *ei,* ţinîndu-se cît mai departe de mine. De n-ar mai trece alte femei... Poate că simpla mea ucidere nu-i interesează, vor doar să sperie femeile. Auu !! Pantoful unuia m-a lovit dintr-o parte, în burtă, durerea m-a fulgerat în măruntaie din prima clipă şi a rămas acolo, ca un ciob prelung de sticlă şi foc şi sînge care se zvîrcoleşte sub coastele mele frînte. Zbor prin aer spre fata în biugi, mă izbesc de spatele ei, fata ţipă din nou, eu cad pe asfalt şi rămîn nemişcat, încovoiat, abia respirînd. Ciobul de sticlă şi foc şi sînge îmi sfîr- tecă neîndurător măruntaiele. „Tîmpiţi dracului !“ scrîş- neşte fata. Abia o aud, deşi e lîngă mine. Se întoarce şi... mă loveşte şi ea cu piciorul — ah !! parcă sînt frînt în două, durerea se transformă într-o arsură cumplită, ucigătoare — mă loveşte cu piciorul, aruncîndu-mă către cei care mă proiectaseră în spinarea ei şi îi înjură încă o dată. Nu mai înţeleg ce spune, nu mai înţeleg nimic, abia dacă mai ştiu unde mă aflu. Cei patru rîd, rîsul lor îmi bubuie în urechi, în piept, în viscere, rîsul lor mă arde, mă ucide, următoarea lovitură mă va ucide, hai, hai odată, terminaţi cu mine ! mă îndrept spre ei tîrîndu- mă, picioarele îmi tremură, din gură îmi curge sînge, sînt plin de sînge pe dinăuntru, în ochi am sînge, hai, loviţi-mă

!de ce nu mă ucid odată ? mă tîrăsc spre stradă, o să mă calce o maşină, am să scap de ei, doamne, ce mult mai e pînă la stradă ! sîngele colcăie în mine, fiecare pas e *o* arsură prelungă, un vaier, o moarte, mă apropii, de m-ar lovi din spate, să ajung mai repede sub o maşină, să se termine... bordura !... un pas şi... am ajuns... salvarea mea, doamne ! n-am văzut-o mai devreme !... o gură de canal ! cu gratii... mă strecor printre ele şi cad cu un plescăit înfundat în apa care curge pe fundul canalului... ce răcoroasă e !... am scăpat... nu mai aud nici strada, nici rîsul celor patru... am scăpat... apa mă poartă cu ea, chiar dacă mor... mor la mine... acasă...

SINUCIDERE

După vreo jumătate de oră de răsucire pe toate feţele, cazul era limpede. Previzibil ca un film erotic văzut a doua oară. Domnul Shotler îşi răpise singur fata, totul era o înscenare menită să smulgă ceva bani doamnei Shotler. He, he, o înscenare abilă, dar cu stângăciile tipice excesului de zel al începătorilor. Amatorilor. Şi îl angajase pe el, pe Sam Singmaster, detectiv particular de pe strada treisprezece — şi ucigaş plătit în timpul liber, dar asta nu trebuie să se audă — să se facă de rîs negăsind nimic în cele trei zile pînă la termenul răscumpărării. Şaizeci de bătrîne. Le-ar fi scos doamna Shotler, aşa cărpănoasă cum e, le-ar fi scos, pentru odorul de fiică-sa. El ar fi primit două bătrîne şi s-ar fi retras cu coada între picioare. Parcă-1 vedea pe mister Shotler rînjind pe sub mustaţă în timp ce îi întinde banii. Dacă ar găsi-o pe fată, i-ar da cinci bătrîne. Un „impozit^ rezonabil pentru domnul Shotler, merita pentru a scoate din zestrea nevestei cîteva zerouri. I-ar fi ajuns pentru pariuri cîteva luni, o jumătate de an, dacă ar mai fi şi cîştigat din cînd în cînd. He, he, nu ţi-ai găsit fraierul, amice. Zece bătrîne o să-mi dai ca să tac. Douăzeci chiar. Restul îl meriţi, că a fost ideea ta. Preţul tăcerii. Altfel te spun şi te lasă tata-socru fără o para. He, he. La prima

vedere, ce să zic, chestia a fost aranjată destul de dichisit. Şi ai mai avut şi noroc, pentru că am verificat, maşina ţi-a fost lovită chiar din întîmplare, camionagiul n-a minţit în viaţa lui pe cineva. Cel puţin nu în ultimul timp, de cînd s-a pocăit şi vrea să ajungă în mijlocul raiului. He, he. Ai avut noroc. Au picat la ţanc farul spart şi bara îndoită. Bun. îţi trimiţi deci fata cu maşina la un atelier, tot îi plăcea ei să şofeze, *la oricare atelier* zici tu, şi fata dispare. Abia seara te sperii. O alarmezi şi pe soţie, o pregăteşti psihologic, ca să scoată banii. Cînd vă gmdeaţi să anunţaţi poliţia, hopa, cineva sună la uşă, lasă un bileţel şi dispare. în bileţel, doar cîteva cuvinte şi o şuviţă de păr. Nu mai sunaţi la poliţie, pentru că aşa vă cerea mesajul. Altfel... Altfel, ce ? Nimic. îţi rîdeai în barbă, domnule Shotler, în timp ce nevastă-ta frămînta între degete cele cîteva fire din părul moştenitoarei. Apoi mesajul telefonic. Totul ca la carte. Şaizeci de bătrîne, în bancnote mici, într-o maşină cu geamul lăsat, urmînd ca fata să fie eliberată a doua zi. Dacă totul ar merge bine, dacă nu vor apărea între timp sticleţii. Sigur că nu vor apărea, că doar n-o să-i anunţi. Cel mult un detectiv particular, unul de mîna a doua, a treia, nu contează, detectiv să fie, ca să vadă nevasta că te agiţi. De un detectiv scapi mai uşor decît de poliţie, cîteva miare îi ajung. Numai că trebuia să cauţi unul mai tinerel, nu un profesionist de patruzeci şi şase de ani ca mine. Chiar dacă oi fi de mîna a doua. He, he. Eu nu m-am uitat pe gaura cheii pînă la vîrsta asta, ca să înghit găluşca ta aşa de uşor. Şuviţă de păr, auzi ! Cine dracu a mai pomenit răpitor serios care cere şaizeci de bătrîne pentru o femeiuşcă, fiica unui director comercial fără nici o putere la o firmă fără nici o faimă, un răpitor care nu lasă nici o urmă, dispare, cu maşină cu tot dispare, şi trimite din prima seară, bagă la cap ! *din prima seară*, o şuviţă de păr părinţilor... Hai, un deget, o ureche, mai merge, dar nu de la început, la două-trei zile, cînd vezi că babacii nu plătesc. Chestie de

ageamiu. în loc să convingă, mai mult atrage atenţia. Cel mult o mamă plîngă'cioasă ia aşa ceva în serios. în nici un caz un detectiv particular. Un profesionist de patruzeci şi şase de ani. He, he. Bun. De la început nu mi-a mirosit bine chestia cu părul. Apoi chestia cu atelierul. „La oricare. “ Cum adică, o trimiţi pe puştoaică la întîmplare, în oraş, la un atelier oarecare, deşi reviziile anuale ţi le faci de zece ani în acelaşi loc, la Peter Portoricanul ? Nu ţine ! Chiar dacă i-ai spus să meargă *oriunde*, şi probabil că aşa i-ai spus, că chiar prost nu eşti, sînt sigur totuşi că i-ai amintit cumva de dugheana lui Peter. Ca din întîmplare, un bon, o adresă, telefonul portoricanului uitat pe o masă, un „ce- va[tt] care să nu fie o dovadă împotriva ta, dar să o îndrepte pe fată încotro trebuie. Iar ea într-acolo a luat-o, erai sigur de asta, la fel cum eu sînt sigur că Peter ştie tot, deşi face p© prostul şi jură că n-a văzut-o pe Ariana de aproape un an. „N-a văzut-o“, de acord, dar a „auzit-o*. Toţi cei care îl cunosc pe Peter ştiu că joia, atunci cînd are bani, el merge la curse, de aceea sînt sigur că fata i-a telefonat înainte de a pleca, să se asigure că e la atelier, i-a telefonat, iar Peter i-a propus probabil să se întîlnească undeva, spre hipodrom, ar fi dus el maşina la atelier şi s-ar fi ocupat singur de reparaţie. Dar Peter n-a plecat joi din atelier, toţi lucrătorii susţin asta şi e greu de admis că toţi sînt complici. Bun, deci Peter e curat. Dar e *prea* curat. Nici la curse n-a fost. De ce ? Iar Ariana n-a ajuns la atelier. De ce ? Trebuie să mai fie cineva amestecat. Un prieten al lui Peter, desigur. S-a prezentat ca din partea lui la întîlnire, a urcat în maşină, i-a zis fetei că atelierul s-a mutat, undeva în direcţia casei ei, sau ceva de genul ăsta, au plecat împreună, a accelerat şi gata. Din şaizeci de bătrîne ajunge cîte ceva pentru fiecare. Destul de îngrijit şi de rapid lucrat. Iar dacă ceva nu ţinea, dacă fata se prindea prea devreme, sau dacă vreun poliţist zelos ar fi oprit maşina, interesîn- du-se de lovituri, totul

putea fi trecut pe „realitate*. Adică, chiar să meargă la un atelier, apoi să-i dea fetei maşina reparată, ca şi cînd nimic nu s-ar fi întîmplat. Şi nici n-ar fi fost să se întîmple. Asta înseamnă că răpitorul, prietenul lui Peter, este tot mecanic. He, he, cazul e ca şi rezolvat, amice. Şuviţa de păr, maşina care nu ajunge la Peter — mecanicul tradiţional, pariurile domnului Shotler, angajarea unui detectiv particular de mîna a doua — şi ucigaş plătit în timpul liber, dar, ssst!, nici o vorbă despre asta ! — zestrea doamnei Shotler, la care soţul nu are acces, he, he, ce ne spun nouă toate astea ? Ei, ce ne spun, copii ?

Sam Singmaster, zis şi Sam-Mînă-Mare, era mulţumit. „Micile celule cenuşii* funcţionaseră şi de data asta. Auzise expresia cu „micile celule...* într-un film şi-i plăcuse. I se potrivea. îşi împinse cu un deget pălăria, ridi- cînd-o deasupra sprîncenelor şi îşi coborî picioarele de pe birou. Făcu în grabă cîteva mişcări, ca să-şi dezmorţească încheieturile şi intră fredonînd în baie. Se anunţa o zi bună. Va merge la domnul Shotler, la birou, va da buzna, doar aşa, ca' s-o impresioneze pe secretară, o blondă durdulie, cu ochii mici şi fără haz şi îl va lua scurt. „Amice, zece bătrîne ! Preţul tăcerii. In rest, să fie cum vrei tu. Iei banii de la madam Shotler, ţi-i treci dintr-o mînă în alta, dai un telefon lui Peter, el dă un telefon unde trebuie etc. etc. şi fata apare. Ciufulită puţin şi atît. Iar eu dispar. Şi nimeni nu află nimic. Zece bătrîne, iar dacă faci mofturi, urc preţul.* Abia aştepta să-i vadă mutra domnului Shotler. He, he, îl luase de fraier, pe el$_t$ Sam Singmaster, profesionost, ajuns la patruzeci şi şase de ani fără găuri în piele dar cu o „activitate" suficientă pentru a umple un fişier întreg în rafturile poliţiei. Numai că la poliţie el figura doar ca detectiv particular, de mîna a doua şi fără cazier, he, he.

Trase apa, îşi scoase pijamaua şi se pregăti să se radă. îşi făcu cu ochiul în oglindă. Era mulţumit de ce vedea. Faţa ovală, obişnuită, cu

ochii umbriţi de borurile pălăriei, îi slujea de minune. Un chip pe care îl uitai imediat, un chip de profesionist. Scoase pălăria, se rase, îşi şterse spuma de pe obraji, îşi aşeză din nou pălăria pe cap, reveni în dormitor şi se îmbrăcă în grabă. îşi puse pistolul în hamul de la subsuoară, un stilet în ciorapul stîng, apoi îşi controlă reflex arsenalul de prin buzunare şi din as- cunzătorile hainei. Un profesionist, pe lîngă o bună funcţionare a „micilor celule cenuşii[44], mai are nevoie şi de o bună dotare. Pile, chei universale, ace de diferite mărimi şi impregnate cu diferite otrăvuri, sfori, chimicale, un mic arsenal la purtător. Era în ordine. Putea ieşi din orice încurcătură, aproape din oricare. Mai puţin din una în care l-ar fi băgat un profesionist la fel de vechi. Dar, între ei, „samuraii[44] nu se ciocneau niciodată. O lege nescrisă, mai lege decît toate legile din lume, le cerea să spună „pas[44] la orice ofertă care ar fi avut de a face cu un confrate. Pentru că nu oricine putea să ajungă „samurai[44]. Trebuia să treci de patruzeci de ani cu pielea întreagă şi fără fişă la poliţie. „Atît[44]. Sam Singmaster zîmbi şi-şi umflă pieptul. El era decis să ajungă la şaizeci de ani şi abia atunci să se retragă. De bunăvoie, cu pielea întreagă şi fără fişă.

Ieşi. încuie uşa cu grijă, ambele yale, mîngîie cu degetele plăcuţa de alamă pe care scria „Sam Singmaster. Agent de bursă[44] şi coborî. Din ghereta de lîngă scară, portarul îl privi peste ochelari, îi răspunse zîmbind la sa- lut şi îşi vîrî din nou nasul în cartea pe care o citea. Erau nişte povestiri poliţiste, scrise de un oarecare Crist Mul- ligan.

*

„Individul ăsta a mai fost pe aici", gîndi secretara în clipa în care intră Sam Singmaster. „Chiar ieri. Şi tot aşa s-a uitat şi atunci prin toate colţurile încăperii, ca un spărgător, ca un evadat din închisoare. Probabil că e în legătură cu Ariana. Vreun poliţist, ceva în genul ăsta, detectiv probabil."

— Hei, domnu', nu se poate !!

Detectivul se opri cu mina pe clanţa uşii biroului domnului Shotler şi o privi ironic peste umăr.

— Nu se poate, repetă secretara. Vă rog să aşteptaţi !

— He, he, cît devotament. Ascultă, carissima ! în primul rînd că domnul Shotler mă aşteaptă pe mine, nu eu pe el. în al doilea rînd, eu n-am mai stat într-o anticameră de pe vremea şcolii. Şi atunci o singură dată. Apoi nu m-au mai prins. Iar în al treilea rînd, eu sînt cel care apreciază ce pot şi ce nu pot să fac. Dacă o să am vreodată nevoie de o nevastă cu fundul mare şi cu ochii mici, care să-mi spună cum să mă port, am să te caut, fii sigură.

Luată prea repede, secretara ezită un moment şi Sam deschise uşa. O închise însă imediat la loc. Domnul Shotler nu era singur, discuta cu vreo cinci-şase bărbaţi, afaceri desigur, pentru că toţi aveau dosare deschise în faţă. Intr-adevăr, nu părea un moment potrivit. Era furios că nu poate intra, furios că-i dă astfel dreptate spălăcitei cu ochii mici.

— E, aţi văzut ?...

— Am văzut. Trebuie totuşi să te suport cîteva secunde. *Secunde* am spus.

Se apropie de birou şi săltă receptorul telefonului. Secretara trase aparatul spre ea, aşa că el nu putu să apese butonul care făcea legătura cu şeful. Aplecîndu-se să ajungă la telefon, Sam zări pe măsuţa din spatele biroului o fotografie, un chip cunoscut, care îl privea de pe coperta unei cărţi. „Detectivul de pe strada treisprezece[44] de Crist Mulligan, citi Sam la repezeală. O faţă ovală, inexpresivă, o pălărie gri, cu boruri largi, umbrind ochii personajului. Faţa din oglindă ! Faţa lui ! Sau numai faţa unui profesionist care îi semăna. Lăsă receptorul în furcă, iar secretara îl luă în stăpînire punînd repede amîndouă mîinile pe el. Sam ocoli biroul. Fata se ridică în picioare şi se retrase pas cu pas, privindu-1 în ochi. Dar, nu, individul nu venea spre ea, individul se opri, luă cartea de pe măsuţă şi o răsfoi de cîteva ori, fără a citi vreun cuvînt. Părea că vrea

doar să audă cum sună filele în timp ce se izbesc una de cealaltă. Apoi o deschise la întîmplare, pe la mijloc, şi cercetă textul. Rămase la acea pagină continuînd să citească. Sprinceana stingă i se ridică a mirare şi buzele i se strânseră. Secretara se sperie de-a binelea, se trase încet înapoi şi intră cît putu de iute în biroul domnului Shotler.

Intră şi detectivul.

— E în legătură cu *afacerea.* Nu mai pot însă să stau acum. O să revin după masă. Pe la trei. *Sper să vă găsesc singur.* La revedere.

Individul din prag mi s-a părut de la început foarte cunoscut. Ochii, pălăria, statura, totul îmi era familiar, sîcîitor de familiar. Lucrasem toată dimineaţa, prima redactare a unei povestiri, şi eram surescitat şi obosit. încercaţi o dată să scrieţi continuu şase ore şi veţi vedea că nu e deloc uşor. Te simţi stors, ca după o gripă de primăvară, cînd ieşi din casă şi nu te poţi orienta, parcă te izbeşte lumina în cap, strada din faţa locuinţei ţi se pare străină, ca din alt oraş şi nu şti încotro s-o apuci. Aşa mă simţeam eu în momentul în care s-a deschis uşa. îl cunoşteam, dar nu-1 recunoşteam. Eram ca în faţa propriei mele case, fără să ştiu în ce parte e nordul, nordul cel de fiecare zi, deşi vedeam chioşcul de ziare, băcănia din colţ, copacii, totul.

— Din partea editurii X. Pentru contract...

A intrat fără să-l invit eu. A intrat şi s-a uitat repede în jur. O privire cunoscută. Cunoscută, dar uitată, în momentele de oboseală, am uneori senzaţia că mă întîlnesc cu mine însumi pe stradă. Mă identific în mulţime cu cîte un bărbat care se îndepărtează, sînt sigur că sînt eu şi alerg să mă prind, curios să văd cum arăt de aproape. Bineînţeles că nu mă prind niciodată. Cunosc mulţi confraţi cărora li se întîmplă chestia asta, aşa că nu e ceva neobişnuit. Cel puţin nu printre scriitori. Cam aceeaşi senzaţie o aveam şi atunci, într-atît străinul mi-era de cunoscut. Mă aşteptam ca din clipă în clipă să deschidă gura şi să-mi

spună exact asta, că el este alter ego-ul rătăcitor, venit să stăm puţin de vorbă şi apoi să plece din nou în lume. Mă aşteptam deopotrivă să înceapă să se clatine, să-şi piardă consistenţa şi să dispară imediat ce l-aş atinge. Mă temeam să-l ating, mă temeam şi să-i vorbesc.

— Luaţi loc. Acolo, pe canapea.

Nu s-a aşezat. A inspectat încă o dată camera, în toate părţile, căutînd parcă ceva. Spînceana stingă i s-a ridicat întrebătoare.

— Unde e acvariul ?

— Poftim ? Ce acvariu ?

— Cum ce acvariu ?! Acela dintre fotolii. Aha, nici fotoliile nu sînt.

îl auzeam parcă de departe, glasul lui era glasul unui om foarte cunoscut, a cărui imagine se afla în faţa mea, dar glasul îl avea departe, în spatele unui paravan, în spatele unui mare acvariu poate. Dar, nu, chiar dacă. nici un om nu-şi recunoaşte vocea atunci cînd şi-o aude înregistrată, nu, vraja începuse să se destrame, *vocea* aceea nu era a mea, deci individul nu eram eu, poate doar într-o încarnare aproximativă, nu eram eu, dar totuşi era cineva apropiat, un cunoscut, o rudă, un prieten. Un prieten ? Sprinceana ridicată şi gura strînsă nu-mi inspirau prea multă siguranţă.

— în „Note de atelier[44] scrieţi că aveţi în birou un acvariu, cu treizeci şi trei de peştişori aurii, vîrsta lui Cristos la crucificare. Unde e acvariul acela ?

Nu eram de loc sigur că nu am halucinaţii. Totdeauna,, între veghe şi leşin marginea este foarte alunecoasă şi acolo se întîmplă cele mai bizare lucruri. Inclusiv să reacţionăm normal la solicitări anormale.

— Aha, înţeleg. „Note de atelier[44] deci. He, he, doar nu vreţi să spuneţi că...

— Nu vreau să spun nimic ! Unde e acvariul ?

Chiar şi pentru urechile mele somnolente, chiar şi
pentru creierul meu febril şi obosit, întrebarea

sunase puţin cam prea autoritar. Tipul avea o consistenţă indubitabilă. Şi nu eram eu, ceea ce mă cam dezamăgise, deşi, de fapt, nimic din ce spusese şi făcuse pînă atunci nu-mi dădea dreptul să sper contrariul. începuse să mă agaseze.

— Amice, uite ce e, sînt frînt, sînt sleit, sînt terminat pentru azi. N-am chef de glume. Scoate contractul şi să terminăm !

A devenit cu o idee mai conciliant.

— Dar „Notele de atelier[44] par veridice, sînt scrise ca şi cînd ar fi adevărate. Se vorbeşte acolo, cu atîtea amănunte, despre acvariu, despre pendula care... Nicî pendula nu mai e aici ?

— Nici n-a fost vreodată.

— Adică ?...

— Adică, nimic. N-a fost. Nici pendula, nici acvariul, nici peştişorii...

— N-au existat niciodată ?!

— Nu!

Nu putea fi nici editor. Era cam aiurit şi complet naiv în cele scriitoriceşti.

— Deci asta e. M-ai păcălit. Ai scris că...

Mă trezisem aproape complet, lumea îşi rearanjase punctele cardinale la locul lor, undeva se auzea un radio, nişte voci de copii strigîndu-se, un claxon.

— Dar, domnule, ce te miri aşa, parcă n-ai şti cum se face. Aşa se scrie. Mai adaugi cîte o pendulă, cîte un peştişor, chiar dacă nu sînt, ar fi putut să fie. Important e să aibă o noimă, *să se încadreze.* Dar, în sfîrşit, astea-s fleacuri. Să trecem la...

— Fleacuri ?! Fleacuri ai spus ?!

îşi împinse pălăria cu un deget şi gestul m-a lovit în moalele capului. Un frison prelung, de greaţă, frig şi frică în acelaşi timp mă cuprinse de la stomac şi pînă la rădăcina părului. Parcă atinsesem un cadavru, parcă dădusem mîna cu un mort, fără să înţeleg din prima clipă de ce are pielea atît de rece şi apoi, după ce înţelesesem, rămăsesem cu mîna lui în a mea, incapabil de vreo mişcare. La fel şi acum. Rămăsesem cu privirea pironită la degetul care

împingea pălăria, iar în creier, o mie de bile de lut pe care scria „Sam-Mînă-Mare[tt] se rostogoleau greoaie dintr-o parte în alta fără să dea semne că se vor mai opri vreodată.

Probabil că individul şi-a dat seama că l-am recunoscut, gesturile ne identifică mai bine decît hainele, şi m-a împins în fotoliu. Brutal, dar n-am simţit nimic. Aşa cum n-am înţeles ce-a întrebat. Ceva de genul „de unde mă ştii, cum de ştii tot ?“ sau cam aşa ceva. îi vedeam buzele mişcîndu-se, îi percepeam vorbele şi atît, mintea îmi era complet opacă, apăsată de o unică şi insuportabilă idee : Sam-Mînă-Mare era aici, Sam ieşise dintre filele cărţilor mele, sunase la uşă, intrase şi acum mă ţintea cu degetul şi mă întreba ceva, încruntat, cu privirea aprinsă, privirea de ucigaş, cea pe care eu i-o hărăzisem, aşa cum tot ce avea şi tot ce făcea era de la mine, din povestirile mele, din gîndurile mele. La fel cum prea multe somnifere te ţin treaz, la fel surplusul de spaimă mi-a dat curaj. Sam era un ucigaş plătit, un detectiv particular violent, fără milă, inteligent şi rapace, deci periculos din toate punctele de vedere. Da, dar era un personaj. *Sam nu exista.* Mi-am repetat de zece ori aceste trei cuvinte şi parcă gîndurile mi s-au mai limpezit. Sam era un cuvînt. Inventat de mine. Un cuvînt. Mă speriasem de un cuvînt. Lucrasem prea mult, scrisesem prea mult şi acum un cuvînt scris tot de mine se transformase într-o halucinaţie.

— Nu te mişca ! Dacă te ridici de pe fotoliu, îţi zbor creierii !

într-o clipă şi-a scos de la subsuoară un 38 masiv şi l-a îndreptat spre stomacul meu. Descrisesem de atîtea ori gestul, încît mi se părea un fapt banal, dar acum, cu gura rotundă şi lucioasă a pistolului îndreptată spre mine, cu posibilitatea ca în orice clipă o bucată sfredelitoare de plumb fierbinte să izbucnească din ea şi să-mi zdrobească sternul, să-mi găurească ficatul si să se oprească undeva spre bazin mi s-a părut cu totul altceva. Puţinătatea şi răceala frazelor mi-au apărut deodată în toată

monstruozitatea lor.

— Pendula nu există ! Acvariul nu există ! Peştişorii nu. Probabil că multe alte lucruri nu există. Atunci ce există ? Tu exişti ? Şarlatan mincinos, exişti sau eşti tot o minciună ? Un peştişor cu „noimă[44], „încadrat[44], dar inventat, o minciună, o cacialma, o vorbă. Ar fi culmea ca nici tu să nu exişti, mîzgălitor de hîrtie ce eşti.

Nu puteam spune nimic. îl ascultam, dar nu-1 urmăream, priveam ţeava pistolului şi mă gîndeam la cărţile în care Sam-Mînă-Mare, personajul meu, inventat într-o clipă de inspiraţie, demult, la munte, scotea pistolul, cam la zece pagini o dată, ca să-şi rezolve treburile.

— Dar am să te ajut eu să nu mai exişti, o să dispari de-adevăratelea. Ţi-am răsfoit cărţile. De dimineaţă numai asta fac. Nu ştiu cum dracu' ai reuşit să afli tot, fiecare mişcare, tot ce fac, ce gîndesc, cum mă îmbrac, dar asta nu mă mai interesează. Ştii prea multe. Scrii prea multe. Pentru numai cîteva vorbe despre mine şi tot ar trebui să-ţi găuresc fruntea. Mulţi au păţit-o pentru mai puţin. Iar tu ai scris şapte cărţi. Mă mir că nu m-au înhăţat pînă acum. „Sam-Mină-Mate/[4] Lasă că-ţi arăt eu mînă mare. Chiar dacă nu ai acvariu, aşa cum scriai în cărţulia aia, tot te aranjez eu. îţi montez un „accident[44] să-ţi ajungă două sute de ani. Pînă la reîncarnare. Presupunînd că te vei mai reîncarna vreodată, he, he. N-ai acvariu... Plănuisem să te electrocutez. Din greşeală, desigur, un fel de sinucidere, la o jumătate de oră după plecarea mea. Nu-i nimic, aplicăm o altă schemă. Lasă că te aranjează el Mînă-Mare.

M-a legat de fotoliu cu o frînghie subţire pe care şi-a scos-o de la brîu. Apoi mi-a pus căluş şi a dispărut în bucătărie. A revenit cu două vase de plastic, şi-a scos din haină cîteva punguţe cu substanţe şi un tub subţire şi transparent şi a început să meşterească ceva. Din cînd în cînd se uita la mine pe sub sprîncene, să vadă dacă pricep ce face el. Nu pricepeam nimic. Personajul meu făcea ceva ce

nu-i dictasem eu, era probabil pentru prima dată cînd *mi se întîmpla* aşa ceva.

— Aşa, scriitoraşule, mîzgălitorule de hîrtie ! Acvariu n-ai, dar despre mine ştii tot, de la culoarea ciorapilor,]a numărul de dinţi pe care îi are pila din căptuşeala hainei. IBi scrii tot ce ştii, ca un inconştient. Lasă că de-acum n-o să mai scrii nici un cuvînt, nici o literă. Uite, chestia asta de-acum, presupunînd că o înţelegi, n-ai s-o mai scrii niciodată. Acvariu n-ai, dar „măiestria se dovedeşte în lipsa mjloacelor". E un proverb chinezesc, mi l-a spus un bucătar, odată, demult. Două vase, un tub, apă şi gata ceasul. In apă turnăm praful ăsta, un nisip oarecare pentru un ageamiu ca tine, iar aici ungem podeaua cu puţină alifie. Se numeşte „alifie puf-puf !", he, he, pentru că aşa face cînd se întîlneşte cu praful pe care l-am pus în apă. Şi se va întîlni după ce vasul de jos se va umple şi se va revărsa pe podea. Simplu, nu ? Cam peste o oră. Picătură cu picătură. Te-ai prins ? Sper că mintea îţi mai merge încă, chiar dacă ochii şi limba nu mai fac două parale. Bun. O să dăm acum drumul la gaze, ca să aibă ce arde cînd o să facă alifia puf ! puf ! Nu te teme, n-o să te doară, pentru că, chiar dacă n-o să mori asfixiat, o să fii beat criţă. îndopat cu whisky, pentru că, dacă nu bagi sticla asta în tine, ţi-o torn eu direct în stomac, cu furtunul. Am tot ce-mi trebuie în haină, să ştii. Aşa, aşa, scriitoraşule. Să te înveţi minte. Eu o să fug din oraş, pînă în Mexic nu mă opresc, prea ai spus multe în cărţile tale, dar măcar să dispari şi tu puţin. Pentru vreo două sute de ani. Aşa, he, he. Iar la ora cînd o să iei foc, eu o să fiu în birou la drăgălaşul domn Shotler. Un alibi de beton, pentru cazul în care ii va trece cuiva prin cap să se întrebe unde am fost eu la ora incendiului, deşi nimeni nu ştie că sînt aici. în plus, domnul Shotler abia aşteaptă să-mi încredinţeze nişte verzişoare. Oho, ce-am să-l mai storc. Dacă tot fug, măcar să am ceva la buzunar.

Acum, adio scriitoraşule. M-ai trădat, vei

pieri. Presupun că ştiai preţul.

Năucit de cele auzite... plin de whisky... orbit de picăturile care se scurgeau ritmic dintr-un vas în celălalt... strîngeam din dinţi de mă dureau fălcile, parcă aveam o criză de tetanos... Aş fi vrut să vomit şi nu puteam, aş. fi vrut să-mi ţin udul şi nici un muşchi nu mă mai asculta, aş fi vrut să mor, dar ochii nu mi se închideau, inima nu mi se oprea, pasăre bolnavă, se izbea haotic de coaste şi mă ţinea treaz. Şi clipele treceau uriaşe, munţi de cretă şi de lut erau clipele, personajul se mişca încet, plutea prin aer, trecea un veac pînă întorcea capul, o veşnicie a durat pînă a scos din nou pistolul şi niciodată glonţul n-a mai ajuns în ţeasta mea, deşi lovitura a existat... o flacără violentă, la capătul unei nesfîrşite vieţi consumate în aşteptare.

♦

Doamna Miller, proprietăreasa, văduvă de război, îşi puse capodul lucios, cu trandafiri galbeni, uriaşi, se încinse strîns cu cordonul, îşi luă cheile de rezervă şi coborî la parter. Ca de obicei, portarul moţăia citind o carte poliţistă.

— Nici azi nu l-ai văzut ?

— Nici.

— Gata. Au mai trecut două săptămîni. N-a plătit, n-a dat nici un semn de viaţă, *nu e a bună.* Nu s-a mai întîmplat niciodată. Hai sus !

Au urcat la etajul şase. împreună cu un vecin, un bătrîn colonel de rezervă, ţanţoş şi osos ca un schelet de peşte, s-au oprit în faţa uşii apartamentului 36. „Sam Singmaster. Agent de bursă" silabisi portarul. „He, he, he“ se hlizi el apoi fără rost, în timp se doamna Miller, proprietăreasa, văduvă de război, stătea cu degetul îngropat în butonul soneriei.

Nimic. Nu se auzea nimeni. De la un timp şi sunetul soneriei se micşoră şi în cele din urmă dispăru complet. Se priviră nedumeriţi. încercă să sune şi ex-colenelul cel osos ca un schelet de peşte, dar cu acelaşi rezultat. Linişte totală. Doamna Miller îi privi pe amîndoi, îşi făcu ® cruce strîmbă peste trandafirii ce-i ornau

bustul supradimensionat şi alese o cheie din legătura pe care o adusese. Nu se potrivea. Nici a doua. Şi nici a treia.
Cînd au deschis uşa, au rămas încremeniţi în prag. Un şobolan lucios îi privi o clipă în ochi, apoi dispăru într-o gaură dintr-un colţ al podelei, lăsînd în urmă un norişor cenuşiu. Praful de pe podea părea gros de un deget şi prin el urme de picioare de şobolan şi dîre şerpuitoare lăsate de gîndaci de tot felul închipuiau arabescuri părelnice şi complicate, o hartă a unui ţinut de nicăieri şi de nicicînd. Un geam era spart şi peretele se înnegrise în jurul lui din cauza fumului şi umezelii care

pătrunseseră pe acolo. Pînzele de păianjen atîrnau peste tot ca niște voaluri cenușii. Nici o mobilă, nici o haină, nici o urmă omenească. Părea că de douăzeci de ani, de cînd doamna Miller, proprietăreasa, văduvă de război, închiriase acel apartament-garsonieră domnului Sam Singmaster, nimeni nu mai intrase înăuntru. îi plătise cîte optsprezece dolari la fiecare sfîrșit de lună, îl salutase zilnic pe portar, intrase și ieșise zilnic de acolo, cu mîinile în buzunare și cu două-trei ziare sub braț, făcuse în fiecare seară gimnastică, vecina de sub el se plînsese de mai multe ori din cauza zgomotului, în sfîrșit, *existase,* iar acum... Doamna Miller, proprietăreasa, văduvă de război, se apăsa cu o mînă pe inimă și gîfîia. Se retrase ră. Din mijlocul ușii, literele gravate în plăcuța de alamă îi priveau batjocoritoare... „Sam Singmaster. Agent de bursă". Cinci cuvinte și atît...

♦

Bineînțeles, despre incendiul în care a pierit cunoscutul autor de povestiri și romane polițiste Crist Mulligan au scris toate ziarele, deplîngînd tristul și inexplicabilul accident.

Paralizia suferită de doamna Miller, proprietăreasa și văduvă de război, a rămas însă neștiută dincolo de ușa imobilului de pe strada treisprezece.

Apartamentul de la etajul șase a stat neînchiriat pînă la plecarea dintre cei vii a proprietăresei. Ceea ce s-a în- tîmplat destul de curînd. Clădirea a fost apoi vîndută de moștenitori firmei la care lucra — ca director comercial — domnul Shotler și imediat a fost dărîmată. Plăcuța cu „Sam Singmaster. Agent de bursă" a fost scoasă de ex-co- Ionelul cel osos ca un schelet de pește și folosită o vreme ca press-papier. Apoi s-a pierdut. Și așa au dispărut și ultimele cinci cuvinte...

Destul de repede — editorii știu să speculeze moartea autorilor lor — a apărut și un volum postum al scriitorului Crist Mulligan. Opt povestiri polițiste, toate cu același personaj principal. Ultima era intitulată „Sinucidere*[4] și începea cam așa : „După vreo jumătate de oră

de răsucire pe toate feţele, cazul era limpede. Previzibil ca un film erotic văzut a doua oară. Domnul Shotler..

CĂRĂBUŞUL DE AUR

„Dacă iese şi în seara asta, înnebunesc, mor, crăp, mă ia dracu' pur şi simplu... Gîndac blestemat şi spurcat şi... şi...[w]

Grigore, nea Grigore pensionarul, cum îi ziceau vecinii, spumega, strîngea din dinţi, mormăia înverşunat şi împingea din răsputeri cu şurubelniţa şomoioage de hîrtie, cîrpe şi chibrituri rupte în toate micile spaţii pe care le descoperea între perete şi bagheta de lemn care fixa linoleumul. Astupase toate găurile pe care le găsise în baie şi bucătărie pe lîngă ţevile de apă şi calorifer, lipise „purfix" la geamuri şi uşi, nici măcar un fir de aer nu mai putea trece pe acolo, darămite un cărăbuş cît o nucă, pînă şi prizele le căpăcise cu plastilină. Ca să nu mai vorbim de gaura cheii sau de uşa însăşi spre scara blocului, încuiată bine şi nemişcată de cîteva zile, de cînd începuse toată povestea. Şi nimic, lighioana aceea blestemată, strălucitoare de parcă era poleită, umflată, mer- gînd ca pe catalige pe picioarele lungi, aurii şi ele, apărea zilnic, fix la ora şase apărea, numai şi numai pentru a-1 înnebuni pe el. Scîrţîia în timp ce mergea, îşi mişca fără încetare antenele păroase, scîrţîia şi se legăna greoaie ca o căruţă cu coviltir pe un drum cu gropi. Prima dată o iz- bise în grabă cu papucul, strînsese resturile chitinoase, uscate de parcă n-ar fi fost rămăşiţele unei insecte vii, şi le aruncase la gunoi. Seara următoare a apărut însă din nou, părea aceeaşi, copia ei de aur, în dormitor de data asta. A fugit sub pat pînă a luat el papucul, dar a scos-o de acolo cu tubul aspiratorului şi a zdrobit-o şi pe aceea. Parcă era făcută din fulgi de porumb, aşa se fărîmiţa de uşor şi de zgomotos. Şi nu lăsa nimic în urmă în afara cojilor chitinoase, moarte parcă dintotdeauna.

Cînd a apărut şi a treia seară s-a speriat şi s- a hotă- rît să se apere, să se baricadeze în apartament, dar degeaba a astupat el toate intrările posibile şi imposibile în locuinţă, în

timp ce pendula de pe hol bătea ora şase, auzul lui pregătit să audă a sesizat dinspre bucătărie scîrţîitul ca de greiere bătrîn şi obez al paşilor musafirului. Lighioana se legăna printre picioarele scaunelor, apropi- indu-se de uşă. Venea spre el, voia să fie văzută, admirată, zdrobită. A lovit-o mai cu sete ca niciodată, apoi i-a frecat resturile sub călcîi pînă n-a mai rămas pe podea decît o pată de praf auriu, strălucind la lumina becului ca o monedă de jăratic. S-a culcat tîrziu, după miezul nopţii. A controlat aproape toate colţurile locuinţei, a mutat mobila dintr-un loc în altul, căutînd vreo gaură neştiută şi nezărită pînă atunci în pereţi sau în pardoseală, a ridicat covoarele, a închis mai bine geamurile. Nimic. Nici un loc de trecere. Ceea ce nu l-a scutit în seara următoare de vizita gîndacului de aur, mergînd ca pe catalige, legănîndu-se şi scîrţîind în timp ce mergea, ca o căruţă cu coviltir pe un drum cu gropi.

Toată noaptea care a urmat, noaptea de azi, şi toată ziua, ziua de azi, n-a făcut altceva decît să astupe încă o dată şi încă o dată şi încă o dată toate găurile, toate crăpăturile, chiar şi pe cele în care picioarele gîndacului n-ar fi putut încăpea, să astupe, să mormăie şi să aştepte. „Dacă iese şi în seara asta, înnebunesc, mor, crăp, mă ia dracu' pur şi simplu...[44] Cu fiecare clipă înverşunarea lui creştea, se apropia de ora şase, şi îi era tot mai greu să aştepte... „dacă iese şi în seara asta...[44], era sigur că avea să iasă, îl şi vedea, greoi şi strălucitor, frîngîndu-şi în dezordine picioarele segmentate pentru a se tîrî cîţiva centimetri ; se şi vedea lovindu-1, îl simţea pîrîind sub talpă, inconsistent şi zgomotos, *ştia* că va veni, spre disperarea unei nopţi şi a unei zile, a unei vieţi, poate, dar spera în acelaşi timp să nu mai apară, să-l ierte, să-l lase cu bă- trîneţea lui, cu zilele, identice toate şi lungi şi trecătoare, cu liniştea nemărginită a primului an de pensie. Lucrase într-o ţesătorie şi, cînd spunea „linişte[44], ştia cu adevărat ce însemna asta şi o merita. Dar acum apăruse gîndacul cel punctual şi obsesiv şi imposibil de oprit. Mai era o oră şi ceva pînă la şase, era din

ce în ce mai greu să aştepte curgerea minutelor, a clipelor cît minutele, împingea cu şurubelniţa cîrpe, hîrtii şi bucăţi de chibrituri în toate crăpăturile, chinuitor şi inutil, cu singurul cîştig că în felul acesta avea ceva de făcut. „Dacă iese şi în seara asta...[44] Gestul aşezării călcîiului deasupra lighioanei, secunda de ezitare, izbitura, uşorul freamăt care i se transmitea prin oasele piciorului, în sus, spre bazin, în momentul zdrobirii insectei, toate gesturile le trăia deja, spera să nu mai fie nevoie de ele, spera să ajungă la şase şi zece, şi-un-sfert, şi-jumătate, să-l inunde încet-încet, cu teamă, amînată cu neîncredere, bucuria copleşitoare a convingerii că a scăpat, că în seara aceea, deci pentru toate serile, a scăpat, că numai tic-tac-ul pendulei din hol va mai da contur liniştii din casă, spera toate astea şi totuşi piciorul drept îi fremăta, osul simţea vibraţia chitinei zdrobite, iar ochii căutau febril în jur, în toate părţile, spionînd, dornici să vadă, să surprindă cu o clipă mai devreme carcasa de aur, picioarele de aur, antenele de aur. „Măcar dacă n-ar ieşi la fix...[a], gîndi Grigore, nea Grigore pensionarul, cum îi ziceau vecinii, „...să nu aştept aşa, cu un ochi la ceas şi unul spre podea, mă şi dor ochii şi fruntea mă doare, dacă ar veni fără program, fără oră fixă, o zi dimineaţa şi altă zi după-amiază, să n-o aştept, lighioană spurcată..Nici nu auzi zornăitul dezacordat al soneriei, probabil poştaşul cu pensia sau vreun vecin care n-avea ce face, într-un tîrziu soneria amuţi la fel de nebăgată în seamă cum începuse, tocmai atunci ? cu cîteva minute înainte de şase ? să intre cărăbuşul ?... „dacă vine şi în seara asta...“, nu, ştia că n-are să moară, nici n-o să înnebunească, în ciuda ochilor şi frunţii care îl dureau, n-o să crape el din cauza unui gîn- dac, era doar un fel de a zice, deşi, dracu’ să-l ia de cărăbuş, mult nu-i mai trebuia pînă la balamuc, dacă o să vină şi în seara asta, era hotărît să caute încă o dată în toată casa, orice ungher avea să-l controleze, de la' dulapul cu haine la salteaua de pe pat, poate găsea pe undeva un cuib, o crescătorie de gîndaci de aur, spaima

texti- liştilor pensionari şi singuri şi văduvi, se ocupase pînă atunci numai de găurile din podele şi pereţi, gîndacul venea pe jos, presupunea că din afară, dar nu era exclus să aibă sălaşul în casă, în dulapul cu haine sau în salteaua de pe pat sau cine mai ştie unde, parcă vedea un cuib ca de şoarece, căptuşit cu păr şi tocătură de hîrtie şi fulgi, în care o duzină de gîndăcei aurii mişcă haotic picioruşele segmentate, aşteptînd să crească mari şi să iasă la vedere, zgomotoşi şi inconsistenţi, spre disperarea lui, pensionar în primul an de pensie, ca să-l bage pe el în balamuc. Peste imaginea casei răvăşite, cu hainele împrăştiate, cu salteaua înjunghiată în cruce, diagonal, şi cu el în mijlocul dormitorului, nemişcat, cu urechea Ia pîndă, în aşteptarea scîrţîitului atît de cunoscut, de greier bătrîn şi obez, întrepătrunzîndu-se cu imaginea nopţii care avea să urmeze, se vedea însă şi surîzînd larg, luminos, întins pe pat, cu mîinile sub cap şi îmbătat de uşurarea copleşitoare a izbăvirii, a sfîrşitului unei boli îndelungi, parcă vedea şi pendula, la ora şapte şi ceva, legănîndu-se impasibilă, neştiutoare la fericirea lui, ne- bănuind că monstrul cel mic, de aur, n-a mai apărut, n-o să mai apară, gata, s-a terminat cu aşteptarea, cu zdrobirea insectei, cu siguranţa că şi mîine...

Aruncă ochii spre pendulă şi scăpă şurubelniţa din mînă şi chibriturile le scăpă şi se lăsă moale pe podea. Era şapte şi jumătate ! Sări apoi în sus, parcă ar fi stat pe jar şi jarul ajunsese la piele, dar nu, nimic nu se zărea sub el, în jur, pe podea. Din cîţiva paşi fu în bucătărie, în baie, pe hol, peste tot deodată parcă, aprinse lumina în tot apartamentul, ştia din reflex unde sînt întrerupătoarele, nici' nu se uita ce face, ochii căutau în jos, pe podele, pe sub mese şi scaune, pe sub calorifere, sub chiuvetă. Se aplecă să se uite sub pat, nu se zărea pînă în fund, săltă patul de parcă era de hîrtie şi-l puse într-o dungă, nu, nimic nu era sub el, îi dădu drumul să cadă cu zgomot, mută apoi din loc mese şi scaune, mută covoarele făcute sul cu o zi înainte, le întinse şi le strînse la loc mototolindu-le, trase sertarele, pe toate, sistematic, şi le aruncă febril conţinutul în mijlocul camerelor, făcînd să crească la iuţeală piramide de batiste, cosmeticale, nasturi şi papiote, linguri şi furculiţe, foi de dafin şi fidea, cărţi de vizită, cravate, fotografii şi toate miile de fleacuri care se adună în sertare într-o viaţă. Desfăcu dulapul şi luă la rînd hainele şi cămăşile, le scutură violent pe fiecare şi le aruncă pe podea, trase fără noimă de perdele şi, enervat că nu se desprind de pe şină, le rupse cu un gest scurt şi le aruncă şi pe ele peste haine. Salteaua ! Primul cuţit care i-a căzut în mînă, strălucitor dar bont, se împotmoli la cîţiva centimetri de tăietură, îl aruncă şi luă altul, zimţat, din cele pentru tăiat pîine, îl ştia ascuţit bine, desfăcu învelişul saltelei cu un zgomot prelung de pînză şfîşiată, cu amîndouă mîinile luă umplutură din saltea şi o scutură, o prefiră si o alese, iar în cele din urmă o aruncă peste umăr şi luă alta, făcu la fel şi aşa mereu pînă se auzi ceasul, bătînd îndelung din clopotele lui ascunse, era probabil ora opt, nouă sau cine mai ştie cît, avu o străluminare dureroasă şi porni spre el, parcă proptindu-se în picioare de la un pas la altul, să nu cadă, smulse ceasul din perete, îl ridică deasupra capului, încremeni o clipă cu el în aer, apoi îl prăvăli de podea.

Carcasa de lemn se transformă în aşchii, mecanismul de bronz — ce aurii erau mărunta-iele ceasului ! — se descompuse într-o puzderie de rotiţe, şuruburi, pîrghii, piese de tot felul.

Nimic, nimic, nimic... Cărăbuşul de aur nu era nicăieri, cărăbuşul de aur nu apăruse, cărăbuşul de aur, tovarăşul serilor lui, nu avea să mai apară.

Se lăsă în genunchi şi rămase cu gîtul drept, cu fruntea sus, imobil. Două şiroaie de lacrimi îşi croiră repede drum pe obrajii neraşi şi din barbă picături strălucitoare căzură fără nici un zgomot peste rotiţele de aur şi şuruburile de aur şi pîrghiile de aur ale ceasului împrăştiat pe podea...

PARTICULARIZAREA UNEI LEGI

Stătea zgribulit în faţa biroului încărcat cu hîrtii de tot felul, scrisori, cărţi, tăieturi din ziare, notiţe disparate, şi sufla în pumni să şi-i încălzească. Halatul peticit la coate cu elipse mari de molton i se părea din ce în ce mai subţire, derizoriu, iar căciuliţa tricotată abia dacă-i acoperea scăfîrlia cu păr rar, alb şi moale, ca de pisică. Nu mai avea cărbuni de două zile. I se blocase uşa, se înţepenise broasca, pe fereastră nu avea cum să iasă la vîr- sta lui, era sechestrat înăuntru şi-i era frig şi foame şi frică. In prima zi strigase după ajutor, caraghios şi anemic, peste boschetele arse de brumă din curte, dar, desigur, nu-1 auzise nimeni. N-avea cine. Ştiuse de la început că nu va fi auzit, nimeni nu trecea pe acolo, mai ales acum, la sfîrşit de toamnă, ştiuse că nu mai are scăpare, era o pedeapsă totul, o răzbunare. Legea...

*

„Stimate Profesore Link,

Succesul pe care l-aţi repurtat în generalizarea şi punerea pe baze riguroase — deşi deocamdată numai ipotetice — a legii porcăriei universale..."

*

Aruncă ciorna strîmbîndu-se, cunoştea pe dinafară conţinutul scrisorii, rămăsese fără

răspuns, sperase într-o confirmare din partea ilustrului şi non-conformistului personaj, sau măcar într-o întărire a convingerilor sale, dar ilustrul nu catadixise să răspundă, nu-i plăcuse scrisoarea sau, poate, cine ştie, nici n-o primise, se defectase ceva în drumul ei, cutia poştală, furgoneta ridicătorului de scrisori, avionul care trebuia s-o ducă peste ocean. Cu cît se gîndea mai bine, cu atît era mai plauzibilă intervenţia Legii şi aici, în încercările sale disperate de a clarifica lucrurile...

*

„...Vedeţi, nici un obiect nu se strică vreodată singur. Când se opreşte un ceas, se defectează şi aspiratorul, cînd se străpunge un condensator în aparatul de radio, un circuit întreg va trebui înlocuit, dacă se sparge un pahar, peste puţin timp se sparge şi un geam. Ca să nu mai vorbim că toţi automobiliştii ştiu că după o pană de cauciuc trebuie să controlezi şi pompa de benzină sau carburatorul, pentru că cel puţin unul se defectează...“

•

Era un fragment dintr-o scrisoare pe care o trimisese, tot fără ecou, revistei „Magazin Ştiinţific*, expu- aînd pe larg observaţiile care-1 conduseseră încă în urmă cu un deceniu la formularea unei legi complementare legii cunoscute în folclorul gazetăresc ca Lege a Porcăriei Universale (de fapt, riguros vorbind, ipoteza situării temporare a universului nostru într-o stare în care orice eveniment care se poate termina rău — dintr-un punct de vedere uman — chiar se termină aşa, din cauză că o astfel de stare a fost aleasă pentru studiu de un hiper-experimentator pentru care lumea noastră are dimensiuni cuantice — a se vedea lucrările de specialitate ale lui Heisenberg, Link şi Krohmalniceano). Oftă şi-şi frecă obrajii neraşi cu palmele. Erau reci obrajii, erau reci şi palmele. îşi privi apoi mîinile. Slabe, osoase, viguroase cîndva, expresive încă. „Mîini de pianist*, îl complimenta uneori soţia. „E-li-za[tt], silabisi el încet, apoi se cuibări şi mai zgribulit în fotoliul lucios, te- mîndu-se parcă să mai

rostească numele celei de mult duse.

•

„...Se pot avansa mai multe ipoteze care să explice aceste fapte, care să demonstreze — în măsura în care aşa ceva poate fi demonstrat la modul propriu al cuvîn- talui — Legea Părăginirii Corelate. Cea mai plauzibilă dintre el este ipoteza pulsaţiei spaţio-temporale.[44]

♦

Fusese destul de mîndru de acea ipoteză, o comunicase mai multor academii şi institute de cercetări, uni

— ipuţini — îi şi răspunseseră, rezervaţi, elogioşi de complezenţă, dar fără a risca vreo afirmaţie mai tranşantă. Mototoli hîrtia şi rămase cu ea în pumnul colţuros. „N-a înţeles nimeni, nici n-aveau cum, ei sînt preocupaţi de energie, de bombe, de soarta stelelor..Poate nici el nu ştiuse să se facă înţeles, nu ştiuse să vorbească pe limba lor, poate nu luase legătura cu oamenii potriviţi. Şi lucrurile i se păreau atît de clare, legea atît de pregnantă... şi de parşivă... O pală de vînt se auzi lovind crengile şi parcă vîntul pătrunse şi în cameră, pînă sub halatul lui subţiat de vreme pătrunse vîntul, încreţindu-i pielea.

*

„...Să presupunem, de pildă, că în anumite locuri şi în anumite momente, apar în cîmpul fundamental perturbaţii punctiforme, care se deplasează cu o viteză mai mare sau mai mică pe anumite traiectorii despre care nu pot avansa deocamdată nici o ipoteză. Să presupunem că aceste perturbaţii sînt, de fapt, ruperi locale ale timpului, salturi peste intervale de lungimi variabile...[a]

*

Era atît de coerentă ipoteza lui, se mira cum de nu fusese luată în seamă, e-adevărat că era greu verificabilă, habar n-avea ce experienţe ar fi trebuit întreprinse pentru a o confirma, nici o teorie mare nu s-a impus vreodată fără ajutorul unei experienţe cruciale, dar faptele... Oftă adînc. „Faptele ? Care fapte ? !... cum să-l convingi pe un fizician care nu acceptă ca pertinente dedt formulele matematice şi cadranele aparatelor lui din laborator, că între stricarea soneriei şi a televizorului e o legătură, ba chiar una de tăria unei legi fizice ? Ar trebui să-i arăţi cu degetul acea legătură ca s-o vadă şi el, s-o obţii ca o consecinţă a unei teorii generale.. Tuşi încet de cîteva ori, îl durea în piept cînd tuşea, cercuri concentrice de durere porneau de undeva din zona plămî- nului stîng şi difuzau, din coastă în coastă, din fibră îrj fibră, în tot pieptul.

*

„...Să pornim de la presupunerea că există nişte partid cule elementare sau sub-elementare, cum vreţi să le numiţi, care provoacă într-o vecinătate a lor asemenea sal-turi temporale avînd ca efect observabil imbătrînirea bruscă a unor aparate, dispozitive, maşini, aflate întîm- plător în contact cu acea zonă. Să presupunem chiar că există o cauză a acestor particule, o sursă generatoare, care se deplasează prin spaţiu-timp, lăsînd în urmă...“

i

Era sigur că „generatorul de stricăciuni" trecuse de curînd şi prin casa lui, broasca blocată şi siguranţele arse — abia acum sesiză cit de întuneric se făcuse — erau o dovadă. Probabil că mai erau şi alte lucruri defecte sau pe cale să se defecteze, dar nu le remarcase încă şi nici nu avea de gînd să se obosească încercînd să le găsească. O lehamite copleşitoare era tot ce-1 stăpînea. Se agitase atîta în zadar, pusese cap la cap atîtea obser-vaţii, *îşi* conturase încet-încet teoria despre legea lui, dar se găsea şi acum cam în acelaşi loc ca în urmă cu cincisprezece ani. Mai convins doar, însă la fel de puţin convingător. Şi singur, doamne, cît de singur...

*

„...O sugestie de natură empirică, bazată pe statistici destul de consistente, mă face să cred că există o direcţie preferenţială de deplasare a particulelor sau a surselor generatoare de particule despre care vorbeam într-o scrisoare anterioară. Este vorba, probabil, de liniile cîmpului magnetic terestru, sau de altfel de linii paralele cu acestea : în peste 90% din cazuri, perechile de obiecte defectate simultan sînt orientate pe direcţia nord-sud, un procent surprinzător, care, dacă ar fi confirmat teoretic, ar face posibilă atenuarea efectelor Legii Părăginirii Corelate, prin scoaterea de pe traiectoria...‘

c

♦

Frigul îi pătrunsese pînă la oase, le simţea măduva îngheţată, pînă în mijlocul pieptului îi

pătrunsese, îngne- ţînd acolo cercurile de durere ce plecau din plămînul stîng, răbufnirile vîntului erau tot mai dese şi mai puternice, păreau că-1 sfidează, că-1 grăbesc... „mori, mori odată f* îi spuneau ele, o sfidare era şi ronţăitul de şoarece care se auzea în răstimpuri de sub pat, îşi ridică gulerul halatului încercînd să-şi acopere ceafa şi obrajii şi se ghemui şi mai mult în fotoliu, mumie împuţinată de întuneric, cu genunchii la gură, cu gura încleştată, cu gîndul aiurea, din ce în ce mai dezlînat gîndul, mai zgribulit şi el printre sinapsele îngheţate ale unui creier lipsit de căldură, lipsit de sînge...

*****

Stimulatorul cardiac ! Pe acolo trecuse traiectoria...

L-a găsit poştaşul, la sfirşitul lunii, trebuia să-i aducă pensia, l-a găsit înţepenit în poziţia aceea de fetus, smochinit de frig. Şi aşa a fost înmormîntat — din fondurile primăriei — cu genunchii la gură, n-au putut să-l desfacă. Nici n-au încercat prea mult.

Căsuţa a rămas a nimănui, s-a aplecat cu vremea în- tr-o rînă, iar acoperişul i-a căzut înăuntru, amestecînd cu moloz şi şindrile putrede resturile de haine, resturile de cărţi şi caiete care mai puteau fi zărite prin geamurile sparte de copiii care se jucau uneori prin boschetele din jur. Şi a fost uitat, împreună cu Legea, de parcă nici n -a fost...

Â L'AVEUGLE

Din punct de vedere strict istoric, începutul l-au făcut şahiştii. Un început anemic însă, un fel de pionierat involuntar şi inconştient, revendicat şi recunoscut ca atare abia acum, a posteriori, de cronicarii hiperzeloşi.

Din punct de vedere practic, revoluţia a fost pregătită şi întreţinută de ANPOM, Academia Naţională a Performanţelor Olimpice Magnifice. în decretul ei de înfiinţare nu era, desigur, prevăzută o asemenea evoluţie a evenimentelor, dar, toată lumea ştie, marile bulversări din

istoria cunoscută a umanităţii s-au desfăşurat pe principiul bulgărelui de zăpadă, de la derizoriu la semnificativ şi de aici la colosal, în paşi mărunţi, auto-întreţinuţi. Pe un fond propice, se înţelege, că nici bulgări de zăpadă nu poţi face primăvara !...

O academie, fie ea şi sportivă, cere personal, organizare, secţii şi subsecţii, şefi şi şefuleţi, mă rog, tot tacî- mul. Ei bine, ANPOM a crescut atît de viguroasă în numai cîteva luni, adunînd sub oblăduirea ei o asemenea colcăială de experţi în toate sporturile existente, că saltul calitativ era inevitabil pentru orice minte cît de cît limpede. Şi el s-a produs. Cam la o jumătate de an de la înfiinţare. E adevărat că ideea s-a conturat oarecum la întâmplare, în cursul unei partide clasice de handbal între specialiştii în sporturi nautice şi experţii în sporturi de iarnă (academia nu angajase încă şi sportivi de meserie)> dar şi întîmplarea este fiica necesităţii, ne învaţă filozofii. In tribune se aflau, desigur, specialiştii în sporturi cu mîna, preocupaţi în acel moment de perfecţionarea desuetului handbal în şapte. Iată cum au decurs lucrurile (precizia este necesară, cel puţin în consumarea momentelor cruciale).

Cam pe la jumătatea primei reprize, pivotul echipei „navale*, un bun cunoscător al înotului pe o rînă, a fost lovit cu cotul în arcadă de un adversar, schior de meserie. De fapt, ca să fim şi mai riguroşi, n-a fost un fault obişnuit de joc, deoarece schiorul avea de plătit o poliţă mai veche şi găsise acum prilejul : înotătorul îl făcuse odată, în cursul comentării unei partide de tenis de cîmp, „vită încălţată", şi o asemenea calificare nu putea rămîne fără urmări. In sfîrşit, lovitura a fost bine disimulată, aşa că s-a dictat fault, şapte metri deci, fără alte urmări pentru făptaş. Din arcada victimei — eroul de azi al AN- POM-ului — a început însă să curgă sînge. Meciul s-a întrerupt, au intrat pe teren medicii şi l-au bandajat pe rănit. La reluare, coechipierii l-au desemnat tocmai pe el să execute lovitura. Era şi o recompensă, dar şi recunoaşterea talentului de aruncător la poartă.

Din acest moment, a trebuit să privim evenimentele cu încetinitorul, cadru cu cadru ar trebui să le privim, pentru a exclama o dată cu toată lumea care priveşte acum filmul meciului: iată, în această fracţiune de secundă s-a întîmplat, *saltul,* acesta este SALTUL, o poză istorică ! Deci : înotătorul pe o rînă a luat mingea, s-a apropiat, a pus vîrful piciorului stîng pe linia albă de la şapte -metri, a privit lung poarta şi pe portar, a icnit scurt, s-a ridicat pe vîrfuri, a dus braţul drept înapoi, a fentat, aşa făcea el totdeauna se făcea că trage, apoi se răsucea pe piciorul stîng şi abia cînd revenea cu faţa spre poartă trăgea cu adevărat, mar- cînd invariabil, a fentat deci şi acum, s-a răsucit, aproape la 180 de grade s-a răsucit, portarul sărise deja într-o parte a porţii, s-a răsucit zic şi — atenţie ! — în timp ce tindea să revină la direcţa de aruncare, bandajul de la arcadă i-a căzut peste ochi, brusc şi definitiv, iar el, prins de elan, programat pînă la ultima fibră să arunce în fracţiunea următoare de secundă, a aruncat, cu ochii acoperiţi de bandaj a aruncat şi zbangg !! a lovit cu mingea ceasul aflat în mijlocul balconului, pe latura terenului. Şi acum ceasul se găseşte în aceeaşi stare, la în- ceput au neglijat să-l repare, apei s-a hotărît să fie păstrat aşa, încremenit la ora producerii saltului, un mic monument ad-hoc în memoria acelei secunde.

Spectatorii au rîs, spontan, deci sincer, le plăcuse, iar spectatorii nu erau nişte microbişti oarecare, ageamii veniţi să se distreze, erau experţi în sporturile cu mîna, inclusiv în handbal. S-au uitat unii la alţii, toţi se gîndeau la acelaşi lucru, li se citea asta în priviri, dar nici unuia nu-i venea să creadă şi nici să spună în cuvinte ce avea în minte.

Primul meci de handbal â l'aveugle a fost organizat experimental, fără mare publicitate, siguri de succes, dar încă nehotărîţi în privinţa unor amănunte de i>egulament. S-au folosit eşarfe negre, cam ca la condamnaţii la moarte din filmele de război, doar că legate mai bine, ca să reziste la efort.

Succesul a fost exploziv. Mai mulţi spectatori au fost scoşi din sală pe targă — făcuseră hernie de rîs — iar alţii, vreo cincizeci, au umblat zile în şir cu fălcile legate — nu reuşeau să mai închidă gura, iar dacă o închideau cumva, apăsînd în barbă cu mîna, li se deschidea imediat ce era lăsată liberă, ca împinsă de un resort. Printre aceştia a fost şi comentatorul radio-televiziunii, un tinerel simpatic şi de mare viitor, dar care a avut neşansa să fie repartizat tocmai la acel meci. O vreme a reuşit să facă faţă, primele mişcări ale jucătorilor, prima aruncare — şi ultima din prima repriză — a mingii, dar apoi, cînd toţi combatanţii au început să alerge de colo- colo, căutînd-o, ciocnindu-se la fiecare cîţiva paşi de un adversar sau coechipier — în întuneric toţi oamenii sînt la fel — după ce au început să umble de-a buşilea, tre- cînd peste semicercuri, marcaje, limite ale terenului, insensibili la fluieratul isteric al arbitrilor, n-a mai rezistat nici el, a lăsat microfonul deschis, s-a prins bine de burtă şi a pornit să rîdă. Din cauza hohotelor care făceau să tremure pereţii, cîteva cioburi din cadranul ceasului lovit de minge la meciul precedent au căzut pe teren, dar nimeni n-a sesizat un zgomot atît de firav, picături de apă în vulcanul din sală. Cînd un jucător a reuşit să dea peste minge, deruta lui a fost totală : nu mai ştia de mult unde este poarta adversă. Şi nici n-avea pe cine să întrebe, oricum nu l-ar fi auzit nimeni şi nimeni nu ştia unde sînt punctele cardinale. A aruncat la întîmplare şi l-a pocnit în ochelari pe şeful Secţiei Sporturi de Mînă din ANPOM. Fără lentile şi acesta era cam la fel ca jucătorii, aşa că a aruncat mingea în tribune. Din tribune a ajuns din nou în teren, dar degeaba, la zgomotul căderii ei pe parchet, toţi jucătorii din apropiere s-au bulucit s-o prindă, aşa, după ureche, şi urmarea a fost o grămadă "bine dezorganizată, cam ca la rugbi, între două echipe pe jumătate duşmane şi pe jumătate bete. Pînă s-au desprins unii de alţii, arbitrul de

centru a făcut cîrcei în obraji şi a trebuit să fie înlocuit pentru că nu mai putea ţine fluierul între buze.

Meciul s-a terminat totuşi cu un scor neaşteptat de mare, doi la doi, egal deci, dar fiecare echipă susţinea că ea a învins, şi atunci amîndouă au fost proclamate victorioase, cert e că la marcarea golurilor au contribuit în mod egal, de aceea decizia a fost destul de echitabilă.

Presa, publicul, specialiştii în sport, comentatorii de peste hotare, toată lumea a fost de acord că se deschisese o nouă eră în handbal, în sport în general. Iar în săptămînile care au urmat, toate oraşele cît de cît importante — şi era o probă a demnităţii acest lucru — au organizat partide de handbal â l'aveugle.

Bineînţeles, zăgazul progresului fiind rupt, inovaţiile au început să pocnească precum floricelele de porumb în tigaie. De ce numai handbal, cînd mai există atîtea sporturi pasibile de perfecţionare ?! Tenis de cîmp, tenis de masă (fiecare jucător avînd cîte 10—20 de mingi, pe care putea să le folosească după dorinţă), fotbal, polo, popice, volei. Aruncarea greutăţii, discului, ciocanului şi suliţei, ce superbe performanţe şi anti-performanţe, greutăţi oprindu-se pe masa arbitrilor, suliţe străpungînd pereţii cabinelor de masaj, ciocane zburînd în tribune. Sau alergările încrucişate, împleticite, în direcţii contrare, gardurile, ah, gardurile !, cu sportivii ţopăind în gol şi apoi lovindu-se cu sete de obstacole, sărituri în lungime, drept în plasa porţilor de fotbal şi sărituri în înălţime, cu aterizarea pe tabelele electronice de afişaj. O întreagă epopee s-ar putea scrie despre fiecare duminică atletică. Şi fiecare duminică devenise atletică.

Cum era şi normal, salturile următoare au venit tot din partea ANPOM-ului, unde s-a constituit cîte o comisie specială pe lîngă fiecare comisie anterioară, scopul fiind perfecţionarea cît mai adîncă a tuturor sporturilor oarbe, pentru a obţine performanţe magnifice în toate meciurile

şi toate competiţiile, fie ele interne sau externe. Următorul pas important a fost legarea la ochi şi a arbitrilor de tot felul, inclusiv a cronometrorilor şi purtătorilor de ruletă din atletism. Un delir ! Un extaz ! Fluierau atît de haotic arbitrii de handbal, că şi jucătorii reu- şeau uneori să se amuze, între o buşitură şi alta, între un icnet şi un vaiet. Iar la aruncarea greutăţii, imagina- ţi-vă sportivul, aşezat *undeva* şi aruncînd *undeva*, în timp ce arbitrii stau ascunşi sub masă de teama bilei de oţel şi plumb, imaginaţi-vă pe cei doi arbitri responsabili cu măsurarea, întinzînd ruleta de *undeva* pînă *undeva*, citind cu voce tare — eventual de pe dosul ruletei, oricum

şi el nevăzut — „opt metri şi patruzeci şi opt" şi imagi- naţi-vă pe arbitrul principal notînd performanţa cu un pix care nu funcţionează decit cu intermitenţe, notînd deci pe dosul foii de concurs, peste alte cîteva distanţe scrise acolo mai devreme, şi decretînd din cînd în cînd, neauzit de nimeni : „nou record naţional[14], „nou record mondial"... Un delir ! Un extaz !

Ziarele, radioul, publicul, comentatorii de pretutindeni, toată lumea nu contenea cu elogiile la adresa Academiei şi a experţilor pe care ea îi oploşea.

Etapa a treia — festivităţi de premiere cu ochii legaţi — a venit firesc, o încununare naturală a evoluţiei de pînă atunci. Au primit astfel medalii inclusiv ziariştii de pe marginea terenurilor, unii arbitri, oficialii care cădeau sub braţele oficialilor împărţitori de medalii s-au întors şi ei cu trofee acasă, uneori au primit medalii şi spectatorii interesaţi în aşa ceva şi care au reuşit să intre pe teren.

Părea că fusese atins apogeul, culmea, climaxul, că mai departe nu se poate merge, părea că lămîia a fost stoarsă pînă la sîmburi, că balonul a fost umflat pînă la limită, că... Dar, nu ! Mai era un pas. A fost făcut acum cîteva luni. Ghiciţi care ? Ei... Ei... Desigur : s-p-e-c-t-a-t-o-r-i-i... Au fost şi ei legaţi la ochi. Mai departe...

Mai departe nu pot po-ves-ti... mă dor teribil tîm- plele... din cauza nodului... ştiţi, legătura care...

*****

Gata, puteţi să deschideţi ochii ! Povestirea pe care tocmai aţi citit-o s-a terminat...

Cîndva, în parc 5
Spirale 10
O jumătate de oră.....14
Un semn pe zăpadă.....17
Capcana..... 21
Un burlac între două vîrste.....28
încă un caz rezolvat I.....31
Duelul 36
Clipa cea mare.....39
Schiţă de pastel citadin.....44

Intrr două inele de ceaţă.....48
Atenţie cum strănutaţi !.....52
Dispariţia unui vînzător de lozuri ... 55
în anticamera batalionului de elită ... 59
CUPRIN
S
Ceasul cu cuc verde.....68
învingătorul.....74
Ancheta fără sfîrşit.....79
Baladă 85
Ne-vinovatul.....87
E vorba de oraşul meu.....98
Povestea, aşa cum a fost, a unui conservator si a orchestrei sale.....99
Catedrala.....111
De dragoste.....118
Poveste fără titlu.....123
Ieşind de la cinematograf.....134
Sinucidere 137
Cărăbuşul de aur ..... .149
Particularizarea unei legi.....154
A l’aveugle 15

9Lector : LUCIAN HANU Tehnoredactor : LUCIA ILIOPOLOS

Bun de tipar : 27.X.1988. Apărut : 1989. Comanda nr. 2855.
Coli de tipar : 10,5.

Tiparul executat sub comanda nr. 1122 la întreprinderea Poligrafica ,13 Decembrie 1918”, str. Grigore Alexandrescu nr. 89-97 Bucureşti,
Republica Socialistă România